

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย “การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร
ทำสวนทุเรียน อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี”

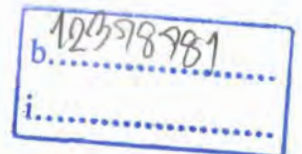
Farmers' Adoption of Good Agricultural Practice (GAP)

of Durian (*Durio zibethinus L.*) in Koh Samui District, Surat Thani Province

RCH
SB
37.9
.D8
ป 524 ค
ช-1

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....119890
วัน, เดือน, ปี 2.3.2555.

ได้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณรายได้ประจำปีงบประมาณ 2552

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงานและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คงไม่สามารถเสร็จสิ้นได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากเกษตรกรชาวสวนทุเรียนอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ที่สละเวลาอันมีค่า ตลอดจนทั้งให้ความร่วมมือและเป็นกันเองในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงและไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้รายงานการวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด คณะผู้วิจัยใคร่ขอมอบความดีให้แก่ผู้สนับสนุนและช่วยเหลือทุกท่านดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

คณะผู้วิจัย
กันยายน 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) ของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 129 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (82.2%) มีอายุเฉลี่ย 52.71 ปี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ทำสวนทุเรียนมาแล้วเฉลี่ย 19.89 ปี มีแรงงานในการทำสวนเฉลี่ย 3.27 คน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 27.08 ไร่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 9,934.81 บาท/ไร่/ปี มีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 22,627 บาท/ไร่/ปี ได้รับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP เฉลี่ย 1.68 ครั้ง/ปี มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร และเกษตรกรรายอื่นเฉลี่ย 0.02 และ 0.15 ครั้ง/ปี ตามลำดับ มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 0.31 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่ (96.9%) เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร และไม่ได้มีตำแหน่งผู้นำทางสังคม ลักษณะพื้นที่ทำสวนทุเรียนเป็นพื้นที่ภูเขา กลุ่มชุดดิน 62 เกษตรกรมีความรู้ GAP ในระดับปานกลาง มีทัศนคติเป็นกลางต่อ GAP จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ GAP อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ได้แก่ความรู้ GAP การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน และประสบการณ์ในการฝึกอบรม ส่วนปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรทำสวนทุเรียนคือ ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เกษตรกรยังขาดความเชื่อมั่นในการใช้สารชีวภาพทดแทนสารเคมี เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของรัฐยังขาดการติดตามผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกร การสร้างเกษตรกรต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและเครือข่าย และการส่งเสริมช่องทางตลาดที่เหมาะสมสำหรับ GAP รวมทั้งจะต้องมีการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้บริโภคใส่ใจเกี่ยวกับอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย

ABSTRACT

This study is aimed to explore farmers' adoption and factors affecting towards adoption of good agricultural practice (GAP) of durian in Koh Samui District, Surat Thani Province. The interview schedule were applied from 129 farmers who gained GAP of durian. The data was analyzed using both descriptive statistics and inferential statistics.

The results revealed that majority of the respondents (82.2%) were male, the mean age was 52.71 years and most of respondents educated primary school. The mean experiences in durian farming was 19.89 years, average farm household labor was 3.27 persons, average durian farm areas was 27.08 rais, average cost and income of durian farming were 9,934.81 and 22,627 baht/rai/year, respectively. The respondents were trained of GAP 1.68 times/year, the mean contacted with the extension officers and other farmers were 0.02 and 0.15 times a year, respectively. The mean received GAP information was 0.31 times a year. Majority of respondents (96.9%) were members of agricultural groups and also were not social role of leadership. The topography was mountainous with soil group 62 (Slope > 35 %). The knowledge and attitude towards GAP were possessed moderate whereas in neutral attitude. The multiple regression analysis revealed that the affecting towards adoption of GAP had significant ($p < 0.01$) were knowledge of GAP, contact with the other farmers, cost of durian farming and GAP training experiences. The study recommends that building on farmers' knowledge, the best farming practices building, empowering farmers with group and network and also develop appropriate marketing channels of GAP should be assigned. In addition, awareness campaigns on food quality and safety, as well as the protection of the environment should also be undertaken.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	I
บทคัดย่อภาษาไทย.....	II
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตาม (Adoption).....	9
2.1.1 ความหมายของการยอมรับ.....	9
2.1.2 กระบวนการยอมรับ.....	10
2.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude).....	11
2.2.1 ความหมายของความรู้.....	11
2.2.2 ประเภทของความรู้.....	13
2.2.3 วิธีการวัดความรู้.....	14
2.2.4 ความหมายของทัศนคติ.....	15
2.2.5 องค์ประกอบของทัศนคติ.....	17
2.2.6 ประเภทของทัศนคติ.....	17
2.2.7 ลักษณะของทัศนคติ.....	18

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.3	แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP).....	18
2.3.1	ความหมายของแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม.....	18
2.3.2	หลักการและเงื่อนไขในการรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติ เกษตรดีที่เหมาะสม.....	18
2.4	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.4.1	งานวิจัยด้านพืชผัก.....	20
2.4.2	งานวิจัยด้านข้าว.....	21
2.4.3	งานวิจัยด้านไม้ผล.....	22
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3.2	วิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
3.3	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	32
3.3.1	ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา.....	32
3.3.2	ทดสอบความเชื่อมั่น.....	32
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
3.5.1	สถิติเชิงพรรณนา.....	33
3.5.2	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน.....	33
3.5.3	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอน.....	34
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์.....	36
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน.....	46
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร ทำสวนทุเรียน.....	57
4.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของ เกษตรกรทำสวนทุเรียน.....	60

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	70
4.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติ เกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	75
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผลการวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะ.....	83
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	85
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก คู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน.....	92
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์งานวิจัย.....	102
ภาคผนวก ค ภาพสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.....	118

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเพศ..... 36
4.2	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามอายุ..... 37
4.3	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการศึกษา..... 37
4.4	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน..... 38
4.5	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแรงงานที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน..... 39
4.6	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน..... 39
4.7	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน..... 40
4.8	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแหล่งเงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน..... 40
4.9	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน..... 41
4.10	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการเข้าฝึกอบรม..... 42
4.11	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร..... 43
4.12	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น..... 43
4.13	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร..... 44
4.14	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร..... 44
4.15	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม..... 45
4.16	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม..... 45
4.17	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามสถานภาพทางสังคม..... 45
4.18	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน..... 46
4.19	จำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับทุเรียน..... 47
4.20	ทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียน..... 57
4.21	จำนวนและร้อยละของการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน..... 60
4.22	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับการยอมรับ แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน..... 71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.23 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอนเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม.....	72
4.24 จำนวนและร้อยละของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	73

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1

กรอบแนวคิดของการวิจัย.....6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นของโลก (Tropical Climate) มีภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืชพันธุ์ จึงทำให้สามารถผลิตพืชผลทางการเกษตรได้หลากหลายชนิด ไม้ผลเขตร้อนเป็นพืชกลุ่มหนึ่งที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตได้หลากหลายและมีผลผลิตได้ตลอดทั้งปี (ชนรรจิต สีหาบุตร. 2547) เช่น มะม่วง ลำไย มังคุด เงาะ และทุเรียน เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นแหล่งผลิตไม้ผลเขตร้อนที่ขึ้นชื่อประเทศหนึ่ง

ทุเรียน (Durian) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Durio zibethinus* L. ได้ชื่อว่าเป็นราชาแห่งผลไม้เขตร้อน (King of the Fruits) เป็นไม้ผลเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทยที่มีการผลิตเพื่อการส่งออก ปัจจุบันมีพื้นที่เพาะปลูกที่ยังไม่ให้ผลผลิตและให้ผลผลิตแล้วประมาณ 793,000 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550ก) โดยมีแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญทางภาคตะวันออก ได้แก่ ระยอง จันทบุรี ตราด และทางภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช (กรมส่งเสริมการเกษตร. 2550) จากสถิติการส่งออก ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตและส่งออกทุเรียนเป็นปริมาณและมูลค่ามากที่สุดกว่าผลไม้อื่น ๆ โดยในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยสามารถผลิตทุเรียนได้ 619,000 ตัน ซึ่งมีมูลค่าของผลผลิตตามราคาที่ยกขายนได้ 9,359 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550ก) และสามารถส่งออกเป็นทุเรียนสดและแช่แข็งได้มากถึง 153,932 ตัน คิดเป็นมูลค่า 3,191.09 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550ข) โดยประเทศที่เป็นตลาดส่งออกทุเรียนสดที่สำคัญอยู่ในแถบเอเชีย ได้แก่ ฮองกง ใต้หวัน และสาธารณรัฐประชาชนจีน และตลาดส่งออกทุเรียนแช่แข็งที่สำคัญ ได้แก่ แคนาดา สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย (สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี. 2545)

ผลผลิตทุเรียนที่เป็นความต้องการของตลาดในปัจจุบันนั้นต้องเป็นทุเรียนที่มีคุณภาพปราศจากการปนเปื้อนสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แมลงศัตรูพืช และจุลินทรีย์ก่อโรค รวมถึงในบางตลาดซึ่งผู้บริโภคมีความตระหนักในเรื่องของปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มีความต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพจากกระบวนการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายระบบนิเวศ แต่ในปัจจุบันพบว่าเกษตรกรทั่วไปสามารถผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพได้เพียง 25 เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตรวม (สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. 2550)

การผลิตตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP) เป็นแนวทางสำคัญที่กรมวิชาการเกษตรได้กำหนดไว้เป็นนโยบายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เพื่อควบคุมให้

เกษตรกรชาวสวนทุเรียนสามารถผลิตทุเรียนที่มีคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งส่งเสริมให้เกษตรกรมีการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย ได้มาตรฐานในทุกขั้นตอนการผลิต ตั้งแต่ขั้นตอนในระดับฟาร์มของเกษตรกรจนถึงมือผู้บริโภค และสามารถตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มาของสินค้าเกษตรได้ รวมทั้งมุ่งหวังให้สามารถพัฒนาระบบการผลิตไปสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ได้ในที่สุด ซึ่งในปัจจุบันเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิต ตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมจากกรมวิชาการเกษตร มีจำนวนทั้งสิ้น 215,285 ราย (ศูนย์บริการทางวิชาการแบบเบ็ดเสร็จ. 2550ก) และเกษตรกรที่ได้รับการรับรองแหล่งผลิตตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน มีจำนวน 10,753 ราย (ศูนย์บริการทางวิชาการแบบเบ็ดเสร็จ. 2550ข)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากเป็นลำดับต้น ๆ ของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2550 จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ปลูกทุเรียนทั้งสิ้น 45,594 ไร่ เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว 34,516 ไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550ค) และมีพื้นที่ทำสวนทุเรียนที่ผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมจำนวนทั้งสิ้น 643 แปลง (สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7. 2550) ในจำนวนนี้ อำเภอที่มีพื้นที่ทำสวนทุเรียนมากที่สุด และมีเกษตรกรผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมมากที่สุด คืออำเภอเกาะสมุย มีพื้นที่ทำสวนทุเรียนทั้งสิ้น 11,037 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2549) ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 7 ตำบลของอำเภอเกาะสมุย และมีเกษตรกรทำสวนทุเรียนที่ผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม จำนวน 189 ราย 228 แปลง จากจำนวนทั้งสิ้น 254 แปลง (สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7. 2550) หรือคิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 90 ของจำนวนพื้นที่ทำสวนทุเรียนทั้งหมดในอำเภอเกาะสมุย (ไพบุนย์ แยมบาน. 2550) จากผลของการขยายการรับรองมาตรฐานตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของหน่วยงานภาครัฐ ให้เป็นที่ยอมรับแก่เกษตรกรทำสวนทุเรียนในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการยอมรับการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมและปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนและผลไม้อื่น ๆ ของเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ยังมีการผลิตในรูปแบบเดิมให้เข้าสู่แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียน ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบถึงการยอมรับการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรในอำเภอเกาะสมุยให้ดียิ่งขึ้นได้ และนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนและผลไม้อื่น ๆ ของเกษตรกรในพื้นที่ต่าง ๆ ให้เข้าสู่แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมต่อไป

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์และความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตพื้นที่และประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นเกษตรกรผู้ทำสวนทุเรียน ในพื้นที่ 7 ตำบลของอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จำนวน 189 ราย

1.5.2 กลุ่มตัวอย่าง

คือเกษตรกรผู้ทำสวนทุเรียน ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จำนวน 129 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973)

1.5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา จำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.5.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) มี 5 ปัจจัย ประกอบด้วยปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ และความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน

2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- จำนวนแรงงาน
- ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน
- เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน
- รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน

3) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่

- ทักษะติดต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร
- ประสบการณ์ในการฝึกอบรม
- การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- การเป็นสมาชิกกลุ่ม
- บทบาทการมีส่วนร่วม
- สถานภาพทางสังคม

4) ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ได้แก่

- ลักษณะพื้นที่สวนทุเรียน
- กลุ่มชุดดิน

- การเข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน
- แหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน

5) ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

1.5.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน โดยพิจารณาจากระดับการปฏิบัติของเกษตรกรตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ได้แก่ การปฏิบัติในด้าน

- 1) แหล่งปลูก
- 2) พันธุ์ปลูก
- 3) การปลูก
- 4) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม
- 5) การให้น้ำ
- 6) การให้ปุ๋ย
- 7) การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน
- 8) การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก
- 9) การชักนำการออกดอก
- 10) การกระตุ้นการพัฒนาการของตาออก
- 11) การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล
- 12) การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต
- 13) การเก็บเกี่ยว
- 14) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
- 15) การขนส่ง
- 16) สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน
- 17) การบันทึกข้อมูล

1.6 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

- จำนวนแรงงาน
- ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน
- เงินทุนในการทำสวนทุเรียน
- รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน

ปัจจัยด้านสังคม

- ทักษะติดต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน
- การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร
- ประสบการณ์ในการฝึกอบรม
- การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น
- การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- การเป็นสมาชิกกลุ่ม
- บทบาทการมีส่วนร่วม
- สถานภาพทางสังคม

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

- ลักษณะพื้นที่สวนทุเรียน
- กลุ่มชุดดิน
- การเข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน
- แหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน

ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับทุเรียน ในด้าน

1. แหล่งปลูก
2. พันธุ์ปลูก
3. การปลูก
4. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม
5. การให้น้ำ
6. การให้ปุ๋ย
7. การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน
8. การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก
9. การชักนำการออกดอก
10. การกระตุ้นการพัฒนาการของตาดอก
11. การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล
12. การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต
13. การเก็บเกี่ยว
14. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว
15. การขนส่ง
16. สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน
17. การบันทึกข้อมูล

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน หมายถึง วิธีการผลิตทุเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม มีคุณภาพตรงตามมาตรฐาน ปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค ได้รับการรับรองโดยกรมวิชาการเกษตร

การยอมรับ หมายถึง ระดับคะแนนการปฏิบัติของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

การปฏิบัติ หมายถึง การกระทำที่ถูกต้องของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม 17 ด้าน ได้แก่ 1) แหล่งปลูก 2) พันธุ์ปลูก 3) การปลูก 4) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม 5) การให้น้ำ 6) การให้ปุ๋ย 7) การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน 8) การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก 9) การชักนำการออกดอก 10) การกระตุ้นการพัฒนาการของตาออก 11) การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล 12) การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต 13) การเก็บเกี่ยว 14) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว 15) การขนส่ง 16) สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน และ 17) การบันทึกข้อมูล

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรทำสวนทุเรียน ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิในการดำเนินการผลิต หรือเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิในการดำเนินการผลิต ให้ดำเนินการทำสวนทุเรียน ซึ่งระบุในแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

ผลผลิต หมายถึง ผลทุเรียน ที่ผลิตตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

อายุ หมายถึง อายุเต็มของเกษตรกรถึงวันตอบแบบสัมภาษณ์ นับจำนวนเป็นปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกร

ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน หมายถึง ระยะเวลาที่เกษตรกรเริ่มทำสวนทุเรียนจนถึงวันตอบแบบสัมภาษณ์ นับจำนวนเป็นปี

จำนวนแรงงาน หมายถึง จำนวนแรงงานที่มีทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน หมายถึง จำนวนพื้นที่สวนของเกษตรกรที่ปลูกทุเรียนตามแนวทาง GAP โดยคิดจำนวนเป็นไร่

เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน หมายถึง จำนวนเงินในการลงทุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ค่าปุ๋ย ค่าธาตุอาหารเสริม ค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และค่าแรงงาน ในรอบปี พ.ศ. 2550

รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน หมายถึง รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนที่ผลิตตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมที่เกษตรกรได้รับในรอบปี พ.ศ. 2550

ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ของเกษตรกรตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

ทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของเกษตรกรที่มีต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

ประสบการณ์ในการฝึกอบรม หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ในรอบปี พ.ศ. 2550

สถานภาพทางสังคม หมายถึง สถานภาพการเป็นผู้นำหรือไม่เป็นผู้นำของเกษตรกร การเป็นผู้นำ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น

สมาชิกกลุ่ม หมายถึง สถานภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกรในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

บทบาทการมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม เช่น การเป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกร หมอเดินอาสา ผู้ช่วย ผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เกษตร

การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร หมายถึง เกษตรกรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตร เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารและขอรับคำปรึกษาเมื่อประสบกับปัญหา อุปสรรคในการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น หมายถึง การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมระหว่างเกษตรกรด้วยกัน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ช่องทางและสื่อที่เกษตรกรได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเรียบเรียงนำเสนอสาระสำคัญใช้ประกอบการวิจัย ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตาม (Adoption)
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude)
- 2.3 แนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP)
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับการปฏิบัติตาม (Adoption)

2.1.1 ความหมายของการยอมรับ

Rogers (1983) ได้กล่าวว่า กระบวนการยอมรับ (Adoption Process) เป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลหนึ่งที่ได้รับทราบนวัตกรรม (Innovation) หรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไปจนถึงขั้นสุดท้าย คือการยอมรับเทคโนโลยีนั้นไปปฏิบัติ

ไพบูลย์ สุทธสุภา (2525) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจจะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมเป็นกระบวนการทางจิตใจที่เกิดขึ้น ตั้งแต่บุคคล ได้รู้จักนวัตกรรมนั้นเป็นครั้งแรก

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ได้ให้ความหมายของกระบวนการยอมรับ ว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของบุคคลแต่ละคน ที่เริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไปจนถึงการยอมรับเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมนั้นอย่างเปิดเผย

Mosher (1978) ได้ให้ความหมายของการยอมรับว่า เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยที่เกษตรกรได้รับรู้แล้วพิจารณาและในที่สุดจะปฏิบัติหรือยอมรับนวัตกรรมนั้น

บุญสม วราเอกศิริ (2529) ได้ให้คำนิยามของการยอมรับว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเกษตรกรหลังจากได้รับความรู้ แนวความคิด ความชำนาญ ประสบการณ์ใหม่ ๆ และได้ยึดถือปฏิบัติตาม

สรุปได้ว่า การยอมรับเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจในการนำเอาเทคโนโลยีหนึ่ง นวัตกรรมหนึ่ง มาปฏิบัติใช้อย่างเปิดเผย

2.1.2 กระบวนการยอมรับ

Mosher (1978) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการยอมรับนั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ

2.1.2.1 ขั้นรับรู้ (Awareness) ขั้นนี้เป็นขั้นแรกที่บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องใหม่หรือแนวความคิดใหม่ แต่ยังไม่ทราบรายละเอียดในเรื่องเหล่านั้น การรับรู้อาจเกิดขึ้นได้โดยบังเอิญ คือการพบเจอโดยตนเอง หรือเกิดขึ้นจากการเผยแพร่โดยหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ขั้นรับรู้ถือว่าเป็นขั้นสำคัญ หากเรื่องใหม่หรือแนวความคิดใหม่นั้นสามารถกระตุ้นหรือจี้จุดให้บุคคลเกิดการรับรู้และสนใจได้ ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนต่อไปของการยอมรับได้

2.1.2.2 ขั้นสนใจ (Interest) หากเรื่องใหม่หรือแนวความคิดใหม่ที่ได้รับรู้ สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจได้ ความสนใจนั้นจะนำบุคคลไปสู่การค้นคว้าหารายละเอียดเพิ่มเติมโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น สอบถามผู้รู้ อ่านจากเอกสาร ศึกษาจากผู้ที่น่าไปปฏิบัติแล้ว เป็นต้น เพื่อให้ได้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการ ปัญหา เพิ่มมากขึ้น หากได้รายละเอียดที่ชัดเจน ครบประเด็นก็จะนำไปสู่ขั้นตอนที่ 3

2.1.2.3 ขั้นไตร่ตรองหรือขั้นประเมิน (Evaluation) บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องใหม่ หรือนวัตกรรมนั้นในระดับที่พอใจแล้ว ในขั้นตอนนี้บุคคลจะเริ่มคิดเปรียบเทียบในหลาย ๆ ด้าน กับสิ่งที่ทำอยู่แล้ว หรือกับนวัตกรรมอื่น ๆ ที่บุคคลสนใจ เช่น เปรียบเทียบด้านต้นทุน วิธีการ ผลตอบแทน ความยากง่าย เป็นต้น ว่าสิ่งไหนดีกว่า ซึ่งน้ำหนักผลดีผลเสีย ในขั้นตอนนี้บุคคลอาจต้องการคำปรึกษาจากผู้รู้ เพื่อนบ้าน ผู้มีประสบการณ์ เพื่อยืนยันการตัดสินใจ เมื่อตัดสินใจได้ว่าแนวความคิดใหม่นี้ดี บุคคลก็จะเริ่มเรียนรู้ในการปฏิบัติ หรือทดลองทำ

2.1.2.4 ขั้นลองทำ (Trial) เป็นขั้นที่บุคคลทดลองทำตามแนวความคิดใหม่ โดยการทดลองทำอย่างไม่มีเต็มรูปแบบ เพื่อดูว่าแนวความคิดใหม่นั้นสามารถให้ผลได้จริงตามที่ประเมินมาหรือไม่ บุคคลจะยอมรับ หรือไม่ยอมรับขึ้นอยู่กับขั้นตอนนี้เป็นสำคัญ หากทดลองทำแล้วได้ผลเป็นที่พอใจและพอใจ ก็จะนำไปสู่ขั้นตอนการยอมรับไปปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ

2.1.2.5 ขั้นยอมรับหรือนำไปใช้ (Adoption) ในขั้นตอนนี้หมายถึงบุคคลยอมรับหรือนำแนวความคิดใหม่ หรือนวัตกรรมนั้นไปปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ หลังจากได้ทดลองปฏิบัติแล้วเห็นผลว่าดี เป็นที่น่าพอใจ

2.1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

กระบวนการยอมรับจะเกิดขึ้นได้นั้น มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ ซึ่งดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ได้กล่าวไว้ดังนี้

2.1.3.1 ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขหรือสภาวะการณ์โดยทั่วไป ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และสมรรถภาพการดำเนินงานของสถาบัน หรือองค์กร โดยส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร เช่น เกษตรกรที่ถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน

มากกว่า มีรายได้น้อยกว่า มีแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากกว่า ชุมชนหรือสังคมที่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ อย่างเคร่งครัด มีแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ช้ากว่า หรือน้อยกว่า ท้องที่ใดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ง่ายต่อการติดต่อ การคมนาคม หรือมีทรัพยากรที่สนับสนุนปัจจัยการผลิต พบว่ามีแนวโน้มในการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าและมากกว่า เป็นต้น และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเกษตร หากมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ ก็มีส่วนช่วยให้เกษตรกรยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วขึ้น

2.1.3.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่

1) บุคคลเป้าหมาย หรือผู้รับการเปลี่ยนแปลง พื้นฐานของผู้รับการเปลี่ยนแปลงมีส่วนสำคัญในการยอมรับ หรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง พื้นฐานในที่นี้ได้แก่ พื้นฐานทางสังคม พื้นฐานทางเศรษฐกิจ พื้นฐานในการติดต่อสื่อสารของเกษตรกรและพื้นฐานในเรื่องอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความพร้อมทางด้านจิตใจ ทักษะที่ติดตัว ความสนใจในปัญหาและความต้องการของตนเอง

2) ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถทำให้เกษตรกรยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ คืออุดมการณ์อันแรงกล้าของเจ้าหน้าที่ที่จะพัฒนาให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น รวมถึงการมีความรู้ที่แท้จริง ความเชื่อมั่นในเทคโนโลยีที่นำมาใช้ และการคัดเลือกรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกลุ่มของเกษตรกร เป็นต้น

3) นวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตร ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการยอมรับ นวัตกรรมเกษตร หรือเทคโนโลยี คือ ต้นทุนและกำไร (Cost & Profit) ความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชน (Similar & Fit) ความสามารถในการปฏิบัติและเข้าใจง่าย (Practical & Understood) การเห็นว่าปฏิบัติได้ผลมาแล้ว (Visibility) ความสามารถในการแบ่งแยกเป็นขั้นตอน หรือแยกเป็นเรื่อง ๆ ได้ (Divisibility) ใช้เวลาน้อยหรือประหยัดเวลา (Time-Saving) และเป็นการตัดสินใจของกลุ่ม (Group Decision)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge) และทัศนคติ (Attitude)

2.2.1 ความหมายของความรู้

ความรู้เป็นกระบวนการภายใน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของคน ได้มีผู้ให้ความหมายของความรู้ไว้ดังนี้

Bloom *et.al.* (1971) ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการระลึกถึงสิ่งเฉพาะเรื่องหรือเรื่องทั่ว ๆ ไป ระลึกได้ถึงวิธีการ กระบวนการ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเน้นความจำ

Good (1973) ให้ความหมายว่า ความรู้คือข้อเท็จจริง (Fact) ความจริง (Truth) กฎเกณฑ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้รับและรวบรวมสะสมไว้จากการประมวลประสบการณ์ต่าง ๆ

Webster's Online Dictionary (2009) ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และ โครงสร้างที่เกิดขึ้นกับการศึกษา หรือการค้นคว้า หรือเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ สิ่งของ หรือบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกตประสบการณ์ หรือจากรายงาน

Bickhard (1980) ให้ความหมายว่า ความรู้หมายถึงความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็นความรู้ต่อสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรือความรู้ต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในระดับกว้าง

Wikstrom and Normann (1994) ได้กล่าวถึง The Modern American Dictionary ว่า ได้ให้คำจำกัดความของ ความรู้ ที่แตกต่างกัน 3 ลักษณะ คือ

1. ความรู้ คือ ความคุ้นเคยกับข้อเท็จจริง (Fact) ความจริง (Truth) หรือหลักการโดยทั่วไป (Principle)
2. ความรู้ คือ รู้ (Known) หรือ อาจจะรู้ (May be known)
3. ความรู้ คือ จิตสำนึก ความสนใจ (Awareness)

อุทุมพร ทองอุไทย (2523) ให้ความหมายว่า ความรู้คือความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง (Fact) หรือเนื้อหาความรู้ ความคิด การหยั่งรู้ (Insight) หรือความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์ ความรู้เป็นนามธรรม เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาของความจำในการจัดระบบ ระเบียบข้อมูลใหม่ และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ไพศาล หวังพานิช (2526) ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดของเรื่องราว การกระทำอันเป็นประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันไป

บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ (2531) ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง การระลึกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์มาแล้ว และรวมถึงการจำเนื้อเรื่องต่าง ๆ ทั้งที่ปรากฏอยู่ในแต่ละเนื้อหาวิชาและที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชานั้นด้วย เช่น ระลึก หรือจำได้ถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ แบบแผนและเค้าโครงเรื่องนั้น ๆ

อรรรรณ ปิรันธน์โอวาท (2542) ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึง การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริง รูปแบบ วิธีการ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ สิ่งของ เหตุการณ์ หรือบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ หรือจากสื่อต่าง ๆ ประกอบกัน

กล่าวโดยสรุป ความรู้ หมายถึง การระลึกถึงได้ หรือจำได้ถึงข้อเท็จจริง ความจริงของ รูปแบบ วิธีการ กฎเกณฑ์ สิ่งของ บุคคล เหตุการณ์ ในระดับลึก หรือระดับกว้าง ความรู้เป็นนามธรรม เป็นกระบวนการภายในสมองในการจัดระบบ ระเบียบข้อมูลที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์

ความรู้เกิดขึ้นได้จาก การสังเกต การค้นคว้า เรียนรู้ หรือการสั่งสมประสบการณ์ของสิ่งแวดล้อมในเรื่องนั้น ๆ

2.2.2 ประเภทของความรู้

Bloom *et.al.* (1971) ได้จำแนก ความรู้ ออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยเรียงลำดับจากขั้นที่ซับซ้อนน้อยที่สุดไปหาขั้นที่ซับซ้อนมากที่สุด ดังนี้

2.2.2.1 ความรู้เฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specifics) คือการระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนของสารที่อยู่โดดเดี่ยว การเน้นอยู่ที่สัญลักษณ์ที่มีความหมายเชิงรูปธรรม เรื่องนี้จัดอยู่ในระดับต่ำสุดของความเป็นนามธรรม เรื่องนี้อาจได้รับความคิดว่าเป็นหน่วยของสิ่งที่ซับซ้อน และเป็นนามธรรมของความรู้ที่สร้างขึ้น ได้แก่

1) ความรู้ศัพท์เฉพาะ (Knowledge of Terminology) เป็นความรู้ในเรื่องสัญลักษณ์จำเพาะบางอย่าง (ทั้งภาษาและไม่ใช้ภาษา) รวมทั้งความรู้ทางสัญลักษณ์ที่ยอมรับกันแล้ว ความรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจเคยใช้เพียงครั้งเดียว หรือความรู้ในเรื่องที่เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ของสัญลักษณ์นั้น ๆ

2) ความรู้เท็จจริงเฉพาะสิ่ง (Knowledge of Specific Facts) เป็นความรู้ในเรื่องวันที่ เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ ฯลฯ ซึ่งอาจรวมสาระที่ถูกต้อง และเฉพาะเจาะจง เป็นวันที่แน่นอน หรือปรากฏการณ์ที่มากหรือน้อยอย่างชัดเจน อาจรวมสาระเชิงปริมาณ เช่น ช่วงเวลา โดยประมาณ หรือลำดับความมากน้อยโดยทั่วไปของปรากฏการณ์

2.2.2.2 ความรู้เรื่องวิถีและวิธีการจัดการกระทำกับสิ่งเฉพาะ (Knowledge of Way and Means of Dealing with Specifics) คือ ความรู้ในเรื่องวิถีทางในการจัดระเบียบ ในการศึกษา ในการตัดสินใจและการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้งวิธีการค้นคว้าลำดับผลที่ได้ตามเวลาในปฏิทิน และมาตรฐานของการตัดสินใจในแต่ละสาขา และรูปแบบของการจัดระเบียบตามที่สาขากำหนด และดำเนินการความรู้นี้จัดอยู่ในระดับกลางของความเป็นนามธรรม อยู่ระหว่าง ความรู้เฉพาะสิ่ง กับความรู้สิ่งทั่ว ๆ ไป ได้แก่

1) ความรู้แบบแผนนิยม (Knowledge of Conventions) เป็นความรู้ในเรื่องลักษณะของวิถีทางในการจัดการกระทำ และการนำเสนอความคิดและปรากฏการณ์ เพื่อการสื่อความหมาย และสอดคล้องกับปรากฏการณ์ เช่น ประเพณีต่าง ๆ ซึ่งแม้ว่า ประเพณีนิยมจะเป็นสิ่งที่สมมติขึ้น หรือเกิดขึ้นอย่างไม่ได้ตั้งใจ หรือมีฐานมาจากอำนาจทั้งหลายก็ตาม รูปแบบและประเพณีนิยมก็ยังคงมีอยู่ เพราะเป็นผลงานของการตกลงของคนกลุ่มใหญ่ หรือเกิดจากการที่แต่ละคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรื่องราว ปรากฏการณ์ หรือปัญหา

2) ความรู้เรื่องแนวโน้ม และลำดับเหตุการณ์ (Knowledge of Trends and Sequence) เป็นความรู้เรื่องกระบวนการ ทิศทาง และการเคลื่อนที่ของปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเวลา

3) ความรู้เรื่องการจัดจำพวก และประเภท (Knowledge of Classification and Categories) เป็นความรู้เรื่องชั้น ชุด ส่วนและการจัดเรียงเรียง ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานของสาขาวิชาที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการโต้แย้ง หรือของปัญหาที่นำมา

4) ความรู้เรื่องเกณฑ์ (Knowledge of Criteria) เป็นความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริง หลักการ ความคิดเห็น และการปฏิบัติที่ได้รับการทดสอบ หรือได้รับการตัดสิน

5) ความรู้เรื่องระเบียบวิธี (Knowledge of Methodology) เป็นความรู้เรื่องเทคนิคในการสืบค้น กระบวนการที่ใช้ในบางสาขา ในการสืบค้นปัญหาและปรากฏการณ์เน้นความรู้ของแต่ละบุคคลมากกว่าความสามารถในการใช้วิธีการ

2.2.2.3 ความรู้เรื่องสากลและเรื่องนามธรรมในสาขาต่าง ๆ (Knowledge of Universals and Abstractions in Field) คือความรู้เรื่องแผน และรูปแบบที่สำคัญ ๆ ที่ปรากฏการณ์และความคิดได้รับการจัดรวบรวมไว้ โครงสร้าง ทฤษฎี และข้อสรุปจำนวนมาก ซึ่งมีอิทธิพลต่อสาขาวิชา หรือนำมาซึ่งการใช้ศึกษาปรากฏการณ์ หรือแก้ปัญหา ระดับนี้จัดเป็นระดับที่สูงสุดของความเป็นนามธรรมและความซับซ้อน ได้แก่

1) ความรู้เรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป (Knowledge of Principle and Generalization) เป็นเรื่องความเป็นนามธรรมบางอย่าง ซึ่งสรุปข้อสังเกตปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม และมีคุณค่าในการอธิบาย บรรยาย ทำนาย หรือกำหนดการกระทำ หรือมีทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องที่สุดเท่าที่จะทำได้

2) ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง (Knowledge of Theories and Structures) เป็นความรู้เรื่องตัวหลักการ และข้อสรุปทั่วไป รวมทั้งความสัมพันธ์ของมัน ซึ่งแสดงให้เห็นภาพพจน์ของเหตุการณ์ ปัญหา หรือสาขาที่ซับซ้อนได้อย่างชัดเจนครอบคลุม และเป็นระบบที่เป็นเรื่องที่เป็นามธรรมมากที่สุด และได้รับการนำมาใช้แสดงความสัมพันธ์ และการจัดระเบียบของสิ่งจำเพาะต่าง ๆ จำนวนมาก

2.2.3 วิธีการวัดความรู้

สุมาลี จันทร์ชโล (2542) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างแบบทดสอบ เพื่อวัดความสามารถในแต่ละขั้นตามแนวความคิดโครงสร้างของความรู้ 6 ขั้น จากขั้นตอนที่ง่ายที่สุดไปยังขั้นตอนที่ยากและซับซ้อนมากขึ้น ของ อนันต์ ศรีโสภา (2525)

2.2.3.1 วิธีการวัดระดับของความรู้ความจำ เป็นการวัดความสามารถขั้นต่ำสุด การถาม เพื่อวัดสิ่งเกี่ยวข้องกับการให้ระลึกถึง (Recall) ทั้งในสิ่งที่เฉพาะเจาะจง และคำถามทั่วไป

คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ได้แก่ คำถามวัดความจำเนื้อเรื่อง วัดความจำวิธีดำเนินการ และคำถามวัดความจำความรู้รวบยอด

2.2.3.2 วิธีการวัดระดับความเข้าใจ หรือระดับที่รวบรวมสาระสำคัญไว้ (Comprehension) เป็นการวัดความสามารถที่สูงกว่าความรู้ความจำ แต่ผู้ตอบต้องมีความรู้ความจำเป็นพื้นฐานมาก่อนจึงจะมีความเข้าใจ คำถามจะไม่ถามตรงจากตำราหรือสิ่งที่สอนไว้ แต่โยกความรู้ที่เรียนมาสัมพันธ์กับคำถามแล้วเปลี่ยนเป็นคำตอบใหม่ ภาษาหรือสำนวนใหม่ รูปแบบใหม่ คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ได้แก่ คำถามวัดความสามารถในการแปลความ ตีความ และวัดความสามารถในการขยายความ

2.2.3.3 วิธีการวัดระดับ การนำไปใช้ (Application) เป็นการวัดความสามารถในการนำเอาความรู้ ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้ หรือแก้ปัญหาในเหตุการณ์หรือสถานการณ์ใหม่ได้อย่างเหมาะสม คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ได้แก่ ข้อคำถามวัดการนำไปใช้

2.2.3.4 วิธีการวัดระดับวิเคราะห์ (Analysis) การวัดความสามารถในการแยกแยะหรือแจกแจงรายละเอียดของเรื่องราว ความคิด การปฏิบัติออกเป็นระดับย่อย ๆ โดยอาศัยหลักการหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อค้นพบข้อเท็จจริง และคุณสมบัติบางประการ คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ได้แก่ คำถามวัดการวิเคราะห์ความสำคัญ คำถามวัดการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และคำถามการวิเคราะห์หลักการ

2.2.3.5 วิธีการวัดระดับสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง เป็นการวัดความสามารถในการรวบรวม และผสมผสานรายละเอียดปลีกย่อยของข้อมูล สร้างเป็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม ความสามารถดังกล่าวเป็นพื้นฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ได้แก่ คำถามวัดการสังเคราะห์ข้อความ วัดการสังเคราะห์แผนงาน วัดการสังเคราะห์ความสัมพันธ์วิธีการ

2.2.3.6 วิธีการวัดระดับประเมินค่า (Evaluation) เป็นการวัดความสามารถในการสรุปคุณค่าหรือตีราคาเกี่ยวกับเรื่องราว ความคิด พฤติกรรม ว่า ดี เลว เหมาะ ไม่เหมาะ เพื่อจุดประสงค์บางประการ คำถามที่ใช้วัดในระดับนี้ได้แก่ คำถามวัดการประเมิน โดยเกณฑ์ภายใน และคำถามวัดการประเมิน โดยเกณฑ์ภายนอก

2.2.4 ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า “ทัศน” กับ “คติ” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ทัศนะ แปลว่า ความเห็น คติ แปลว่า แบบอย่างหรือแนวทาง เมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่า แนวความคิดเห็น

ทัศนคติ (Attitude) มาจากภาษาละตินว่า “Aptus” แปลว่า โน้มเอียง และเหมาะสม นำมาใช้ในความหมายของคำว่า “Attitude” ว่าท่าทีแสดงออกของคนเราซึ่งบ่งบอกถึงสภาพจิตใจ

ทัศนคติ เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญมากแนวหนึ่งทางจิตวิทยาสังคมและการสื่อสาร และมีการใช้คำนี้กันอย่างแพร่หลาย ความหมายของคำว่าทัศนคตินั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้ดังนี้

English and English (1958) ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ เป็นความคงที่ของการตอบสนอง หรือความพร้อมที่จะตอบสนองอย่างหนึ่งอย่างใด ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

Zimbardo and Ebbesen (1969) ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติเป็นแนวโน้มที่บุคคลจะแสดงออกในวิธีที่สอดคล้องกับความคิดและความรู้สึก

เจเลียว บุรีภักดี (2517) ให้ความหมายว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ ที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ เกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ทั้งสิ้น ดังนั้น จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มขึ้น แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงอาจเร็วหรือช้าสุดแล้วแต่ชนิดของทัศนคติและประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ และการที่บุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งใดย่อมได้รับอิทธิพลจากทัศนคติของบุคคลอื่นที่มีต่อสิ่งนั้นอยู่ด้วย

โสภกา ชูพิกุลชัย (2521) ให้ความหมายว่า ทัศนคติ คือการรวมความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ความเห็นและความจริง ซึ่งได้แก่ ความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งความรู้สึกซึ่งเป็นการประเมินค่าทั้งทางบวกและทางลบ โดยทั้งหมดจะเกี่ยวพันกัน ทัศนคติเมื่อได้ก่อรูปขึ้นมาแล้ว ยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ เพราะมีแนวโน้มที่จะคงอยู่ตลอดไป คือมนุษย์ย่อมมีความรู้สึกนึกคิดเป็นของตนเอง โดยปราศจากการบังคับหรือต่อผู้ เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้ยาก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ให้ความหมายว่า ทัศนคติหมายถึงความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมจะมีปฏิกิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

อุทุมพร จามรมาน (2537) ให้ความหมายว่า ทัศนคติ เป็นสภาวะทางจิตที่กำหนดการคิดที่มีพื้นฐานมาแล้ว โดยมีองค์ประกอบคือ

1. ความรู้สึก เช่น การชอบหรือไม่ชอบต่อคน หรือสิ่งนั้น ๆ
2. ความรู้สึกหรือความคิด เช่น ความรู้เกี่ยวกับคน สิ่งนั้นหรือเรื่องนั้น ๆ
3. การกระทำหรือพฤติกรรม เช่น ความตั้งใจจะแสดงกิริยาที่เกี่ยวกับคนหรือสิ่งนั้น

ออกมา

ดังนั้น จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง แนวโน้ม หรือท่าทีที่สอดคล้องกับความคิด ความรู้สึกภายในจิตใจ ที่จะแสดงออกต่อสิ่งแวดล้อม มีทิศทางทั้งในทางบวก ทางลบ และเรียบเฉย ทิศทางของทัศนคติขึ้นอยู่กับ การสังสมประสบการณ์ การเรียนรู้ ความเชื่อ ซึ่งทัศนคติมีการเปลี่ยนแปลงได้

2.2.5 องค์ประกอบของทัศนคติ

Zimbardo *et. al.* (1977) กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติที่สำคัญมีดังนี้

2.2.5.1 องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ (Cognitive Component) เป็นส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคล เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทัวไป ทั้งสิ่งที่ชอบและสิ่งที่ไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้ หรือความคิดว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2.2.5.2 องค์ประกอบด้านความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Component) คือ ลักษณะของการแสดงออกทางด้านอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคน ๆ นั้น แล้วแต่ค่านิยมของคน

2.2.5.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ การแสดงออกความคิด และความรู้สึก

2.2.6 ประเภทของทัศนคติ

บุคคลสามารถแสดงออกทางด้านทัศนคติได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

2.2.6.1 ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก มีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจ ได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรและอื่น ๆ

2.2.6.2 ทัศนคติเชิงลบ คือทัศนคติที่สร้างความรู้สึกเป็นไปในทางเสื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ อาจมีการเคลือบแคลงระแวงสงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจกรรมขององค์กร และอื่น ๆ

2.2.6.3 ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

ทัศนคติทั้ง 3 ประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิด หรือค่านิยมอื่น ๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำ หรือสถานการณ์ เป็นต้น ยิ่งถ้าทัศนคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมาในรูปของความเห็นร่วมกันก็จะเปลี่ยนเป็น “สาธารณมติ” ไป

2.2.7 ลักษณะของทัศนคติ

2.2.7.1 ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละคน มิใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด

2.2.7.2 ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการคิดและการกระทำของบุคคลเป็นอันมาก

2.2.7.3 ทัศนคติเป็นสภาพทางจิตใจที่มีความถาวรพอสมควร ทั้งนี้เนื่องจากแต่ละบุคคลต่างก็ได้รับประสบการณ์และผ่านการเรียนรู้มามาก อย่างไรก็ตาม ทัศนคติก้อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้อันเนื่องมาจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

2.3 แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP)

2.3.1 ความหมายของแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

แนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม คือแนวทางในการทำเกษตรกรรมเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูงคุ้มค่าต่อการลงทุน และขบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกร และผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตรและไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม การผลิตดังกล่าวจะมีคำแนะนำของทางราชการ ซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติได้ ภายใต้สถานะที่เป็นจริง เหมาะสมแก่สภาพท้องถิ่น และภูมิประเทศ

ขั้นตอนการผลิตทางการเกษตรบางขั้นตอนอาจก่อให้เกิดปัญหา ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เช่น การป้องกันกำจัดศัตรูพืช อาจมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่มีอันตรายและมีพิษตกค้างสูง เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือการให้น้ำแก่ผักหรือผลไม้ที่ใช้บริโภคสดอาจมีเชื้อโรคติดมาเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการแนะนำแนวทางการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว (กรมวิชาการเกษตร, 2551ก)

2.3.2 หลักการและเงื่อนไขในการขอรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

2.3.2.1 คุณสมบัติของเกษตรกร

1) ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิในการดำเนินการผลิต หรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิในการดำเนินการผลิต ให้ดำเนินการผลิตพืชที่ระบุในแบบคำร้องขอใบรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

2) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

- 3) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และเข้าใจกระบวนการผลิตพืชที่ระบุในแบบคำร้องขอไปรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม
- 4) เห็นด้วยโดยไม่มีข้อขัดแย้งกับนโยบายคุณภาพ และวัตถุประสงค์คุณภาพที่ระบุในเอกสารตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม
- 5) ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

2.3.2.2 หน้าที่ความรับผิดชอบ

- 1) เกษตรกรต้องปฏิบัติตามและหมั่นปรับปรุงฟาร์มและกระบวนการผลิตให้ครบถ้วนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม
- 2) เกษตรกรต้องควบคุม ดูแล และเอาใจใส่ตรวจสอบฟาร์มและกระบวนการผลิตของตนเองให้อยู่ในแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม
- 3) กรณีมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในฟาร์ม เช่น การเปลี่ยนผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น เกษตรกรต้องให้ความสนใจงานในจุดนั้นเป็นพิเศษ หากไม่แน่ใจว่าจะเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ให้นำหมายที่ปรึกษา หรือคณะผู้ตรวจรับรอง ไปให้คำปรึกษา หรือตรวจประเมินต่อไป

2.3.2.3 ขั้นตอนการขอรับรองฟาร์มตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

- 1) สถานที่ยื่นแบบคำร้องขอรับรองฟาร์ม เกษตรกรสามารถยื่นแบบคำร้องขอรับรองฟาร์มได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอ ศูนย์วิจัยเกษตร ศูนย์บริการเกษตร ใกล้เคียง
- 2) หลักฐานในการยื่นแบบคำร้องขอรับรองฟาร์ม
 - สำเนาบัตรประชาชนของผู้ร้องขอ หรือผู้แทน 1 ฉบับ
 - สำเนาทะเบียนบ้าน 1 ฉบับ
- 3) เกษตรกรกรอกแบบคำร้องให้ครบถ้วน และยื่นแบบคำร้องต่อเจ้าหน้าที่พร้อมหลักฐาน
- 4) เจ้าหน้าที่จะรับแบบคำร้องพร้อมหลักฐาน รวบรวม และส่งบัญชีรายชื่อเกษตรกรที่มีคุณสมบัติครบให้
 - 4.1) หน่วยตรวจรับรองแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และ
 - 4.2) คณะที่ปรึกษา และคณะผู้ตรวจรับรองในพื้นที่ทราบ เพื่อวางแผนและกำหนดนัดหมายการให้คำปรึกษาและตรวจประเมินต่อไป
- 5) เกษตรกรรับทราบกำหนดการให้คำปรึกษา (ถ้ามี) และกำหนดการตรวจรับรอง และรอรับการให้คำปรึกษา และการตรวจรับรอง

2.3.2.4 คุณสมบัติของฟาร์มที่ขอการรับรอง ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) ต้องเป็นพื้นที่ที่ไม่มีวัตถุอันตรายที่จะทำให้เกิดการตกค้าง หรือปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์ และน้ำใช้ภายในฟาร์มต้องได้จากแหล่งที่ไม่มีสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อน

2) เป็นสวนเดี่ยว หรือฟาร์มเดี่ยว หมายถึง สวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชชนิดเดียว

3) เป็นสวนแซม หรือฟาร์มแซม หมายถึง สวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป โดยมีจำนวนต้นชนิดใดชนิดหนึ่งมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนต้นทั้งหมด และหากต้องการขอรับรอง เกษตรกรต้องมีมาตรการ หรือข้อปฏิบัติที่ยืนยันได้ว่า การจัดการใด ๆ กับพืชอีกชนิดหนึ่งจะไม่มีผลกระทบต่อวิธีปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

4) เป็นสวนผสม หรือฟาร์มผสม หมายถึง สวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชหลายชนิดบนที่ดินแปลงใดแปลงหนึ่งรวมกัน โดยมีจำนวนต้นของพืชแต่ละชนิดต่ำกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนต้นทั้งหมดที่ปลูกในแปลง และหากต้องการขอรับรอง เกษตรกรต้องมีมาตรการ หรือข้อปฏิบัติที่ยืนยันได้ว่า การจัดการใด ๆ กับพืชชนิดใดชนิดหนึ่งในแปลงจะไม่มีผลกระทบต่อวิธีปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม

5) ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่ กรณีเป็นไม้ผล หรือไม้ยืนต้น และไม่น้อยกว่า 1 ไร่ กรณีเป็นพืชฤดูเดียว หรือหลายฤดู (กรมวิชาการ, 2550)

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยด้านพืชผัก

ธวัช ทองมณี (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเกษตรยั่งยืน กรณีศึกษาเทคนิคการปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลบางเหียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยความเชื่อมั่นในประสิทธิผลของนวัตกรรม เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์สูงสุดกับการตัดสินใจยอมรับเทคนิคการปลูกผักปลอดสารพิษ ปัจจัยด้านการศึกษา ขนาดการถือครองที่ดิน จำนวนแรงงานที่ปลูกผักในครอบครัวและช่องทางการสื่อสาร (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ และเพื่อนบ้าน) ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจยอมรับเทคนิคการปลูกผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และเอกรัตน์ ศรีวิวัฒน์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า เกษตรกรมีการยอมรับปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษในระดับปานกลาง และจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ คือ

ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ แหล่งเงินเชื่อทางการเกษตร และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางการเกษตร นอกจากนี้ นันทวัน ทองเบ็ญญ์ (2546) ได้ศึกษาการยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษอยู่ในระดับมาก และผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีหนี้สินและประสบการณ์ความรู้ในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษต่างกัน จะมีการยอมรับในการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ ศราวุธ เหล่าอนุสรณ์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า แหล่งรับซื้อผลผลิตและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับวิธีการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) นอกจากนี้ สุวนิตย์ ธีระพันธ์ (2548) ได้ศึกษาการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การยอมรับเกษตรธรรมชาติของเกษตรกรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 55.50 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ประเภทเกษตรกรรม และความรู้เกี่ยวกับเกษตรธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติ โดยระดับการศึกษา ประเภทเกษตรกรรม และความรู้เกี่ยวกับเกษตรธรรมชาติมีความสัมพันธ์ทางลบกับการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า เกษตรกรส่วนหนึ่งยอมรับและทำเกษตรธรรมชาติมาเป็นเวลานาน เพราะทำตามปู่ ย่า ตา ยาย และพ่อ แม่ ส่วนกลุ่มที่ยังไม่ปฏิบัติ พบว่า ปัญหา คือ เกษตรกรมีความเห็นว่าการใช้เกษตรธรรมชาติจะทำให้หญ้ารก พืชผักไม่งาม ราคาไม่ดี และเกษตรกรยังขาดความรู้ที่ถูกต้องในการปฏิบัติ นอกจากนี้ คมสินธุ์ เกษมสินธุ์ (2550) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่ อำเภอแม่ริม และอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์มาก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์ของเกษตรกร คือประสบการณ์ในการปลูกถั่วเหลืองอินทรีย์

2.4.2 งานวิจัยด้านข้าว

ทรงวุฒิ พรหมขัติแก้ว (2542) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำไร่นาสวนผสมของเกษตรกรในอำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลในทางบวกต่อการยอมรับได้แก่ รายได้รวมของเกษตรกร จำนวนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการได้รับผลประโยชน์จากเกษตรอำเภอ ส่วนปัจจัยที่มีผลในทางลบได้แก่ ประสบการณ์ดูงานไร่นาสวนผสม และ นันทกา แสงจันทร์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุในการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ผู้นำเกษตรกร และเกษตรกร ตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปรับปรุงดินด้วย

อินทรียัตถุของหมอดินอาสา ได้แก่ แรงจูงใจในการสมัครเป็นหมอดินอาสา และสื่อที่ได้รับด้านการพัฒนาที่ดิน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปรับปรุงดินด้วยอินทรียัตถุของผู้นำเกษตรกร ได้แก่ การติดต่อกับผู้นำเกษตรกร และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปรับปรุงดินด้วยอินทรียัตถุของเกษตรกร ได้แก่ ปริมาณผลผลิตต่อปี ทักษะคิดและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ณรงค์ พลบูรณ์ศรี (2547) ได้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เพื่อการผลิตข้าวของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า เกษตรกรที่มีสภาพพื้นฐานทางด้านสังคมและเศรษฐกิจบางประการที่แตกต่างกัน มีการยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เพื่อการผลิตข้าวแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านเพศ เกษตรกรชายจะมีการยอมรับมากกว่าเกษตรกรหญิงในเรื่อง การเลือกพื้นที่ห่างไกลจากการใช้สารเคมี ด้านอายุ เกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และเกษตรกรที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีการยอมรับในเรื่องการเลือกพื้นที่ห่างไกลจากการใช้สารเคมีและการใช้ปุ๋ยหมัก มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ขณะที่เกษตรกรที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี และเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี มีการยอมรับในเรื่อง การเก็บกักน้ำไว้ใช้เฉพาะแปลงข้าวอินทรีย์ มากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป

2.4.3 งานวิจัยด้านไม้ผล

อัญชลี กุณพงษ์ (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยเหมาะสมดีมาก และจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเข้ารับการฝึกอบรม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องความมั่นใจในคำแนะนำการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม เมื่อทำตามแล้วจะทำให้ไม่ได้ผลผลิตลำไยที่มีคุณภาพ และเกษตรกรมองว่าเอกสารเผยแพร่ระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมมีความบกพร่อง คือ เข้าใจได้ยากและมีความสับสน อีกทั้งยังมีข้อมูลไม่ครบถ้วน ข้อเสนอแนะของเกษตรกรคือ ควรมีการติดตามผลการฝึกอบรม ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้เข้าใจง่าย รวมทั้งสถานที่ขายสารเคมีทางการเกษตรต่าง ๆ ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้สารเคมีทางการเกษตร และมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ กรรณิกา ศรีลัย (2549) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมของผู้ปลูกส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับสูง และพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระบบการจัดการคุณภาพเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน ได้แก่ ความรู้ อายุ และทัศนคติ ของเกษตรกรผู้

ปลูกส้มเขียวหวาน ปัญหา และข้อเสนอแนะ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มั่นใจในการปฏิบัติตามคำแนะนำในคู่มือระบบการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสม โดยเฉพาะคำแนะนำเกี่ยวกับโรคและแมลง ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการปรับปรุงเอกสารเผยแพร่ระบบการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวานให้อ่านและเข้าใจง่าย และเกษตรกรต้องการให้เจ้าหน้าที่มาช่วยดูแล และให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพ เกษตรดีที่เหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารายการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 วิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเกษตรกรผู้ทำสวนทุเรียนในพื้นที่ 7 ตำบล ของ
อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่
เหมาะสมสำหรับทุเรียน จำนวน 189 ราย

กลุ่มตัวอย่าง คือเกษตรกรผู้ทำสวนทุเรียน ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอเกาะสมุย จังหวัด
สุราษฎร์ธานี ซึ่งผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน
จำนวน 129 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจำนวนตัวอย่าง
ที่เหมาะสมคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973) ซึ่งให้โอกาสหน่วยตัวอย่างได้ถูกเลือกเท่า ๆ กัน
คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

(3.1)

- เมื่อ N แทน จำนวนเกษตรกรทำสวนทุเรียนทั้งหมดในอำเภอเกาะสมุย จังหวัด
สุราษฎร์ธานี ที่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม
 e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05
 n แทน จำนวนตัวอย่างเกษตรกรทำสวนทุเรียนที่ต้องการศึกษา

3.2 วิธีวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นไปตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ทั้งคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เป็นคำถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน จำนวนแรงงาน ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรม การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทการมีส่วนร่วม สถานภาพทางสังคม สภาพพื้นที่สวนทุเรียน ชุมชน การเข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน และแหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน

ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียน เป็นคำถามให้เลือกตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด แบ่งเป็น 17 ด้าน ตามคู่มือแนวทางการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ใน 17 ด้านมีคำถามทั้งหมด 54 ข้อ ดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม เป็นคำถามข้อที่ 1-6 2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งปลูก เป็นคำถามข้อที่ 7-10 3) ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลูก เป็นคำถามข้อที่ 11-12 4) ความรู้เกี่ยวกับการปลูก เป็นคำถามข้อที่ 13-15 5) ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม เป็นคำถามข้อที่ 16 6) ความรู้เกี่ยวกับการให้น้ำ เป็นคำถามข้อที่ 17-18 7) ความรู้เกี่ยวกับการให้ปุ๋ย เป็นคำถามข้อที่ 19-21 8) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน เป็นคำถามข้อที่ 22-26 9) ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก เป็นคำถามข้อที่ 27-28 10) ความรู้เกี่ยวกับการชักนำการออกดอก เป็นคำถามข้อที่ 29-31 11) ความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นการพัฒนารของตาดอก เป็นคำถามข้อที่ 32-33 12) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล เป็นคำถามข้อที่ 34-37 13) ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต เป็นคำถามข้อที่ 38-42 14) ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว เป็นคำถามข้อที่ 43 15) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เป็นคำถามข้อที่ 44-47 16) ความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน เป็นคำถามข้อที่ 48-52 และ 17) ความรู้เกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล เป็นคำถามข้อที่ 53-54

การให้คะแนนความรู้ เกษตรกรตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 54 คะแนน โดยเกณฑ์การแบ่งระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับความรู้น้อย ระดับความรู้ปานกลาง และระดับความรู้มาก ซึ่งใช้เกณฑ์การคำนวณจาก

$$\text{ความกว้างของข้อมูล} = (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น ดังนี้}$$

1) ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติ เกษตรกรที่เหมาะสม จำนวน 6 คะแนน

0.00-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้น้อย
2.01-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
4.01-6.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งปลูก จำนวน 4 คะแนน

0.00-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้น้อย
1.34-2.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
2.67-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

3) ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลูก จำนวน 2 คะแนน

0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้น้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

4) ความรู้เกี่ยวกับการปลูก จำนวน 3 คะแนน

0.00-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้น้อย
1.01-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
2.01-3.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

5) ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม จำนวน 1 คะแนน

0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้น้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

6) ความรู้เกี่ยวกับการให้น้ำ จำนวน 2 คะแนน

0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้น้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

- 7) ความรู้เกี่ยวกับการให้ปุ๋ย จำนวน 3 คะแนน
0.00-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
1.01-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
2.01-3.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 8) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเรียน จำนวน 5 คะแนน
0.00-1.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
1.67-3.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
3.34-5.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 9) ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก จำนวน 2 คะแนน
0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 10) ความรู้เกี่ยวกับการชักนำการออกดอก จำนวน 3 คะแนน
0.00-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
1.01-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
2.01-3.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 11) ความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นการพัฒนาการของตาออก จำนวน 2 คะแนน
0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 12) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล จำนวน 4 คะแนน
0.00-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
1.34-2.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
2.67-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 13) ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต จำนวน 5 คะแนน
0.00-1.66	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
1.67-3.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
3.34-5.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก
- 14) ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว จำนวน 1 คะแนน
0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้่น้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีความรู้มาก

15) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 4 คะแนน

0.00-1.33 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ น้อย

1.34-2.66 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ ปานกลาง

2.67-4.00 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ มาก

16) ความรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์และความสะอาดในการปฏิบัติงาน จำนวน 5 คะแนน

0.00-1.66 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ น้อย

1.67-3.33 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ ปานกลาง

3.34-5.00 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ มาก

17) ความรู้เกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล จำนวน 2 คะแนน

0.00-0.66 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ น้อย

0.67-1.33 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ ปานกลาง

1.34-2.00 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ มาก

ภาพรวมความรู้แนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จำนวน 54 คะแนน

0.00-18.00 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ น้อย

18.01-36.00 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ ปานกลาง

36.01-54.00 คะแนน เกษตรกรมีความรู้ มาก

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด มีคำถามทัศนคติทั้งหมด 17 ข้อ ผู้วิจัยใช้ Likert's Scale (ไสว อ่ำทอง. 2546) เป็นมาตรวัด ลักษณะคำถามที่ใช้ มีทั้งลักษณะเชิงบวกและเชิงลบ โดยเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับความคิดเห็น	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
เรียบเฉย	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

จากคะแนนทัศนคติของเกษตรกรแต่ละราย นำมาหาค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อคำถาม ค่าเฉลี่ยที่ได้จำแนกเกษตรกรออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมในเชิงบวก กลุ่มที่มีทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมในเชิงลบ และกลุ่มที่มีทัศนคติเป็นกลางต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสม จากระดับคะแนน 5 ระดับ นำมากำหนดเกณฑ์การแปลทัศนคติ 3 ระดับ ช่วงละ $(5-1)/3 = 1.33$ คะแนน ดังนี้

1.00-2.33	คะแนน	เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงลบ
2.34-3.66	คะแนน	เกษตรกรมีทัศนคติเป็นกลาง
3.67-5.00	คะแนน	เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงบวก

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด แบ่งเป็น 17 ด้าน ตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ใน 17 ด้าน มีคำถามทั้งหมด 57 ข้อ ดังนี้ 1) แหล่งปลูก เป็นคำถามข้อที่ 1 2) พันธุ์ปลูก เป็นคำถามข้อที่ 2 3) การปลูก เป็นคำถามข้อที่ 3.1-3.4 4) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม เป็นคำถามข้อที่ 4 5) การให้น้ำ เป็นคำถามข้อที่ 5.1-5.2 6) การให้ปุ๋ย เป็นคำถามข้อที่ 6 7) การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน เป็นคำถามข้อที่ 7.1-7.3 8) การเตรียมความพร้อมดินทุเรียนสำหรับการออกดอก เป็นคำถามข้อที่ 8.1-8.3 9) การชักนำการออกดอก เป็นคำถามข้อที่ 9.1-9.3 10) การกระตุ้นการพัฒนาของตาออก เป็นคำถามข้อที่ 10.1-10.2 11) การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล เป็นคำถามข้อที่ 11.1-11.4 12) การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต เป็นคำถามข้อที่ 12.1-12.6 13) การเก็บเกี่ยว เป็นคำถามข้อที่ 13.1-13.2 14) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว เป็นคำถามข้อที่ 14 15) การขนส่ง เป็นคำถามข้อที่ 15 16) สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน เป็นคำถามข้อที่ 16.1-16.18 17) การบันทึกข้อมูล เป็นคำถามข้อที่ 17.1-17.4

การยอมรับคือระดับคะแนนการปฏิบัติ โดยการให้คะแนนการปฏิบัติเป็นดังนี้ คำถามข้อที่มีคะแนนเต็ม 1 คะแนน เกษตรกรปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสม ได้ 1 คะแนน เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสม ได้ 0 คะแนน คำถามข้อที่มีคะแนนเต็ม 2 คะแนน เกษตรกรปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมทุกครั้ง ได้ 2 คะแนน เกษตรกรปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสมบางครั้ง ได้ 1 คะแนน เกษตรกรไม่ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรกรดีที่เหมาะสม ได้ 0 คะแนน รวมคะแนนเต็ม 72 คะแนน และเกณฑ์การแบ่งระดับการยอมรับ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับการยอมรับมาก ระดับการยอมรับปานกลาง และระดับการยอมรับน้อย ซึ่งใช้เกณฑ์การคำนวณจาก

$$\text{ความกว้างของข้อมูล} = (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น ดังนี้}$$

1) แหล่งปลูก จำนวน 1 คะแนน

0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก

- 2) พันธุ์ปลูก จำนวน 1 คะแนน
0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 3) การปลูก จำนวน 4 คะแนน
0.00-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
1.34-2.66	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
2.67-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 4) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม จำนวน 1 คะแนน
0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 5) การให้น้ำ จำนวน 2 คะแนน
0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 6) การให้ปุ๋ย จำนวน 1 คะแนน
0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 7) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช จำนวน 3 คะแนน
0.00-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
1.01-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
2.01-3.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 8) การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก จำนวน 3 คะแนน
0.00-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
1.01-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
2.01-3.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 9) การชักนำการออกดอก จำนวน 3 คะแนน
0.00-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
1.01-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
2.01-3.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก

- 10) การกระตุ้นการพัฒนาของตาดอก จำนวน 2 คะแนน
0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 11) การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล จำนวน 4 คะแนน
0.00-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
1.34-2.66	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
2.67-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 12) การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต จำนวน 6 คะแนน
0.00-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
2.01-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
4.01-6.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 13) การเก็บเกี่ยว จำนวน 2 คะแนน
0.00-0.66	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.67-1.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
1.34-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 14) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว จำนวน 1 คะแนน
0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 15) การขนส่ง จำนวน 1 คะแนน
0.00-0.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
0.34-0.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
0.68-1.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 16) สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน จำนวน 31 คะแนน
0.00-10.33	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
10.34-20.67	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
20.68-31.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก
- 17) การบันทึกข้อมูล จำนวน 6 คะแนน
0.00-2.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
2.01-4.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
4.01-6.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก

ภาพรวมการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จำนวน 72 คะแนน

0.00-24.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
24.01-48.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง
48.01-72.00	คะแนน	เกษตรกรมีการยอมรับมาก

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิด

3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ทดสอบแบบสัมพัทธ์ใน 2 ลักษณะคือ

3.3.1 ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมพัทธ์ที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้หรือไม่

3.3.2 ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมพัทธ์ทดลองใช้ (Try Out) กับเกษตรกรทำสวนทุเรียนที่ผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) (รวิวรรณ ชินะตระกูล. 2542) ตามสูตรดังนี้

$$r_{ii} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right] \quad (3.2)$$

เมื่อ	r_{ii}	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient)
	k	แทน	จำนวนคำถามทั้งหมดของแบบสัมพัทธ์
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนรวมของคะแนนแบบสัมพัทธ์

หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน ไปหาค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ และความเชื่อมั่นเฉพาะตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	= 0.741
ตอนที่ 2 ความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม	= 0.816
ตอนที่ 3 ทักษะติดต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน	= 0.708
ตอนที่ 4 การปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน	= 0.741

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรทำสวนทุเรียน ในพื้นที่ 7 ตำบล ของอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม จำนวน 129 ราย โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

3.5.1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

3.5.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน จำนวนแรงงาน ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรม การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทการมีส่วนร่วม สถานภาพทางสังคม ลักษณะพื้นที่สวนทุเรียน กลุ่มชุดดิน การ

เข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน แหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน ทศนคติดต่อแนวทางปฏิบัติ เกษตรดีที่เหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม และการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ตามสูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{n\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n\sum x^2 - (\sum x)^2] \times [n\sum y^2 - (\sum y)^2]}} \quad (3.3)$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร X กับ Y
	n	แทน	จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากชุด X
	$\sum y$	แทน	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากชุด Y
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองจากข้อมูลชุด X
	$\sum y^2$	แทน	ผลรวมกำลังสองจากข้อมูลชุด Y
	$\sum xy$	แทน	ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูล X และ Y

3.5.3 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาสมการพยากรณ์อิทธิพล และทิศทางของตัวแปรอิสระ จำนวน 21 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน จำนวนแรงงาน ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรม การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทการมีส่วนร่วม สถานภาพทางสังคม สภาพพื้นที่สวนทุเรียน ชุดดิน การเข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน แหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน ทศนคติดต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน และความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ต่อตัวแปรตาม คือ การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งแสดงเป็นสมการ ดังนี้

$$Y' = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5 + b_6X_6 + b_7X_7 + b_8X_8 + b_9X_9 + b_{10}X_{10} + b_{11}X_{11} + b_{12}X_{12} + b_{13}X_{13} + b_{14}X_{14} + b_{15}X_{15} + b_{16}X_{16} + b_{17}X_{17} + b_{18}X_{18} + b_{19}X_{19} + b_{20}X_{20} + b_{21}X_{21} \quad (3.4)$$

เมื่อ	Y'	แทน	การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน
	a	แทน	ค่าคงที่
	$b_{1...21}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม เมื่อควบคุมค่าของตัวแปรอิสระที่มีอยู่ในสมการ ได้คงที่แล้ว
	X_1	แทน	เพศ
	X_2	แทน	อายุ
	X_3	แทน	ระดับการศึกษา
	X_4	แทน	ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน
	X_5	แทน	จำนวนแรงงาน
	X_6	แทน	ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน
	X_7	แทน	เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน
	X_8	แทน	รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน
	X_9	แทน	การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร
	X_{10}	แทน	ประสบการณ์ในการฝึกอบรม
	X_{11}	แทน	การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น
	X_{12}	แทน	การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
	X_{13}	แทน	การเป็นสมาชิกกลุ่ม
	X_{14}	แทน	บทบาทการมีส่วนร่วม
	X_{15}	แทน	การมีสถานภาพเป็นผู้นำทางสังคม
	X_{16}	แทน	ลักษณะพื้นที่สวนทุเรียน
	X_{17}	แทน	กลุ่มชุดดิน
	X_{18}	แทน	การเข้าถึงของยานพาหนะบนส่งทุเรียน
	X_{19}	แทน	แหล่งน้ำสำหรับทำสวนทุเรียน
	X_{20}	แทน	ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน
	X_{21}	แทน	ทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการอธิบาย แบ่งออกเป็น 6 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

4.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ในอำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

4.1.1 เพศ

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง เป็นเพศชายร้อยละ 82.2 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 17.8 ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	106	82.2
หญิง	23	17.8
รวม	129	100.0

4.1.2 อายุ

เกษตรกรมีอายุมากกว่า 60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.7 รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 27.9 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 26.4 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 15.5 และมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ร้อยละ 1.6 โดยเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 52.71 ปี และอายุต่ำสุด 30 ปี อายุสูงสุด 80 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	2	1.6
31-40	20	15.5
41-50	36	27.9
51-60	34	26.4
มากกว่า 60	37	28.7
รวม	129	100.0

$\bar{X} = 52.71$, S.D. = 11.99, Max = 80, Min = 30

4.1.3 ระดับการศึกษา

เกษตรกรมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมามีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นต้น (ป.ว.ช.) ร้อยละ 17.8 มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 ร้อยละ 16.3 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 14.0 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา และปริญญาตรี ร้อยละ 4.7 จำนวนเท่ากัน และไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 0.8 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	1	0.8
ประถมศึกษาปีที่ 4	54	41.9
ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7	21	16.3
มัธยมศึกษาปีที่ 3	18	14.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือ ป.ว.ช.	23	17.8
อนุปริญญา	6	4.7

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	6	4.7
รวม	129	100.0

4.1.4 ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน

เกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน 11-20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.7 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน 21-30 ปี ร้อยละ 33.3 มีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี ร้อยละ 15.5 และมีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนมากกว่า 30 ปี ร้อยละ 5.4 โดยเกษตรกรมีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 19.89 ปี ต่ำสุด 4 ปี สูงสุด 43 ปี ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน

ประสบการณ์ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10	20	15.5
11-20	59	45.7
21-30	43	33.3
มากกว่า 30	7	5.4
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 19.89, S.D. = 8.01, \text{Max} = 43, \text{Min} = 4$$

4.1.5 แรงงานที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน

เกษตรกรมีแรงงานในการทำสวนทุเรียน 2 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมามีแรงงานในการทำสวนทุเรียน 3 คน ร้อยละ 30.2 มีแรงงานในการทำสวนทุเรียน 4 คน ร้อยละ 20.2 มีแรงงานในการทำสวนทุเรียนมากกว่า 4 คน ร้อยละ 13.3 และมีแรงงานในการทำสวนทุเรียน 1 คน ร้อยละ 4.7 โดยเกษตรกรมีแรงงานในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 3.27 คน และมีแรงงานในการทำสวนทุเรียนต่ำสุด 1 คน มีแรงงานในการทำสวนทุเรียนสูงสุด 11 คน ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแรงงานที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน

แรงงาน (คน)	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1	6	4.7
2	41	31.8
3	39	30.2
4	26	20.2
มากกว่า 4	17	13.3
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 3.27, S.D. = 1.69, \text{Max} = 11, \text{Min} = 1$$

4.1.6 ขนาดของพื้นที่ปลูกทุเรียน

เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ไร่ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.6 รองลงมามีพื้นที่ปลูกทุเรียน 21-40 ไร่ ร้อยละ 28.7 มีพื้นที่ปลูกทุเรียน 41-60 ไร่ ร้อยละ 8.5 มีพื้นที่ปลูกทุเรียน 61-80 ไร่ และ 81-100 ไร่ ร้อยละ 2.3 จำนวนเท่ากัน และ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนมากกว่า 100 ไร่ ร้อยละ 1.6 โดยเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 27.08 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกทุเรียนต่ำสุด 3 ไร่ มีพื้นที่ปลูกทุเรียนสูงสุด 150 ไร่ ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามขนาดพื้นที่ปลูกทุเรียน

พื้นที่ปลูกทุเรียน (ไร่)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20	73	56.6
21-40	37	28.7
41-60	11	8.5
61-80	3	2.3
81-100	3	2.3
มากกว่า 100	2	1.6
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 27.08, S.D. = 23.64, \text{Max} = 150, \text{Min} = 3$$

4.1.7 เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน

เกษตรกรใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน 5,001-10,000 บาทต่อไร่ต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมาใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน 10,001-15,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 27.1 ใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาทต่อไร่ต่อปีร้อยละ 23.3 ใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน 15,001-20,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 10.9 และใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียนมากกว่า 20,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 6.2 โดยเกษตรกรใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 9,934.81 บาทต่อไร่ต่อปี และใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียนต่ำสุด 75 บาทต่อไร่ต่อปี ใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียนสูงสุด 32,070 บาทต่อไร่ต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 4.7

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้เงินลงทุนจากแหล่งทุนที่เป็นเงินออมของตัวเองเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 74.4 รองลงมาใช้เงินลงทุนจากเงินออมร่วมกับเงินกู้จากธนาคาร ร้อยละ 20.2 และใช้เงินลงทุนจากธนาคารเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 5.4 ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน

เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน (บาท/ไร่/ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000	30	23.3
5,001-10,000	42	32.6
10,001-15,000	35	27.1
15,001-20,000	14	10.9
มากกว่า 20,000	8	6.2
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 9,934.81, S.D. = 6081.44, \text{Max} = 32,070, \text{Min} = 75$$

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแหล่งเงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน

แหล่งเงินทุน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เงินออม	96	74.4
เงินออมและธนาคาร	26	20.2
ธนาคาร	7	5.4
รวม	129	100.0

4.1.8 รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน

เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาทต่อไร่ต่อปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมา มีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน 20,001-40,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 37.2 มีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน 40,001-60,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 3.1 มีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน 60,001-80,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 2.3 และมีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน มากกว่า 80,000 บาทต่อไร่ต่อปี ร้อยละ 1.6 โดยเกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 22,627 บาทต่อไร่ต่อปี และมีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนต่ำสุด 1,100 บาทต่อไร่ต่อปี มีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนสูงสุด 125,000 บาทต่อไร่ต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน

รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน (บาท/ไร่/ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000	72	55.8
20,001-40,000	48	37.2
40,001-60,000	4	3.1
60,001-80,000	3	2.3
มากกว่า 80,000	2	1.6
รวม	129	100.0

$\bar{X} = 22,627$, S.D. = 18,686.18, Max = 125,000, Min = 1,100

4.1.9 ประสบการณ์ในการฝึกอบรม

เกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่ผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมทั้งหมด ได้ผ่านการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างน้อย 1 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

ในรอบปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมาเข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 2 ครั้ง ร้อยละ 18.6 เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 1 ครั้ง ร้อยละ 15.5 เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 3 ครั้ง ร้อยละ 12.4 เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 4 ครั้ง และ 5 ครั้ง ร้อยละ 6.2 จำนวนเท่ากัน เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวน

ทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 6 ครั้ง ร้อยละ 1.6 และเข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม 7 ครั้ง ร้อยละ 0.8 โดยในรอบปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสมเฉลี่ย 1.68 ครั้ง และเข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสมต่ำสุด คือไม่ได้รับการฝึกอบรม เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสมสูงสุด 7 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการเข้าฝึกอบรม

จำนวนครั้ง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการฝึกอบรม	50	38.8
1	20	15.5
2	24	18.6
3	16	12.4
4	8	6.2
5	8	6.2
6	2	1.6
7	1	0.8
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 1.68, S.D. = 1.72, \text{Max} = 7, \text{Min} = 0$$

4.1.10 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร

ในรอบปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร คิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมา มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร 2 ครั้ง ร้อยละ 0.8 โดยเกษตรกรมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรเฉลี่ย 0.02 ครั้ง และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรต่ำสุด คือไม่ติดต่อเลย มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรสูงสุด 2 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร

จำนวนครั้ง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้ติดต่อกเลย	128	99.2
2	1	0.8
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 0.02, S.D. = 0.18, \text{Max} = 2, \text{Min} = 0$$

4.1.11 การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น

ในรอบปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 95.3 รองลงมามีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น 2 ครั้ง ร้อยละ 2.3 มีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น 5 ครั้ง ร้อยละ 1.6 และมีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น 3 ครั้ง ร้อยละ 0.8 โดยเกษตรกรมีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม เฉลี่ย 0.15 ครั้ง และเกษตรกรมีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นต่ำสุด คือไม่มีการติดต่อกเลย เกษตรกรมีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นสูงสุด 5 ครั้ง ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามความถี่ในการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น

จำนวนครั้ง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้ติดต่อกเลย	123	95.3
2	3	2.3
3	1	0.8
5	2	1.6
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 0.15, S.D. = 0.73, \text{Max} = 5, \text{Min} = 0$$

4.1.12 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ในช่วงปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสมผ่านสื่อใดๆ เลย คิดเป็นร้อยละ 89.9 รองลงมามีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับน้อย (1-6 ครั้ง ในรอบปี พ.ศ.2550) ร้อยละ 9.3 และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง (7-12 ครั้ง ในรอบปี พ.ศ. 2550) ร้อยละ 0.8 โดยเกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 0.31 ครั้ง และมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่ำสุด คือไม่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

เกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสูงสุด 8 ครั้ง (ตารางที่ 4.13) และจากจำนวนเกษตรกรที่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ หนังสือพิมพ์มากที่สุด (ร้อยละ 4.7) รองลงมาร้อยละ 3.1 มีการรับรู้ผ่านสื่อโทรทัศน์ และร้อยละ 2.3 มีการรับรู้ผ่านสื่อ หนังสือ วารสาร ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	116	89.9
รับรู้ข้อมูลข่าวสารน้อย	12	9.3
รับรู้ข้อมูลข่าวสารปานกลาง	1	0.8
รับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก	-	-
รวม	129	100.0

$$\bar{X} = 0.31, S.D. = 1.10, \text{Max} = 8, \text{Min} = 0$$

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ประเภทสื่อ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
โทรทัศน์	4	3.1
หนังสือพิมพ์	6	4.7
หนังสือ วารสาร	3	2.3
ไม่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	116	89.9
รวม	129	100.0

4.1.13 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 96.9 โดยเกษตรกรทั้งหมดเป็นสมาชิกชมรมไม้ผลเกาะสมุย และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร ร้อยละ 3.1 ดังแสดงในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามการเป็นสมาชิกกลุ่ม

สถานการณ์เป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เป็น	125	96.9
ไม่เป็น	4	3.1
รวม	129	100.0

4.1.14 บทบาทการมีส่วนร่วม

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 93.8 และมีส่วนร่วมในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม ร้อยละ 6.2 ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

การมีส่วนร่วม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มี	8	6.2
ไม่มี	121	93.8
รวม	129	100.0

4.1.15 สถานภาพทางสังคม

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 94.6 ไม่ได้เป็น หรือไม่เคยเป็นผู้นำทางสังคม ร้อยละ 5.4 เป็น หรือเคยเป็นผู้นำทางสังคม ดังแสดงในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามสถานภาพทางสังคม

สถานภาพทางสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เป็น	7	5.4
ไม่เป็น	122	94.6
รวม	129	100.0

4.1.16 ลักษณะพื้นที่สวนทุเรียน กลุ่มชุดดิน และการเข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน

เกษตรกรร้อยละ 100 มีพื้นที่ทำสวนทุเรียนเป็นพื้นที่ภูเขา เป็นกลุ่มชุดดิน 62 ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35 % ดินที่พบในบริเวณนี้มีทั้งดินลึกและดินตื้น มีเศษหิน ก้อนหิน หรือหิน

พื้น โผล่ กระจัดกระจายทั่วไป ตามแผนการใช้ที่ดินที่จำแนกโดยกรมพัฒนาที่ดิน กลุ่มชุดดินนี้ไม่ควรนำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เนื่องจากมีปัญหาหลายประการที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ควรสงวนไว้เป็นป่าตามธรรมชาติ เพื่อรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร และสวนทุเรียนของเกษตรกร ร้อยละ 100 ยานพาหนะประเภทรถยนต์สามารถเข้าถึง

4.1.17 แหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำจากลำธาร เป็นแหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียนคิดเป็นร้อยละ 98.4 และทำสวนทุเรียนโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียวร้อยละ 1.6 ดังแสดงในตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามแหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน

แหล่งน้ำ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ลำธาร	127	98.4
น้ำฝน	2	1.6
รวม	129	100.0

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมจากคำถามความรู้ทั้ง 17 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 30.71$) โดยมีคะแนนความรู้สูงสุด 45 คะแนน ต่ำสุด 20 คะแนน จากคะแนนเต็ม 54 คะแนน และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่ 5 การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม ($\bar{X} = 0.98$) ด้านที่ 8 การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ($\bar{X} = 3.77$) ด้านที่ 9 การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก ($\bar{X} = 2.00$) ด้านที่ 14 การเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 0.74$) ด้านที่ 16 สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.91$) และด้านที่ 17 การบันทึกข้อมูล ($\bar{X} = 1.98$) ด้านที่เกษตรกรมีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านที่ 1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.38$) ด้านที่ 2 แหล่งปลูก ($\bar{X} = 0.177$) ด้านที่ 3 พันธุ์ปลูก ($\bar{X} = 1.02$) ด้านที่ 7 การให้ปุ๋ย ($\bar{X} = 1.19$) ด้านที่ 10 การชักนำการออกดอก ($\bar{X} = 1.76$) ด้านที่ 11 การกระตุ้นการพัฒนารูปร่างของตาดอก ($\bar{X} = 0.98$) ด้านที่ 12 การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล ($\bar{X} = 1.44$) และด้านที่ 13 การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ($\bar{X} = 2.43$) ด้านที่เกษตรกร

มีความรู้ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านที่ 4 การปลูก ($\bar{X} = 0.43$) ด้านที่ 6 การให้น้ำ ($\bar{X} = 0.66$) และด้านที่ 15 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 1.26$) ดังแสดงในตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 จำนวน และร้อยละของความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับทุเรียน

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
1) ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP				$\bar{X} = 3.38$ S.D = 0.61 Max = 5 Min = 2 เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
1.1) เกษตรกรทำสวนทุเรียนที่สามารถขอใบรับรองฟาร์มตามแนวทาง GAP ได้ ต้องเป็นเจ้าของที่ดิน หรือผู้ถือสิทธิในการดำเนินการผลิต หรือผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิในการดำเนินการผลิต	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	
1.2) เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยทั้งหมดกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ที่ระบุในเอกสารแนวทาง GAP สำหรับทุเรียน	ผิด	34 (26.4)	95 (73.6)	
1.3) เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ที่กรมวิชาการกำหนด	ถูก	128 (99.2)	1 (0.8)	
1.4) พื้นที่และน้ำที่ใช้ในการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ และหากอยู่ในสภาพเสี่ยง ต้องมีการตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพ	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
1.5) สวนทุเรียนที่ขอรับรองตามแนวทาง GAP ต้องมีลักษณะเป็นสวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชชนิดเดียวเท่านั้น	ผิด	0 (0.0)	129 (100.0)	
1.6) สวนทุเรียนที่ขอรับรองตามแนวทาง GAP ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	ถูก	17 (13.2)	112 (86.8)	
2) ความรู้เกี่ยวกับแหล่งปลูก				$\bar{X} = 1.77$ S.D. = 1.00 Max = 4 Min = 0
2.1) ทุเรียนสามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเกิน 650 เมตร	ผิด	32 (24.8)	97 (75.2)	เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
2.2) ทุเรียนสามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี	ถูก	124 (96.1)	5 (3.9)	
2.3) อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของทุเรียน คือ 10-46 องศาเซลเซียส และปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี	ถูก	56 (43.4)	73 (56.6)	
2.4) ความต้องการน้ำในการเจริญเติบโต ประมาณ 1,000-2,000 ลูกบาศก์เมตรต่อทุเรียน 1 ไร่	ผิด	16 (12.4)	113 (87.6)	
3) ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลูก				$\bar{X} = 1.02$ S.D. = 0.33 Max = 2 Min = 0
3.1) พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกเป็นการค้าตามแนวทาง GAP มี 4 พันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง	ถูก	8 (6.2)	121 (93.8)	เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
3.2) ต้นพันธุ์ดี คือต้นพันธุ์ที่ตรงตามพันธุ์ที่ต้องการปลูก ต้นแข็งแรง ต้นต่อเป็นทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองที่ทนทาน	ถูก	123 (95.3)	6 (4.7)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
4) ความรู้เกี่ยวกับการปลูก				$\bar{X} = 0.43$
4.1) พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังมาก ต้องปลูก ทุเรียนแบบขร่องสวนให้มีขนาดสันร่อง กว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ร่องน้ำกว้าง 1.5 เมตร ตึก 1 เมตร มีระบบระบายน้ำเข้า ออก เป็นอย่างดี	ถูก	31 (24.0)	98 (76.0)	S.D. = 0.76 Max = 2 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้น้อย
4.2) การวางผังปลูกทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องปลูกในระบบลูกเต้า 5 จุด เท่านั้น	ผิด	0 (0.0)	129 (100.0)	
4.3) การปลูกทุเรียนแบบนั่งแท่นหรือยก โคก เหมาะสำหรับพื้นที่ที่ไม่มีการพัฒนา แหล่งน้ำชลประทาน	ผิด	25 (19.4)	104 (80.6)	
5) ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งและควบคุม ทรงพุ่ม				$\bar{X} = 0.98$
5.1) ต้นทุเรียนที่สมบูรณ์ ควรมีการตัด แต่งทรงต้นให้เป็นลำต้นเดี่ยว มีกิ่ง ประธานเวียนรอบต้น มีกิ่งรอง กิ่งแขนง พอประมาณ และไม่บังแสงซึ่งกันและกัน	ถูก	126 (97.7)	3 (2.3)	S.D. = 0.15 Max = 1 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้มาก
6) ความรู้เกี่ยวกับการให้น้ำ				$\bar{X} = 0.66$
6.1) ระบบการให้น้ำที่เหมาะสมสำหรับ ทุเรียน คือระบบการให้น้ำแบบหัวเวียง เล็ก	ถูก	61 (47.3)	68 (52.7)	S.D. = 0.58 Max = 2 Min = 0
6.2) ความต้องการน้ำของต้นทุเรียนประ มารณ 100 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อต้น ทุเรียนมีพื้นที่ได้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร	ผิด	24 (18.6)	105 (81.4)	เกษตรกรมี ความรู้น้อย

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
7) ความรู้เกี่ยวกับการให้ปุ๋ย				$\bar{X} = 1.19$
7.1) ควรให้ปุ๋ยคอกแก่ต้นทุเรียนประมาณ 20 บั้งก็ (1บั้งก็ = 2.25 กิโลกรัม) ต่อต้นต่อปี เมื่อต้นทุเรียนมีทรงพุ่มกว้าง 10 เมตร โดยแบ่งใส่ 2 ครั้งต่อปี	ถูก	38 (29.5)	91 (70.5)	S.D. = 1.03 Max = 3 Min = 0
7.2) ควรให้ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 10 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี เมื่อต้นทุเรียนมีทรงพุ่มกว้าง 10 เมตร โดยแบ่งใส่ 2-4 ครั้งต่อปี	ถูก	59 (45.7)	70 (54.3)	เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
7.3) การให้ปุ๋ยทุเรียนไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ฯลฯ) หากมีปุ๋ยเคมีเพียงพอ	ผิด	57 (44.2)	72 (55.8)	
8) ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน				$\bar{X} = 3.77$
8.1) เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลง ศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกสัปดาห์	ถูก	128 (99.2)	1 (0.8)	S.D. = 0.54 Max = 5 Min = 2
8.2) ก่อนใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน จะต้องทราบชนิดและรายละเอียดของศัตรูพืชที่ต้องการป้องกันกำจัด	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	เกษตรกรมี ความรู้มาก
8.3) เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนตามชนิดที่ทางราชการอนุญาตให้ใช้เท่านั้น	ถูก	128 (99.2)	1 (0.8)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
8.4) หากพบศัตรูทุเรียนเข้าทำลาย สามารถใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนได้ทันที และหากพบศัตรูทุเรียนเข้าทำลายมาก สามารถใช้เกินอัตราที่กำหนดไว้ในฉลากหรือตามคำแนะนำของราชการ	ผิด	96 (74.4)	33 (25.6)	
8.5) เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP สามารถผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนเกินกว่า 1 ชนิดขึ้นไปในการพ่นแต่ละครั้ง โดยไม่ต้องขอคำแนะนำจากทางราชการ	ผิด	5 (3.9)	124 (96.1)	
9) ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก				$\bar{X} = 2.00$ S.D. = 0.00
9.1) ต้นทุเรียนที่มีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับการออกดอก ต้องมีทรงพุ่มเป็นทรงฉัตร มีกิ่งขนาดพอดี มีปริมาณใบมากและมีใบแก่ที่สมบูรณ์สีเขียวเข้มเป็นมัน	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	Max = 2 Min = 2 เกษตรกรมีความรู้มาก
9.2) การตัดแต่งกิ่งที่ถูกต้องวิธี เพื่อเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก ต้องตัดกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนงที่ไม่ได้รับแสงแดด และกิ่งที่มีขนาดเล็กออก รวมถึงตัดปลายกิ่งที่ชายพุ่มประสานกับต้นข้างเคียง เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง และทารอยตัดด้วยปูนแดง หรือสารเคมีคอปเปอร์ออกไซด์คลอไรด์	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
10) ความรู้เกี่ยวกับการชักนำการออกดอก				$\bar{X} = 1.76$ S.D. = 0.91 Max = 3 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
10.1) การให้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 ช่วยชักนำการออกดอกทุเรียน	ผิด	98 (76.0)	31 (24.0)	
10.2) การชักนำให้ออกดอกสามารถทำได้ โดยหยุดให้น้ำต้นทุเรียนเพื่อให้มีช่วงแล้งต่อเนื่องนาน 7-10 วัน เมื่อต้นทุเรียนมีใบแก่แข็งแรง สมบูรณ์ทั้งต้น	ถูก	91 (70.5)	38 (29.5)	
10.3) การเพิ่มปริมาณดอกทำได้ โดยฉีดพ่นปุ๋ยโปแตสเซียมในเตรท อัตรา 150-200 กรัม + สารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา 40 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เมื่อเริ่มเห็นตาดอกกระยะไข่ปลา	ถูก	38 (29.5)	91 (70.5)	
11) ความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นการพัฒนาการของตาออก				$\bar{X} = 0.98$ S.D. = 0.38 Max = 2 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
11.1) การกระตุ้นการพัฒนาการของตาออกทำได้โดยให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเป็นปริมาณ 30-43 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อทุเรียนมีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร	ถูก	10 (7.8)	119 (92.2)	
11.2) โรคที่พบบ่อยในช่วงการพัฒนาการของตาออก คือ โรคราใบติด ทำให้ดอกเน่าดำแห้ง และร่วงหล่น	ผิด	117 (90.7)	12 (9.3)	
12) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล				$\bar{X} = 1.44$ S.D. = 0.62 Max = 3 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
12.1) เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP สามารถเว้นดอกทุเรียนไว้ให้มากที่สุดโดยไม่ต้องทำการตกแต่งได้ เพื่อเพิ่มปริมาณการติดผลทุเรียน	ผิด	113 (87.6)	16 (12.4)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
12.2) การฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ แคลเซียม-โบรอน เมื่อดอกมีอายุ 40-45 วัน ช่วยเพิ่มการติดผลทุเรียน	ถูก	71 (55.0)	58 (45.0)	
12.3) ควรลดการให้น้ำลงเหลือ 11-16 ลิตรต่อต้นต่อวันเมื่อทุเรียนมีพื้นที่ได้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร เพื่อเพิ่มการติดผล หลังจากนั้นค่อยๆ เพิ่มการให้น้ำเป็น 30-43 ลิตร ต่อต้นต่อวัน เมื่อผลอ่อนมีอายุ 3 สัปดาห์ หลังดอกบาน	ถูก	2 (1.6)	127 (98.4)	
12.4) การช่วยผสมเกสร โดยใช้แรงงานอ่อนแต่ละละอองเกสรตัวผู้จากต้นหนึ่งไปป้ายบนเกสรตัวเมียอีกต้นหนึ่ง โดยต้องช่วยผสมมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของปริมาณดอกทั้งต้น ช่วยเพิ่มการติดผลทุเรียน	ถูก	0 (0.0)	129 (100.0)	
13) ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต				$\bar{X} = 2.43$ S.D. = 1.04 Max = 5 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้ปานกลาง
13.1) การตัดแต่งผลทุเรียนที่ดีตามแนวทาง GAP ควรตัดแต่งผลครั้งเดียวเมื่อทุเรียนอายุ 5-8 สัปดาห์หลังดอกบาน โดยตัดแต่งผลที่โตช้า ผลขนาดเล็ก ผลที่มีหนามแดงออก	ผิด	98 (76.0)	31 (24.0)	
13.2) การให้น้ำสูตร 12-12-17-2 และ 0-0-50 ผสมกับกรดฮิวมิก ช่วยเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียน	ถูก	39 (30.2)	90 (69.8)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
13.3) การควบคุมใบอ่อนเลขระยะห่างปลาทำได้โดยฉีดพ่นปุ๋ยโปแตสเซียมในเตรท อัตรา 150-300 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เน้นให้ถูกบริเวณตายอด โดยฉีดพ่นจำนวน 1-2 ครั้ง จะสามารถหยุดการเจริญเติบโตใบอ่อนได้ประมาณ 3 สัปดาห์	ผิด	9 (7.0)	120 (93.0)	
13.4) การโยงผลทุเรียน ควรโยงเมื่อตัดแต่งผลทุเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยการโยงผลทุเรียนต้องผูกเชือกโยงกับกิ่งทุเรียนให้เลยตำแหน่งเชื่อมต่อระหว่างข้อผลกับกิ่งไปทางด้านปลายยอดของกิ่ง	ถูก	128 (99.2)	1 (0.8)	
13.5) ในช่วงที่ต้นทุเรียนกำลังออกผลจะพบศัตรูทุเรียนเข้าทำลายมาก วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนตามธรรมชาติที่ดีและช่วยลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน คือการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติไว้เพื่อควบคุม	ถูก	39 (30.2)	90 (69.8)	
14) ความรู้เกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว	ถูก	96	33	$\bar{X} = 0.74$
14.1) การเก็บเกี่ยวทุเรียนที่ดี ต้องพยายามหลีกเลี่ยงการวางผลทุเรียนบนพื้นดินโดยตรง เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อราที่อยู่ในดิน		(74.4)	(25.6)	S.D. = 0.44 Max = 1 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้มาก

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
15) ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว				$\bar{X} = 1.26$ S.D. = 0.49 Max = 3 Min = 1 เกษตรกรมี ความรู้น้อย
15.1) ต้องตัดแยกผลทุเรียนที่ตกกระแทกพื้น ขั้วหัก หรือมีตำหนิจากโรค แมลง และการเก็บเกี่ยวแยกไว้ต่างหาก	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	
15.2) การทำความสะอาดผลทุเรียนที่คัดคุณภาพแล้วให้ใช้ลมเป่า เพื่อกำจัดเศษวัสดุและแมลงบางชนิดออกจากผิวผล	ถูก	30 (23.3)	99 (76.7)	
15.3) สารละลายของสารเคมีเบน โนอิล และกรดฟอสฟอรัสช่วยทำให้ทุเรียนสุกเสมอกัน	ผิด	3 (2.3)	127 (97.7)	
15.4) การเก็บรักษาผลทุเรียนไว้ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส สามารถเก็บรักษาทุเรียนได้นานประมาณ 2 สัปดาห์	ผิด	0 (0.0)	129 (100.0)	
16) ความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน				$\bar{X} = 4.91$ S.D. = 0.28 Max = 5 Min = 4 เกษตรกรมี ความรู้มาก
16.1) กิ่งและใบทุเรียนทั้งกิ่งที่ไม่เป็นโรค และเป็นโรคที่รวบรวมได้หลังจากตัดแต่งกิ่ง สามารถนำมาข่อยให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ เพื่อนำกลับมาเป็นปุ๋ยทุเรียนได้อีก	ผิด	118 (91.5)	11 (8.5)	
16.2) เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน เมื่อใช้เสร็จแล้วควรทำความสะอาด ดูแล และซ่อมบำรุงให้เรียบร้อย และต้องเก็บในสถานที่เก็บ ไม่ทิ้งเกะกะในสวน	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

ประเด็นการวัดความรู้	คำตอบ	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
16.3) ภาษนะบรรจจุสารเคมีและวัสดุ การเกษตรต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวน ทุเรียน ให้เก็บรวบรวมไปเผาทิ้งได้ หาก ไม่มีสถานที่ฝังดินที่ดีพอ	ผิด	129 (100.0)	0 (0.0)	
16.4) ในการพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรู ทุเรียน ไม่จำเป็นต้องสวมชุดป้องกัน อันตรายจากสารพิษทุกครั้ง	ผิด	129 (100.0)	0 (0.0)	
16.5) หลังจากฉีดพ่นสารเคมีป้องกัน กำจัดทุเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องอาบน้ำ ทำ ความสะอาดร่างกายทันที	ถูก	129 (100.0)	0 (0.0)	
17) ความรู้เกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล				$\bar{X} = 1.98$ S.D. = 0.18 Max = 2 Min = 0 เกษตรกรมี ความรู้มาก
17.1) การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ ควร บันทึกข้อมูลการปฏิบัติที่สามารถ นำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบ วิธีการผลิต และติดตามประวัติของ ผลิตผลที่นำออกจำหน่ายได้ เช่น วันเดือน ปีของการใส่ปุ๋ย การใช้สารเคมี ชนิดและ อัตราที่ใช้ การเก็บเกี่ยว การบรรจุ การ ขนส่ง และชื่อผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงข้อมูล อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต	ถูก	128 (99.2)	1 (0.8)	
17.2) การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติต้องทำ อย่างสม่ำเสมอตามแบบบันทึก	ถูก	128 (99.2)	1 (0.8)	
ภาพรวมความรู้แนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสม สำหรับทุเรียน				$\bar{X} = 30.71$, S.D. = 5.16, Max = 45, Min = 20 เกษตรกรมีความรู้ปานกลาง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

จากศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีทัศนคติเป็นกลางต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าไม่มีข้อใดที่เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงลบ และมีบางข้อที่เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงบวก คือ 1) เกษตรกรต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลงศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.24$) 2) ภาชนะบรรจุสารเคมีและวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เมื่อใช้หมดเรียบร้อยแล้วต้องนำไปทิ้งในสถานที่จัดเก็บที่เหมาะสม และไม่เผาทำลาย ($\bar{X} = 4.17$) 3) การบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนทุกครั้งเป็นสิ่งที่ควรทำ ($\bar{X} = 4.00$) 4) การทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสมช่วยลดการตกค้างของสารเคมีอันตรายในสิ่งแวดล้อม ในผลผลิต และให้ความปลอดภัยต่อผู้ผลิต และผู้บริโภค ($\bar{X} = 3.93$) 5) การใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วต่อการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ($\bar{X} = 3.79$) และ 6) เกษตรกรทำสวนทุเรียนจำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสมที่กรมวิชาการกำหนด ($\bar{X} = 3.78$) ดังแสดงในตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

ทัศนคติ	จำนวน (ราย) / (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	ระดับทัศนคติ
	1	2	3	4	5			
1) เกษตรกรต้องเห็นด้วยทั้งหมดกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ที่ระบุในเอกสารแนวทาง GAP ทุเรียน	-	84	6	39	-	2.65	0.92	กลาง
	-	(65.1)	(4.7)	(30.2)	-			
2) เกษตรกรทำสวนทุเรียนจำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรแนวทาง GAP ที่กรมวิชาการกำหนด	-	13	5	108	3	3.78	0.65	บวก
	-	(10.1)	(3.9)	(83.7)	(2.3)			
3) สวนทุเรียนที่ขอรับรองตามแนวทาง GAP ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	-	32	19	78	-	3.36	0.86	กลาง
	-	(24.8)	(14.7)	(60.5)	-			

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ทัศนคติ	จำนวน (ราย) / (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	ระดับ ทัศนคติ
	1	2	3	4	5			
4) พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกเป็นการค้าตามแนวทาง GAP มี 4 พันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง	-	17	32	80	-	3.49	0.72	กลาง
	-	(13.2)	(24.8)	(62.5)	-			
5) เทคนิคการตัดแต่ง ควบคุมทรงพุ่ม การจัดการการออกดอก การเพิ่มปริมาณ และปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียน ตามแนวทาง GAP เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ	-	2	51	74	2	3.59	0.55	กลาง
	-	(1.6)	(39.5)	(57.4)	(1.6)			
6) เกษตรกรจำเป็นต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลง ศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกสัปดาห์	-	3	2	85	39	4.24	0.60	บวก
	-	(2.3)	(1.6)	(65.9)	(30.5)			
7) การให้ปุ๋ยทุเรียนตามแนวทาง GAP ช่วยให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากที่สุด	-	13	35	80	1	3.53	0.69	กลาง
	-	(10.1)	(27.1)	(62.0)	(0.8)			
8) การใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือ GAP ทุเรียนเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วต่อการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน	-	12	5	110	2	3.79	0.62	บวก
	-	(9.3)	(3.9)	(85.3)	(1.6)			
9) การทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ช่วยลดการตกค้างของสารเคมีอันตรายในสิ่งแวดล้อมในผลผลิต และให้ความปลอดภัยต่อผู้ผลิต และผู้บริโภค	-	3	7	115	4	3.93	0.42	บวก
	-	(2.3)	(5.4)	(89.1)	(3.1)			

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ทัศนคติ	จำนวน (ราย) / (ร้อยละ)					\bar{X}	SD	ระดับ ทัศนคติ
	1	2	3	4	5			
10) ภาชนะบรรจุสารเคมี และ วัสดุการเกษตรต่าง ๆ เมื่อใช้หมด เรียบร้อยแล้วต้องนำไปทิ้งใน สถานที่จัดเก็บที่เหมาะสม และไม่ เผาทำลาย	- -	- -	- -	107 (82.9)	22 (17.1)	4.17	0.38	บวก
11) การบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับ การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรู ทุเรียนทุกครั้งเป็นสิ่งที่ควรทำ	- -	- -	5 (3.9)	119 (92.2)	5 (3.9)	4.00	0.28	บวก
12) การบันทึกข้อมูลการสำรวจ ศัตรูพืช รวมถึงการปฏิบัติและการ จัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มี คุณภาพจำเป็นต้องทำ	- -	77 (59.7)	18 (14.0)	33 (25.6)	1 (0.8)	2.67	0.89	กลาง
13) การทำสวนทุเรียนตาม แนวทาง GAP ช่วยลดต้นทุนการ ผลิต	- -	48 (37.2)	59 (45.7)	22 (17.1)	-	2.80	0.71	กลาง
14) ผลผลิตทุเรียนจากการทำสวน ทุเรียนตามแนวทาง GAP เป็นที่ ต้องการของตลาด	- -	5 (3.9)	63 (48.8)	60 (46.5)	1 (0.8)	3.44	0.59	กลาง
15) การทำสวนทุเรียนตาม แนวทาง GAP ไม่ยุ่งยากจนเกินไป	- -	26 (20.2)	17 (13.2)	85 (65.9)	1 (0.8)	3.47	0.82	กลาง
16) คู่มือ GAP ทุเรียน อ่านแล้ว เข้าใจง่าย	- -	1 (0.8)	75 (58.1)	53 (41.1)	-	3.40	0.51	กลาง
17) โดยภาพรวมเกษตรกรพอใจ การทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP	- -	8 (6.2)	72 (55.8)	49 (38.0)	-	3.32	0.59	กลาง
ค่าเฉลี่ย (Grand Mean)						3.51	0.64	กลาง

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

จากการวิเคราะห์พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ ทั้ง 17 ด้าน ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 33.39$) โดยมีคะแนนสูงสุด 53 คะแนน คะแนนต่ำสุด 25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 72 คะแนน และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่เกษตรกรมีการยอมรับในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่ 2 พันธุ์ปลูก ($\bar{X} = 1.00$) ด้านที่ 4 การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม ($\bar{X} = 0.95$) ด้านที่ 14 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 0.98$) ด้านที่ 15 การขนส่ง ($\bar{X} = 1.00$) และด้านที่ 16 สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 21.51$) ด้านที่เกษตรกรมีการยอมรับในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านที่ 3 การปลูก ($\bar{X} = 1.48$) ด้านที่ 7 การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ($\bar{X} = 1.02$) และด้านที่ 13 การเก็บเกี่ยว ($\bar{X} = 1.16$) ด้านที่เกษตรกรมีการยอมรับในระดับน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 แหล่งปลูก ($\bar{X} = 0.00$) ด้านที่ 5 การให้น้ำ ($\bar{X} = 0.10$) ด้านที่ 6 การให้ปุ๋ย ($\bar{X} = 0.05$) ด้านที่ 8 การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก ($\bar{X} = 0.81$) ด้านที่ 9 การชักนำการออกดอก ($\bar{X} = 0.61$) ด้านที่ 10 การกระตุ้นการพัฒนาการของตาดอก ($\bar{X} = 0.04$) ด้านที่ 11 การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล ($\bar{X} = 0.69$) ด้านที่ 12 การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ($\bar{X} = 1.42$) และด้านที่ 17 การบันทึกข้อมูล ($\bar{X} = 0.58$) ดังแสดงในตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 จำนวน และร้อยละของการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
1) แหล่งปลูก	0	129		$\bar{X} = 0.00$
1.1) แหล่งปลูกทุเรียนของท่าน มีสภาพพื้นที่ ลักษณะดิน สภาพภูมิอากาศ และแหล่งน้ำเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่	(0.0)	(100.0)		S.D. = 0.00 Max = 0 Min = 0 เกษตรกรมีการยอมรับน้อย

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
2) พันธุ์ปลูก	129	0		$\bar{X} = 1.00$
2.1) พันธุ์ทุเรียนปลูกของท่านเป็นไป ตามแนวทาง GAP หรือไม่	(100.0)	(0.0)		S.D. = 0.00 Max = 1 Min = 1 เกษตรกรมีการ ยอมรับมาก
3) การปลูก				$\bar{X} = 1.48$
3.1) การเตรียมพื้นที่ ท่านมีการเตรียมพื้นที่การปลูก ทุเรียนเป็นไป ตามแนวทาง GAP หรือไม่	0 (0.0)	129 (100.0)		S.D. = 0.61 Max = 3 Min = 1 เกษตรกรมีการ ยอมรับปานกลาง
3.2) การวางผังปลูก ท่านมีการวางผังปลูกทุเรียนเป็นไป ตามแนวทาง GAP หรือไม่	129 (100.0)	0 (0.0)		
3.3) ลักษณะการปลูก ท่านปลูกทุเรียนตามลักษณะการ ปลูกตามแนวทาง GAP หรือไม่	51 (39.5)	78 (60.5)		
3.4) การพรางแสง ท่านมีการพรางแสงให้กับต้น ทุเรียนเล็กหรือไม่	11 (8.5)	118 (81.5)		
4) การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม				$\bar{X} = 0.95$
4.1) ท่านได้ตัดแต่งทรงพุ่มต้นทุเรียน ให้มีลำต้นเดี่ยว มีกิ่งประธานเวียนรอบ ต้น กิ่งรองและกิ่งแขนงพอประมาณ ไม่บังแสงซึ่งกันและกัน	122 (94.6)	7 (5.4)		S.D. = 0.23 Max = 1 Min = 0 เกษตรกรมีการ ยอมรับมาก

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
5) การให้น้ำ				$\bar{X} = 0.10$
5.1) ระบบการให้น้ำในสวนทุเรียนของท่านเป็นไปตามแนวทาง GAP ของท่านหรือไม่	12 (9.3)	117 (90.7)		S.D. = 0.30 Max = 1 Min = 0
5.2) ท่านให้น้ำแก่ต้นทุเรียนเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่	1 (0.8)	128 (99.2)		เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
6) การให้ปุ๋ย				$\bar{X} = 0.05$
6.1) ท่านให้ปุ๋ยแก่ทุเรียน โดยใส่ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี ตามสัดส่วนที่กำหนดในแนวทาง GAP หรือไม่	6 (4.7)	123 (95.3)		S.D. = 0.21 Max = 1 Min = 0
				เกษตรกรมีการยอมรับน้อย
7) การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน				$\bar{X} = 1.02$
7.1) โรคทุเรียน				S.D. = 0.20
ท่านมีการป้องกันกำจัดโรคทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	2 (1.6)	127 (98.4)		Max = 3 Min = 1
7.2) แมลงศัตรูทุเรียน				เกษตรกรมีการ
ท่านมีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	1 (0.8)	128 (99.2)		ยอมรับปานกลาง
7.3) วัชพืชในสวนทุเรียน				
ท่านมีการป้องกันกำจัดวัชพืชในสวน ทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	129 (100.0)	0 (0.0)		

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
8) การเตรียมความพร้อมดินทุเรียน สำหรับการออกดอก				$\bar{X} = 0.81$ S.D. = 0.71 Max = 3 Min = 0
8.1) ท่านมีการตัดแต่งกิ่งตามแนวทาง GAP หรือไม่	82 (63.6)	47 (36.4)		
8.2) ท่านมีการให้ปุ๋ยทุเรียนตาม แนวทาง GAP หรือไม่	8 (6.2)	121 (93.8)		เกษตรกรมีการ ยอมรับน้อย
8.3) ดินที่ไม่สมบูรณ์ ท่านมีการปฏิบัติเพื่อรักษาดิน ทุเรียนที่ไม่สมบูรณ์ตามแนวทาง GAP หรือไม่	14 (10.9)	115 (89.1)		
9) การชักนำการออกดอก				
9.1) การให้ปุ๋ย ท่านมีการให้ปุ๋ยทุเรียนเพื่อชักนำ การออกดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่	4 (3.1)	125 (96.9)		เกษตรกรมีการ ยอมรับน้อย
9.2) การให้น้ำ ท่านมีการให้น้ำเพื่อชักนำให้ ทุเรียนออกดอก ตามแนวทาง GAP หรือไม่	71 (55.0)	58 (45.0)		
9.3) การเพิ่มปริมาณดอก ท่านมีการเพิ่มปริมาณดอกตาม แนวทาง GAP หรือไม่	4 (3.1)	125 (96.9)		

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
10) การกระตุ้นการพัฒนาการของ ตาดอก				$\bar{X} = 0.04$ S.D. = 0.19 Max = 1 Min = 0
10.1) การให้น้ำ ท่านมีการให้น้ำต้นทุเรียนเพื่อ กระตุ้นการพัฒนาของตาดอกตาม แนวทาง GAP หรือไม่	0 (0.0)	129 (100.0)		เกษตรกรมีการ ยอมรับน้อย
10.2) การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ท่านป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ในช่วงของการ ออกดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่	5 (3.9)	124 (96.1)		
11) การจัดการเพื่อเพิ่มการผลิต				$\bar{X} = 0.69$ S.D. = 0.70 Max = 2 Min = 0
11.1) การตัดแต่งดอก ท่านมีการตัดแต่งดอกทุเรียนเพื่อ เพิ่มการผลิตตามแนวทาง GAP หรือไม่	46 (35.7)	83 (64.3)		เกษตรกรมีการ ยอมรับน้อย
11.2) การให้ปุ๋ย ท่านมีการให้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มการผลิต ตามแนวทาง GAP หรือไม่	43 (33.3)	86 (66.7)		
11.3) การให้น้ำ ท่านมีการให้น้ำเพื่อเพิ่มการผลิต ตามแนวทาง GAP หรือไม่	0 (0.0)	129 (100.0)		
11.4) การช่วยผสมเกสร ท่านมีการช่วยผสมเกสรเพื่อเพิ่ม การผลิตตามแนวทาง GAP หรือไม่	0 (0.0)	129 (100.0)		

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
12) การเพิ่มปริมาณและปรับปรุง คุณภาพผลผลิต				$\bar{X} = 1.42$ S.D. = 0.75 Max = 5 Min = 0
12.1) การตัดแต่งผล				เกษตรกรมีการ ยอมรับน้อย
ท่านมีขั้นตอนการตัดแต่งผล ทุเรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตตาม แนวทาง GAP หรือไม่	45 (34.9)	84 (65.1)		
12.2) การให้ปุ๋ย				
ท่านมีการให้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มปริมาณ และปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	2 (1.6)	127 (98.4)		
12.3) การให้น้ำ				
ท่านมีการให้น้ำเพื่อเพิ่มปริมาณ และปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	2 (1.6)	127 (98.4)		
12.4) การควบคุมมิให้ทุเรียนแตก ใบอ่อน				
ท่านมีการควบคุมมิให้ทุเรียนแตก ใบอ่อน เพื่อเพิ่มปริมาณและ ปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียน ตามแนวทาง GAP หรือไม่	6 (4.7)	123 (95.3)		
12.5) การ โยงผลทุเรียน				
ท่านมีการ โยงผลทุเรียนเพื่อเพิ่ม ปริมาณและปรับปรุงคุณภาพ ผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	121 (93.8)	8 (6.2)		

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
12.6) การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ท่านมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อ เพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพ ผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่	7 (5.4)	122 (94.6)		
13) การเก็บเกี่ยว				$\bar{X} = 1.16$
13.1) ดัชนีการเก็บเกี่ยว ท่านมีการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนตาม ดัชนีการเก็บเกี่ยวตามแนวทาง GAP หรือไม่	129 (100.0)	0 (0.0)		S.D. = 0.36 Max = 2 Min = 1
13.2) วิธีการเก็บเกี่ยว ท่านใช้วิธีการเก็บเกี่ยวผลทุเรียน ตามแนวทาง GAP หรือไม่	20 (15.5)	109 (84.5)		เกษตรกรมีการ ยอมรับปานกลาง
14) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว				$\bar{X} = 0.98$
14.1) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ในสวน ท่านมีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ในสวนตามแนวทาง GAP หรือไม่	126 (97.7)	3 (2.3)		S.D. = 0.15 Max = 1 Min = 0
				เกษตรกรมีการ ยอมรับมาก
15) การขนส่ง				$\bar{X} = 1.00$
15.1) วิธีการขนส่งผลทุเรียนเป็นไป ตามแนวทาง GAP หรือไม่	129 (100.0)	0 (0.0)		S.D. = 0.00 Max = 1 Min = 1
				เกษตรกรมีการ ยอมรับมาก

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
16) สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน				$\bar{X} = 21.51$ S.D. = 2.25 Max = 28 Min = 16 เกษตรกรมีการยอมรับมาก
16.1) สวนทุเรียนของท่านเคยเป็นหรืออยู่ใกล้สถานที่ทิ้งขยะ โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่เลี้ยงสัตว์ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารพิษ หรือจุลินทรีย์อันตรายหรือไม่	129 (100.0)	0 (0.0)		
16.2) ท่านได้นำตัวอย่างดินส่งไปวิเคราะห์เพื่อตรวจคุณภาพของดินยังห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้หรือไม่	60 (46.5)	69 (53.5)		
16.3) ท่านได้เก็บตัวอย่างน้ำในระยะเริ่มทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP เพื่อส่งวิเคราะห์คุณภาพน้ำยังห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้หรือไม่	9 (7.0)	120 (93.0)		
16.4) ท่านได้แยกสถานที่เก็บสารเคมีทางการเกษตรไว้ห่างจากที่พักอาศัย สถานที่ประกอบอาหาร และแหล่งต้นน้ำ หรือบริเวณน้ำไหลผ่าน	120 (93.0)	9 (7.0)		
16.5) สถานที่เก็บสารเคมีทางการเกษตรของท่านมีวัสดุป้องกันอุบัติเหตุ เช่น น้ำ ทราาย น้ำยาล้างตา	129 (93.0)	0 (0.0)		
16.6) ท่านได้จัดเก็บสารเคมีทางการเกษตรไว้ในสถานที่มิดชิด ปลอดภัย ป้องกันแสงแดดและฝนได้ และมีอากาศถ่ายเทสะดวก	124 (96.1)	2 (1.6)	3 (2.3)	

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
16.7) ท่านได้อ่านฉลากคำแนะนำและวิธีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนให้ละเอียดก่อนใช้งานทุกครั้ง	125 (96.9)	0 (0.0)	4 (3.1)	
16.8) ในการพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชท่านได้สวมใส่ชุดป้องกันอันตรายจากสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และรองเท้าหรือไม่	118 (91.5)	0 (0.0)	11 (8.5)	
16.9) ท่านได้เตรียมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนเพื่อใช้หมดในคราวเดียว ไม่เหลือค้างในถัง	128 (99.2)	0 (0.0)	1 (0.8)	
16.10) ท่านได้พ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนเฉพาะในช่วงเช้าหรือเย็น ขณะลมสงบเท่านั้น	3 (2.3)	123 (95.4)	3 (2.3)	
16.11) หลังจากพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ท่านได้ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือพ่นสารเคมีให้เรียบร้อยและจัดเก็บในสถานที่ปลอดภัย	76 (58.9)	1 (0.8)	52 (40.3)	
16.12) หลังจากพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนท่านได้อาบน้ำ สระผม ทำความสะอาดร่างกายทันที	124 (96.1)	1 (0.8)	4 (3.1)	
16.13) ท่านหยุดใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุไว้ในฉลากกำกับของสารเคมีแต่ละชนิด	128 (99.2)	0 (0.0)	1 (0.8)	

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
16.14) ท่านได้ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมี ที่ใช้หมดแล้วโดยฝังดินที่มีความลึก มากพอและไม่เผาทำลาย	31 (24.0)	87 (67.5)	11 (8.5)	
16.15) กิ่งและส่วนของทุเรียนที่มีโรค เข้าทำลายต้องเผาทำลายทิ้ง	34 (26.4)	67 (51.9)	28 (21.7)	
16.16) หลังการใช้งานท่านเก็บรักษา อุปกรณ์ และเครื่องมือทางการเกษตร ในสถานที่ที่เป็นสัดส่วนปลอดภัยง่าย ต่อการนำไปใช้งาน และมีป้ายแสดงไว้ ชัดเจน	126 (97.7)	0 (0.0)	3 (2.3)	
16.17) ท่านได้ตรวจสภาพเครื่องมือ และอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องพ่น สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช อุปกรณ์ การเก็บเกี่ยวก่อนนำไปใช้งาน	25 (19.4)	2 (1.6)	102 (79.1)	
16.18) ท่านได้ตรวจซ่อมบำรุง เครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรตาม แผนการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้	3 (2.3)	110 (85.3)	16 (12.4)	
17) การบันทึกข้อมูล				$\bar{X} = 0.58$
17.1) ท่านได้บันทึกรายละเอียดการ เก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดิน ไว้เป็นหลักฐานหรือไม่	4 (3.1)	125 (96.9)		S.D. = 1.15 Max = 6 Min = 0
17.2) ท่านได้เก็บรักษาแบบบันทึกการ ปฏิบัติงานสวนไว้หรือไม่	25 (19.4)	104 (80.6)		เกษตรกรมีการ ยอมรับน้อย

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

ประเด็นการวัดการยอมรับ	ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	หมายเหตุ (n=129)
17.3) ท่านได้บันทึกการใช้ปุ๋ย สารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ	9 (7.0)	103 (79.8)	17 (13.2)	
17.4) ท่านได้บันทึกการปฏิบัติงาน สวนตามแบบบันทึกอย่างสม่ำเสมอ	2 (1.6)	120 (93.0)	7 (5.4)	
ภาพรวมการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับทุเรียน			$\bar{X} = 33.39$, S.D. = 4.80, Max = 53, Min = 25 เกษตรกรมีการยอมรับปานกลาง	

4.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ 21 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน จำนวนแรงงาน ขนาดของพื้นที่ที่ปลูกทุเรียน เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน รายได้จากการขายผลผลิตทุเรียน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร ประสบการณ์ในการฝึกอบรม การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทการมีส่วนร่วม การมีสถานภาพเป็นผู้นำทางสังคม ลักษณะพื้นที่สวนทุเรียน กลุ่มชุดดิน การเข้าถึงของยานพาหนะขนส่งทุเรียน แหล่งน้ำสำหรับทำสวนทุเรียน ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ทักษะติดต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน และตัวแปรตาม คือ การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แล้วตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระดับต่ำถึงปานกลาง ตามเกณฑ์วัดระดับความสัมพันธ์ของบุปผา อนันต์สุชาติกุล (ม.ป.ป.) พบว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ที่จะทำให้ค่า R^2 เปลี่ยนแปลง เพราะค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้งหมดไม่มีค่าใกล้เคียง 1 หรือ 0.7 ดังแสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมดกับการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับปฐุเรียน

	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁₆	X ₁₇	X ₁₈	X ₁₉	X ₂₀	X
Y	1.00	.190*	-.037	.238**	.176*	.231**	.172	.398**	.323**	.104	.437**	.474**	.265**	.136	.423**	.345**	-	-	-	.089	.629**	.281
X ₁		1.00	.106	.214*	.037	.160	.119	-.004	.027	.041	.117	.094	.132	-.083	.120	.112	-	-	-	-.058	.257**	-.0
X ₂			1.00	-.496**	.421**	-.046	-.002	-.017	-.136	.091	-.013	.073	-.085	-.090	.014	-.011	-	-	-	-.166	-.014	.07
X ₃				1.00	-.238**	.221*	.164	.151	.148	-.078	.171	.026	.289**	.066	.095	.210*	-	-	-	.111	.340**	.00
X ₄					1.00	.195*	.257**	.169	.191*	.223*	.118	.213*	.020	-.036	.161	.072	-	-	-	.085	.086	.00
X ₅						1.00	.538**	.203*	.108	.038	.129	-.039	.187*	-.078	.150	-.018	-	-	-	.132	.264**	.08
X ₆							1.00	.024	-.024	.124	.219*	.150	.364**	.006	.093	.081	-	-	-	.055	.197*	-.0
X ₇								1.00	.527**	.082	.255**	.016	.069	.113	.115	.074	-	-	-	.204*	.287**	.11
X ₈									1.00	.051	.217*	.109	.016	.084	.076	.075	-	-	-	.091	.165	.10
X ₉										1.00	.051	.217*	.109	.016	.084	.076	-	-	-	.011	.022	.15
X ₁₀											1.00	.271**	.170	.168	.210*	.416**	-	-	-	.118	.294**	.18
X ₁₁												1.00	.148	.036	.478**	.281**	-	-	-	.025	.372**	.268
X ₁₂													1.00	.051	.133	.089	-	-	-	.036	.262**	.13
X ₁₃														1.00	.046	.043	-	-	-	.340**	-.080	.12
X ₁₄															1.00	.364**	-	-	-	.032	.352**	.274
X ₁₅																1.00	-	-	-	.030	.233**	.02
X ₁₆																	-	-	-	-	-	-
X ₁₇																		-	-	-	-	-
X ₁₈																			-	-	-	-
X ₁₉																				1.00	-.044	.181
X ₂₀																					1.00	.14
X ₂₁																						1.0

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่ามีตัวแปรอิสระเพียง 4 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) คือ ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (X_{20}) การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น (X_{11}) เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน (X_7) และประสบการณ์ในการฝึกอบรม (X_{10}) ซึ่งสามารถพยากรณ์การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (R^2) ได้ร้อยละ 55.7 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ (SE_{est}) เท่ากับ 3.249 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มีค่าเป็นบวก กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรทำสวนทุเรียนมีความรู้ มีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น ใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน และมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมมากขึ้น จะมีอิทธิพลให้เกษตรกรยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมมากขึ้นเช่นกัน และพบว่า ความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมมากที่สุด ($\beta = 0.410$) รองลงมาคือ การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น ($\beta = 0.267$) เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน ($\beta = 0.229$) และประสบการณ์ในการฝึกอบรม ($\beta = 0.185$) ดังแสดงในตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	9.557	3.128		3.055	.003
ความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (X_{20})	.381	.064	.410	5.994	.000
ประสบการณ์ในการฝึกอบรม (X_{10})	.519	.182	.185	2.851	.005
การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น (X_{11})	1.758	.435	.267	4.037	.000
เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน (X_7)	1.233	.345	.229	3.573	.001

multiple R	=	0.746	F	=	38.940
multiple R ²	=	0.557	Sig. F	=	0.000
SE _{est}	=	3.249	Durbin Watson	=	1.800

4.6 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติ เกษตรดีที่เหมาะสม ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.33 รองลงมา เกษตรกรไม่มีความเชื่อมั่นในการใช้สารทดแทนสารเคมี ร้อยละ 18.72 เกษตรกรไม่ทราบผลการวิเคราะห์ดิน ร้อยละ 13.55 ราคาผลผลิตทุเรียนไม่แน่นอน ร้อยละ 12.81 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่จริงจังในการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ร้อยละ 10.59 ราคาผลผลิตทุเรียนไม่มีความแตกต่างกับราคาผลผลิตทุเรียนทั่วไป ร้อยละ 7.39 ปัญหาล่าช้าในการขนส่งทุเรียนข้ามฟาก ร้อยละ 3.20 พ่อค้าไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ร้อยละ 2.96 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีความรู้มากพอในการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ร้อยละ 2.46 เกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า 1) นักวิชาการเกษตรต้องมีความรู้ และให้คำแนะนำการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมแก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด 2) หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งขยายตลาดและยกระดับราคาผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมให้สูงกว่าผลผลิตทั่วไป 3) หน่วยงานภาครัฐต้องตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการลักลอบนำผลผลิตทุเรียนทั่วไปมาสวมสิทธิ์ผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเพื่อการส่งออก และ 4) เกษตรกรกับเจ้าหน้าที่เกษตรในท้องถิ่นต้องร่วมมือกันในการเจรจากับผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่ข้ามฟากให้มีการจัดคิวเรือและรถขนส่งทุเรียนให้เหมาะสมตามเวลา ดังแสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 จำนวนและร้อยละของปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรทำสวน ทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค		
1) ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	115	28.33
2) เกษตรกรไม่มีความเชื่อมั่นและไม่มีความรู้ในการใช้สารทดแทนสารเคมี เช่น การทำปุ๋ยหมัก การใช้ปุ๋ยคอก สารสกัดจากธรรมชาติ และ จุลินทรีย์ ในการปรับปรุง บำรุงดิน และป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน	76	18.72
3) เกษตรกรไม่ทราบผลการวิเคราะห์ดินที่ได้จัดส่งไปวิเคราะห์แล้ว	55	13.55
4) ราคาผลผลิตทุเรียนไม่แน่นอน	52	12.81

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่จริงจัง ต่อเนื่อง ในการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม	43	10.59
6) ราคาผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมไม่มีความแตกต่างกับราคาผลผลิตทุเรียนทั่วไป	30	7.39
7) ผลผลิตทุเรียนคุณภาพลดลง เนื่องจากรถขนส่งผลผลิตทุเรียน ต้องเสียเวลารอเรือเฟอร์รี่ข้ามฟากจากเกาะไปยังแผ่นดินใหญ่	13	3.20
8) พ่อค้ารับซื้อทุเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลผลิตทุเรียนที่มาจากสวนทุเรียนที่ปฏิบัติตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม	12	2.96
9) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่มีความรู้มากพอในการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม	10	2.46
รวม	406	100.00
ข้อเสนอแนะ		
1) นักวิชาการเกษตรต้องมีความรู้ และให้คำแนะนำการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมแก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด	45	51.14
2) หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งขยายตลาดและยกระดับราคาผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมให้สูงกว่าผลผลิตทั่วไป	30	34.09
3) หน่วยงานภาครัฐต้องตรวจสอบและแก้ไขปัญหาการลักลอบนำผลผลิตทุเรียนทั่วไปมาสวมสิทธิ์ผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเพื่อส่งออก	8	9.09
4) เกษตรกรกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรในท้องถิ่นต้องร่วมมือกันในการเจรจากับผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่ข้ามฟากให้มีการจัดคิวเรือและรถขนส่งทุเรียนให้เหมาะสมตามเวลา	5	5.69
รวม	88	100.00

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรทำสวนทุเรียน ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ผ่านการตรวจรับรองแปลงตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จำนวน 129 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person's Product Moment Correlation Coefficient) และความถดถอยเชิงพหุ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.2 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.71 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 41.9 มีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 19.89 ปี มีแรงงานในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 3.27 คน มีพื้นที่ปลูกทุเรียนเฉลี่ย 27.08 ไร่ และใช้เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียนเฉลี่ย 9,934.81 บาท ต่อไร่ต่อปี โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 74.4 ใช้เงินลงทุนจากแหล่งทุนที่เป็นเงินออมของตัวเองเพียงอย่างเดียว และมีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนเฉลี่ย 22,627 บาทต่อไร่ต่อปี

เกษตรกรทั้งหมดผ่านการอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม 1 ครั้งในช่วงเริ่มต้น โครงการรับรองแปลงผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม แต่ในรอบปี พ.ศ. 2550 เกษตรกรไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.8 เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเฉลี่ย 1.68 ครั้ง และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรเพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม โดยมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรเฉลี่ยเพียง 0.02 ครั้ง และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการแลกเปลี่ยนความรู้การทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายอื่น เกษตรกรมีการติดต่อกับเกษตรกรรายอื่นเฉลี่ย 0.15 ครั้งและเกษตรกรส่วนใหญ่

ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมผ่านสื่อใด ๆ เลย เกษตรกรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 0.31 ครั้ง

เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตร โดยทั้งหมดเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มในชมรมไม้ผลเกาะสมุย แต่ส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม และไม่เป็น และไม่เคยเป็นผู้นำทางสังคม

พื้นที่ทำสวนทุเรียนของเกษตรกรทั้งหมดมีลักษณะเป็นพื้นที่ภูเขาและเป็นกลุ่มชุดดิน 62 ซึ่งมีความลาดชันมากกว่า 35 % ไม่เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร สวนทุเรียนของเกษตรกรทั้งหมด ขานพาหนะขนส่งผลผลิตทุเรียนประเภทรถยนต์สามารถเข้าถึงได้ และเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้น้ำจากลำธารเป็นแหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียน

ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่เกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่ 5 การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม ด้านที่ 8 การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ด้านที่ 9 การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก ด้านที่ 14 การเก็บเกี่ยว ด้านที่ 16 สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน และด้านที่ 17 การบันทึกข้อมูล ส่วนด้านที่เกษตรกรยังมีความรู้ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านที่ 4 การปลูก ด้านที่ 6 การให้น้ำ และด้านที่ 15 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ทัศนคติต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีทัศนคติเป็นกลางต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ไม่มีข้อใดที่เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงลบ และมีบางข้อที่เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงบวก คือ 1) เกษตรกรต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียนตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลงศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอ 2) ภาชนะบรรจุสารเคมีและวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เมื่อใช้หมดเรียบร้อยแล้วต้องนำไปทิ้งในสถานที่จัดเก็บที่เหมาะสม และไม่เผาทำลาย 3) การบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนทุกครั้งเป็นสิ่งที่ควรทำ 4) การทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมช่วยลดการตกค้างของสารเคมีอันตรายในสิ่งแวดล้อม ในผลผลิต และให้ความปลอดภัยต่อผู้ผลิต และผู้บริโภค 5) การใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วต่อการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน และ 6) เกษตรกรทำสวนทุเรียนจำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมที่กรมวิชาการกำหนด

การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่เกษตรกรมีการยอมรับในระดับมาก ได้แก่ ด้านที่ 2 พันธุ์ปลูก ด้านที่ 4 การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม ด้านที่ 14 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ด้านที่ 15 การขนส่ง และด้านที่ 16 สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงานส่วนด้านที่เกษตรกรยังมีการยอมรับในระดับน้อย ได้แก่ ด้านที่ 1 แหล่งปลูก ด้านที่ 5 การให้น้ำ ด้านที่ 6 การให้ปุ๋ย ด้านที่ 8 การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก ด้านที่ 9 การชักนำการออกดอก ด้านที่ 10 การกระตุ้นการพัฒนาการของตาดอก ด้านที่ 11 การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล ด้านที่ 12 การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต และด้านที่ 17 การบันทึกข้อมูล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) มีเพียง 4 ปัจจัย คือ ความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม (X_{20}) การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น (X_{11}) เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน (X_7) และประสบการณ์ในการฝึกอบรม (X_{10}) โดยมีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ร้อยละ 55.7 ซึ่งสรุปเป็นสมการความถดถอยเชิงพหุการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน ได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบ} \quad Y' = 9.557 + 0.381X_{20} + 1.758X_{11} + 1.233X_7 + 0.519X_{10}$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad Z' = 0.410Z_{X_{20}} + 0.267Z_{X_{11}} + 0.229Z_{X_7} + 0.182Z_{X_{10}}$$

$$(R = 0.746, R^2 = 0.557, SE_{est} = 3.249, F = 38.940, Sig. F = 0.000)$$

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการศึกษาพบว่าปัญหาที่เกษตรกรประสบมากที่สุด คือปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิตมีราคาแพง เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช รองลงมา เกษตรกรไม่มีความเชื่อมั่นในการใช้สารทดแทนสารเคมี ไม่ทราบผลการวิเคราะห์ดิน ราคาผลผลิตทุเรียนไม่แน่นอน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่จริงจังในการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม รวมทั้งปัญหาความล่าช้าในการขนส่งทุเรียนข้ามฟากจากเกาะไปสู่แผ่นดินใหญ่ โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะว่า นักวิชาการเกษตรต้องมีความรู้ และควรให้คำแนะนำการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมแก่เกษตรกรอย่างใกล้ชิด หน่วยงานภาครัฐต้องเร่งขยายตลาด

และยกระดับราคาผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมให้สูงกว่าผลผลิตทั่วไป และต้องเร่งแก้ไขปัญหาการลักลอบนำผลผลิตทุเรียนทั่วไปมาสวมสิทธิ์ผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเพื่อส่งออก รวมทั้งเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่เกษตรในท้องถิ่นต้องร่วมมือกันในการเจรจากับผู้ประกอบการเรือเฟอร์รี่ข้ามฟากให้มีการจัดคิวเรือและรถขนส่งทุเรียนให้เหมาะสมตามเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1) ความรู้ในภาพรวมของเกษตรกรเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากความรู้ที่เกษตรกรมีนั้นเป็นความรู้เดิมจากประสบการณ์การทำสวนทุเรียน ($\bar{X} = 19.89$ ปี) หรือเรียนรู้จากเพื่อนบ้าน ส่วนความรู้การทำสวนทุเรียนในกลุ่มมือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม เป็นความรู้ที่อ้างอิงมาจากข้อมูลที่มีการศึกษาในพื้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทย (กรมวิชาการเกษตร, 2551ข) ซึ่งความรู้ในบางด้านของเกษตรกรไม่สอดคล้องกับคู่มือการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม และส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรยังไม่ได้รับทราบความรู้ตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมทั้งหมด หรือความรู้ไม่ได้ถูกถ่ายทอดสู่เกษตรกรอย่างเพียงพอ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมน้อย (ตารางที่ 4.10) เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตรเพื่อขอคำแนะนำการทำสวนทุเรียน (ตารางที่ 4.11) รวมถึงเกษตรกรยังไม่มี的信心ในความรู้ที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอยู่ (ตารางที่ 4.24) และในขณะที่เดียวกันเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมผ่านสื่อใด ๆ เลย (ตารางที่ 4.13) โดยด้านที่เกษตรกรยังมีความรู้ในระดับน้อย ได้แก่ การปลูก การให้น้ำ และการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว อธิบายได้ดังนี้

ในคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับการปลูกทุเรียน ผู้วิจัยตั้งคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับการปลูกที่ไม่สอดคล้องกับการปลูกทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอกะสมุยเลย เช่น คำถามว่า พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังมาก ต้องปลูกทุเรียนแบบยกทรงสวน สันร่องกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ร่องน้ำกว้าง และลึก 1.5 X 1 เมตร หรือการปลูกทุเรียนแบบนั่งแท่นหรือยกโคกเหมาะสำหรับพื้นที่ที่มีการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน เกษตรกรโดยส่วนใหญ่จะไม่ทราบข้อมูลการปลูกทุเรียนในรูปแบบเหล่านี้ เพราะจากที่กล่าวมาข้างต้น เกษตรกรโดยส่วนใหญ่มีความรู้เฉพาะตามประสบการณ์การปฏิบัติของตัวเอง กล่าวคือเกษตรกรในอำเภอกะสมุยไม่ได้ปลูกทุเรียนแบบยกทรงสวน หรือยกโคก เพราะพื้นที่สวนทุเรียนของเกษตรกรอยู่บนพื้นที่ภูเขา ดังนั้นจึงทำให้เกษตรกรมีความรู้ในด้านนี้น้อย

ความรู้เรื่องการให้น้ำทุเรียนตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม เป็นความรู้การให้น้ำทุเรียนที่อ้างอิงการให้น้ำต้นทุเรียนในพื้นที่ภาคตะวันออกของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก หรือความรู้เรื่องความต้องการน้ำของต้นทุเรียนเล็ก ที่ต้องการน้ำประมาณ 23-34 ลิตร (0.6 เท่าของอัตราการระเหยน้ำ (มิลลิเมตรต่อวัน)) เมื่อต้นทุเรียนมีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร ซึ่งความรู้เรื่องเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับการให้น้ำต้นทุเรียนในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย เพราะพื้นที่สวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย เป็นพื้นที่ภูเขาสูง มีความลาดชัน ฝนตกชุก และความชื้นในอากาศสูง ชาวสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุยจึงไม่จำเป็นต้องติดตั้งระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก ซึ่งจากการสัมภาษณ์เกษตรกรพบว่า เกษตรกรชาวสวนทุเรียนบางรายไม่ต้องให้น้ำต้นทุเรียนเลย หลังจากผ่านช่วงการอนุบาลต้นทุเรียนเล็ก หรืออาจมีการให้น้ำบ้างถ้าปีใดฝนเกิดทิ้งช่วงนาน แต่เป็นการให้น้ำที่เป็นระบบใช้สายยางรดน้ำ โดยต่อจากท่อหลักที่สูบน้ำขึ้นมาจากลำธาร และเกษตรกรมีความเห็นว่าระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็กมีต้นทุนสูงในการติดตั้งบนพื้นที่ภูเขา เพราะต้องใช้เครื่องยนต์ที่กำลังสูงในการดันน้ำให้มีแรงดันน้ำเท่ากันทั้งพื้นที่สวนทุเรียน

ความรู้เรื่องการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว ได้แก่ความรู้ในเรื่อง การทำความสะอาดผลทุเรียน โดยการใช้แรงลมเป่าเพื่อกำจัดเศษวัสดุและแมลงออกจากผิวผลทุเรียน และจุ่มผลทุเรียนลงในสารละลายสารเคมีเบน โนมิล และกรดฟอสฟอรัสเพื่อป้องกัน โรคผลเน่า และความรู้ในเรื่องการเก็บรักษาผลทุเรียนที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส สามารถเก็บได้นาน 5-12 วัน เกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ เพราะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสถานที่รวบรวมผลผลิตทุเรียนซึ่งไม่ได้อยู่ในพื้นที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยส่วนใหญ่ผลผลิตทุเรียนจากอำเภอเกาะสมุยจะส่งเข้าสถานที่รวบรวมผลผลิตทุเรียนเพื่อส่งออกที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ดังนั้นเกษตรกรทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงไม่เคยเห็นและไม่ได้ปฏิบัติในขั้นตอนเหล่านี้ หรือมีเกษตรกรบางรายที่เคยเห็นแต่ก็ไม่ได้มีความรู้ว่ามีวิธีการที่รวบรวมผลผลิตทุเรียนมีการใช้สารเคมีใดบ้างในการรักษาผลผลิตทุเรียนเพื่อการส่งออก

2) ในภาพรวมเกษตรกรมีทัศนคติเป็นกลางต่อแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม หมายถึงทัศนคติของเกษตรกรที่ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่แน่ใจ หรือมีความรู้สึกเรียบเฉย (Zimbardo *et. al.* 1977) ซึ่งอาจเกิดจากประสบการณ์ หรือความรู้ในภาพรวมเรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนยังมีไม่มากพอจนสามารถกำหนดให้เกิดทิศทางของทัศนคติได้ อย่างที่ เฉลียว บุรีภักดี (2517) ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ เกิดจากประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ทั้งสิ้น และสำหรับคำถามวัดทัศนคติบางข้อที่เกษตรกรมีทัศนคติในเชิงบวก คือ 1) เกษตรกรต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลงศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอ 2) ภาชนะบรรจุสารเคมีและวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เมื่อใช้หมดเรียบร้อยแล้วต้องนำไปทิ้งในสถานที่จัดเก็บที่เหมาะสม และไม่เผาทำลาย 3) การทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติ

เกษตรดีที่เหมาะสมช่วยลดการตกค้างของสารเคมีอันตรายในสิ่งแวดล้อม ในผลผลิต และให้ความปลอดภัยต่อผู้ผลิต และผู้บริโภค 4) การใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วต่อการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน และ 5) เกษตรกรทำสวนทุเรียนจำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมที่กรมวิชาการกำหนด เป็นเพราะคำถามวัดทัศนคติเหล่านี้ เกษตรกรทำสวนทุเรียน ได้ลงมือปฏิบัติ และมีความรู้แล้วซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าว แต่ในบางคำถามวัดทัศนคติบางคำถาม เกษตรกรก็มีทัศนคติในเชิงบวกเช่นกัน ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะไม่ได้ปฏิบัติ แต่เกษตรกรรู้โดยสามัญสำนึกว่าถ้าปฏิบัติก็จะเกิดผลดีคือข้อ การบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนทุกครั้งเป็นสิ่งที่ควรทำ

3) การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ในภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับปานกลาง เนื่องจากการส่งเสริมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมที่ภาครัฐส่งเสริมนั้นอาจยังไม่ได้กระตุ้น หรือจูงใจให้เกษตรกรเกิดการรับรู้ (Awareness) และสนใจ (Interest) อย่างเต็มที่ (Mosher, 1978) และในขณะเดียวกันปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกษตรกรเกิดการยอมรับ ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมที่ภาครัฐจัดทำขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม หรือความสอดคล้องของแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมกับสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติหรือมีอยู่แล้ว (Similar & Fit) รวมถึงการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ที่เกษตรกรเห็นผลแล้ว (Visibility) (ดิเรก ฤกษ์ห่วย, 2527) โดยด้านที่เกษตรกรยอมรับในระดับน้อย อธิบายได้ดังนี้

ด้านแหล่งปลูก พื้นที่ทำสวนทุเรียนของเกษตรกรในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 35% ซึ่งตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนได้กล่าวไว้ว่า ความลาดชันที่เหมาะสมสำหรับการทำสวนทุเรียน คือ 1-3 % แต่ถ้าความลาดชันเกิน 15% จะต้องมีการทำคันดิน เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และตามหลักการอนุรักษ์ดินของกรมพัฒนาที่ดินกล่าวไว้ว่าพื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 35 % ไม่ควรนำมาเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมทางการเกษตร แต่ควรอนุรักษ์ไว้เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2552) แต่เนื่องจากเกษตรกรได้ทำการปรับสภาพพื้นที่มาเป็นพื้นที่ทางการเกษตรนานแล้ว ดังนั้นทางออกที่ดีที่สุดคือทำอย่างไรที่จะให้เกษตรกรทำสวนทุเรียนที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่า และลดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

ด้านการเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก เกษตรกรทำสวนทุเรียนไม่มีการให้ปุ๋ยดอกแก่ต้นทุเรียนร่วมกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และไม่มีการผสมกรดฮิวมิคลงในปุ๋ยเพื่อช่วยปรับ

สภาพดิน ในขณะที่เดียวกันใช้ธาตุอาหารเพียงบางชนิดในการฉีดพ่นเพื่อเสริมสร้างความสมบูรณ์ของต้นทุเรียนซึ่งไม่เพียงพอตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีความมั่นใจในการใช้ปุ๋ยคอก ร่วมกับปุ๋ยเคมี เพราะเกษตรกรคิดว่า ต้นทุเรียนเป็นต้นไม้ที่สะอาด หากใช้ปุ๋ยคอกอาจเกิดเชื้อราระบาดได้ ซึ่งเกิดขึ้นมาแล้วในสวนทุเรียนของเกษตรกรบางราย ในกรณีนี้จำเป็นต้องมีการให้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความกระจ่างเกี่ยวกับเรื่องโรคของทุเรียน กับความรู้เรื่องประโยชน์และกรรมวิธีการใส่ปุ๋ยคอกอย่างถูกวิธี เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง ส่วนฮอร์โมน หรือธาตุอาหารอื่น ๆ เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้ตามคำแนะนำของร้านขายเคมีภัณฑ์ทางเกษตร หรือจะมั่นใจในการใช้เมื่อมีเพื่อนเกษตรกรบางรายใช้แล้วได้ผลดี ซึ่งในบางรายการไม่ตรงตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

ด้านการชักนำการออกดอก เกษตรกรไม่มีการใช้กรดชีวมีคร่วมกับปุ๋ยชักนำการออกดอก หรือเกษตรกรบางรายก็ไม่ได้ใช้ปุ๋ยชักนำการออกดอกเลย รวมถึงไม่มีการใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มปริมาณดอก เนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสมว่าจะต้องใช้กรดชีวมีคในการปรับสภาพดินด้วย รวมถึงไม่รู้ถึงสภาพดินที่แท้จริงของพื้นที่ทำสวนทุเรียนของตนเอง และเกษตรกรบางรายมองว่าเป็นการเปลืองค่าใช้จ่ายเกินไป บางครั้งไม่จำเป็นต้องมีการชักนำการออกดอก ควรปล่อยให้ทุเรียนออกดอกตามธรรมชาติ

ด้านการจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล เรื่องการช่วยผสมเกสร เกษตรกรไม่ปฏิบัติในการช่วยผสมเกสรทุเรียนเพื่อเพิ่มการติดผล เพราะเกษตรกรคิดว่า เป็นการยุ่งยากและเปลืองค่าแรงงาน เนื่องจากสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย เป็นสวนที่ต้นทุเรียนที่มีอายุมากแล้ว ต้นทุเรียนสูงเกินไป และพื้นที่ปลูกทุเรียนอยู่ในพื้นที่ลาดชัน ในขณะที่เดียวกัน เกษตรกรคิดว่าในช่วงที่ทุเรียนออกดอก มีแมลงในธรรมชาติมากพอในการช่วยผสมเกสร

ด้านการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต เกษตรกรไม่ปฏิบัติในการควบคุมทุเรียนไม่ให้แตกใบอ่อนตามคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม แต่เกษตรกรใช้วิธีการฉีดพ่นสารอาหารเพื่อเร่งให้ใบอ่อนแก่เร็วขึ้นในกรณีที่ทุเรียนแตกใบอ่อนในช่วงที่ออกผล ซึ่งเกษตรกรจะใช้สารอาหารตามคำแนะนำของร้านขายเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร

ด้านการบันทึกข้อมูลเกษตรกรทั้งหมดมีความรู้ว่าการบันทึกข้อมูลการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม แต่การบันทึกในเรื่องอื่น ๆ เกษตรกรคิดว่าไม่จำเป็น แต่ในภาคของการปฏิบัติปรากฏว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกใด ๆ เลย เพราะเกษตรกรมากที่สุดเป็นผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า 60 ปี) และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 (ตารางที่ 4.3) ซึ่งห่างเหินจากการเขียนหนังสือมานานแล้ว ในขณะที่เดียวกันรายละเอียดการใช้สารเคมีต่าง ๆ ที่ให้มีการจดบันทึกลงไปนั้นเป็นเรื่องเข้าใจยาก เกษตรกรจึงรู้สึกยุ่งยากและเกียจคร้านในการบันทึก

4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่ามี 4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น เงินลงทุนในการทำสวนทุเรียน และประสบการณ์ในการฝึกอบรม โดยความรู้มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมมากที่สุด เกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนในระดับมาก จะมีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิกาศรีลย์ (2549) ที่พบว่า ความรู้ มีผลต่อการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับส้มเขียวหวาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวนิตย์ ชีรพันธ์ (2548) ที่พบว่าความรู้เกี่ยวกับเกษตรธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติ

เงินลงทุนมีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรที่มีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนในระดับมาก มีการลงทุนในการทำสวนทุเรียนด้านปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช และแรงงานสูงกว่าเกษตรกรรายอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของ ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2527) ที่กล่าวไว้ว่า สภาพทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ

การติดต่อกับเกษตรกรรายอื่น เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน การติดต่อพูดคุยระหว่างเกษตรกรด้วยกันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นที่ดีที่สุดที่ทำให้เกษตรกรมีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนอยู่ในระดับเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทกา แสงจันทร์ (2546) ที่พบว่า การติดต่อกับผู้นำเกษตรกรมีอิทธิพลต่อการยอมรับการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

ประสบการณ์ในการฝึกอบรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนครั้งมากในการเข้าร่วมประชุม หรือฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม มีการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลี กุณพงษ์ (2548) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม พบว่าการเข้ารับการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลำไยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน อำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกร โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน และประสบการณ์ในการฝึกอบรม มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมแก่เกษตรกรให้มีความรู้ลึก รู้กว้างและรู้จริงให้กับเกษตรกรให้มากขึ้น โดยผ่านกระบวนการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างกระบวนการให้เกษตรกรเกิดความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมจนยอมรับนำไปปฏิบัติ และต้องเป็นกระบวนการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการ หรือข้อเสนอแนะโดยรวมของเกษตรกร ไม่ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้เกษตรกรรู้สึกแปลกแยก และเสียเวลาในการรับฟังความรู้เหล่านี้ และต้องสอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพและภูมิประเทศของท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงานในแปลงเกษตรที่ประสบผลสำเร็จ (Best practice) และมีประสบการณ์ตรงในการปลูกทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม ในบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเล่าสู่กันฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในพื้นที่ทำสวนทุเรียนของเกษตรกรผู้นำนั้น ๆ และควรมีการประเมินความรู้ความเข้าใจจากการเข้ารับการฝึกอบรม เพราะการประเมินความรู้ความเข้าใจจะได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจของเกษตรกร และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการฝึกอบรมครั้งต่อไป

2) ควรมีการสร้างเกษตรกรต้นแบบ (Role model) การทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและเกษตรกรรายอื่น ๆ ในพื้นที่ โดยการค้นหาและคัดเลือกเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) เพื่อมาเป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ให้กับเกษตรกรในชุมชนและนอกชุมชน ตลอดจนทั้งเป็นการสร้างพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) นำผลการวิจัย นวัตกรรมการใช้ปุ๋ยเคมี ธาตุอาหารเสริม การใช้สารทดแทนสารเคมี เช่น สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนจากธรรมชาติ การผลิตจุลินทรีย์ปรับปรุงดิน ที่ได้ทำการวิจัยในสถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยต่าง ๆ ของภาครัฐหรือเอกชน หรือกลุ่มเกษตรกรปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและต่อยอดองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่ของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการทำสวนทุเรียน และสามารถทำสวนทุเรียนให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมได้มากขึ้น หรืออาจจะนำไปสู่การทบทวน และปรับปรุงเนื้อหาในคู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนใหม่ เพราะพิจารณาตามคู่มือแนวทางปฏิบัติ

เกษตรดีที่เหมาะสมแล้ว พบว่ายังไม่มีการแนะนำที่ดีพอในการลดการใช้ปัจจัยการผลิต เช่นปุ๋ยเคมี ธาตุอาหารเสริม และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4) ส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับกลุ่มและเครือข่ายเกษตรกรทำสวนทุเรียน เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรมีพลังอำนาจ (Empowerment) ในการต่อรองด้านการตลาด อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจในการขับเคลื่อนการปลูกทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม เพื่อให้เกษตรกรทำสวนทุเรียนอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง

5) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการตลาดผลผลิตทางการเกษตรควรมีนโยบายในการประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคได้เห็นถึงข้อดี ข้อแตกต่างของผลผลิตทุเรียนที่มาจากแปลงผลิตที่ผ่านการรับรองตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม กับผลผลิตทุเรียนทั่วไปในระบบเกษตรเคมี เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญ และเลือกซื้อผลผลิตที่ปลอดภัยต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องเร่งหาแนวทางในการขยายตลาด และยกระดับราคาผลผลิตทุเรียนที่มาจากแปลงผลิตที่ผ่านการรับรองตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

6) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้จัดการความรู้ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ประสานและเชื่อมโยงกับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนถอดองค์ความรู้ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่เพื่อเผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกช่องทางในพื้นที่ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของภาครัฐ มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้เกษตรกรยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้เร็วขึ้น

7) หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศต้องร่วมมือกับเกษตรกรสร้างจิตสำนึกในการรักษาระบบนิเวศ เพราะจากผลการวิจัยพบว่าพื้นที่ทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมทั้งหมดของเกษตรกรในอำเภอเกาะสมุยเป็นพื้นที่ภูเขา ซึ่งมีความลาดชันเกิน 35% และอยู่ในกลุ่มชุดดินที่ 62 ซึ่งเป็นชุดดินอนุรักษ์ และเป็นป่าไม้ชั้น 1A และ 1B เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งต้องป้องกันไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างสวนทุเรียนเพิ่มขึ้น และสำหรับสวนทุเรียนที่มีอยู่แล้ว จะมีมาตรการในการปฏิบัติอย่างไรที่จะลดการชะล้างพังทลายของหน้าดินจากการทำสวนทุเรียน โดยอาจต้องส่งเสริมให้ชาวสวนทุเรียนปลูกพืชคลุมดินมากขึ้น หรือสร้างคันดินที่เหมาะสมต่อการป้องกันการชะล้างซึ่งอาจใช้แนวทางการร่วมลงทุนระหว่างรัฐกับเกษตรกร หรือส่งเสริมการปลูกพืชชนิดอื่นร่วมกับต้นทุเรียน ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลผลิตทุเรียน หรือสร้างรายได้เสริมให้กับชาวสวน เพื่อสร้างความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ และกลมกลืนกับพื้นที่ป่ารอบข้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียนในแหล่งผลิตสำคัญแหล่งอื่นเปรียบเทียบ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในวงกว้างต่อไป
- 2) ควรมีการศึกษาความเป็นได้ และกระบวนการยอมรับ ในการใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สามารถผลิตหรือหาได้ในท้องถิ่นทดแทนปัจจัยการผลิต จำพวกปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชซึ่งมีราคาแพง เพื่อลดต้นทุนการผลิตในการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยในการพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็งในพื้นที่ เพื่อให้เกิดพลังอำนาจ (Empowerment) ในการขับเคลื่อนการทำสวนทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) อย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR)
- 4) ควรมีการศึกษาความต้องการและประเมินผลการฝึกอบรม และการรับรู้สื่อการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร เพื่อหาแนวทางในการวางแผนการฝึกอบรมและการใช้สื่อที่เหมาะสมในการส่งเสริมเพื่อให้เข้าถึงเกษตรกรได้อย่างแท้จริง
- 5) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการประสานความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม เพื่อหาแนวทางการประสานความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม จนสามารถส่งเสริมเกษตรกรให้เกิดการยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมได้อย่างกว้างขวาง
- 6) ควรมีการศึกษาด้านการจัดการโซ่อุปทาน (Supply-Chain Management) ของการผลิตทุเรียนตามแนวทางเกษตรดีที่เหมาะสม ตั้งแต่ระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อให้เห็นศักยภาพปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งโซ่อุปทาน สำหรับพัฒนาและปรับปรุงการผลิต การตลาดทุเรียนของประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในผลผลิตทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม ให้กับผู้บริโภค ผู้ประกอบการค้าขาย ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมถึงยังส่งผลให้ประเทศไทยยังคงรักษาความเป็นประเทศผู้ผลิตผลไม้เมืองร้อนที่สำคัญของโลก

บรรณานุกรม

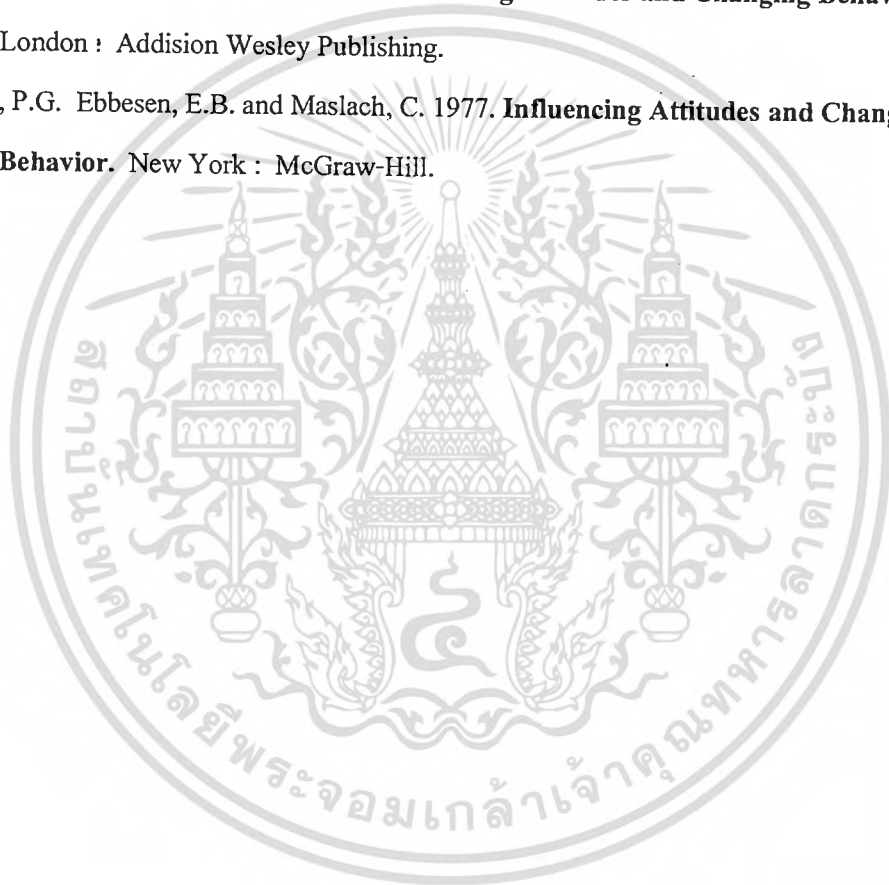
- กรมวิชาการเกษตร. 2550. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองฟาร์ม ตามระบบการจัดการ
คุณภาพ : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP). [Online]. Available :
http://www.doa.go.th/gap/food_safety/counsel/counsel4.doc [16/01/2551].
- _____. 2551ก. การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม. [Online]. Available :
http://www.doa.go.th/gap/gap_longan.pdf [3/02/2551].
- _____. 2551ข. การผลิตทุเรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสม. [Online]. Available :
http://www.doa.go.th/gap/gap_durian_1.html [10/02/2551].
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2550. สถิติการปลูกทุเรียน รายจังหวัด ปีการเพาะปลูก 2546. [Online].
Available : <http://www.doae.go.th/data/fruit/16.pdf> [5/12/2550].
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2552. ข้อมูลดิน. [Online]. Available : http://www.ldd.go.th/Lddwebsite/web_osl/survey_1/DATA_gr6.htm [29/03/2552].
- กรรณิกา ศรีลัย. 2549. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของผู้ปลูก
ส้มเขียวหวานในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คมสินธุ์ เกษมสินธุ์. 2550. “การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตถั่วเหลืองระบบเกษตรอินทรีย์ของ
เกษตรกรในเขตพื้นที่ อำเภอแมริม และอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.
- เฉลียว บุรีภักดี. 2517. วิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ณรงค์ พลบูรณ์ศรี. 2547. “การยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์เพื่อการผลิตข้าวของเกษตรกรใน
จังหวัดสุรินทร์”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2527. หลักการส่งเสริม. กรุงเทพฯ : บี เอฟ ไอ.
- ทรงวุฒิ พรหมชาติแก้ว. 2542. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการทำไร่นาสวนผสมของเกษตรกรใน
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนรรจิต สีหามบุตร. 2547. “ศักยภาพในการส่งออกผลไม้ของไทยในตลาดต่างประเทศ”.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ธวัช ทองมณี. 2539. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมเกษตรยั่งยืน : กรณีศึกษาเทคนิคการปลูกผักปลอดสารพิษ ตำบลบางเหียง อำเภอกวนเนียง จังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทกา แสงจันทร์. 2546. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุในการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน ผู้นำเกษตรกร และเกษตรกร ตำบลทุ่งกุลา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นันทวัน ทองเบ็ญญ์. 2546. “การยอมรับของเกษตรกรที่มีต่อการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุตส์. 2531. **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย**.
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- บุญสม วราเอกศิริ. 2529. **ส่งเสริมการเกษตร : หลักและวิธีการ**. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะบริหารธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุปผา อนันต์สุชาติกุล. ม.ป.ป. **สถิติเบื้องต้นทางการศึกษา**. เชียงใหม่ : ภาควิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. **ทัศนคติการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542. [Online]. Available : <http://trrs3.royin.go.th/dictionary.asp> [26/04/2552].
- ไพชนย์ แยมบาน ให้สัมภาษณ์, 28 กันยายน 2550. อนุสรณ์ อินทร์โก ผู้สัมภาษณ์. **ข้อมูลเบื้องต้น: การทำสวนทุเรียนในอำเภอเกาะสมุย**. สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย.
- ไพบูลย์ สุทธสุภา. 2525. “ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับวิทยาการเกษตรแผนใหม่ของเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยุทธพงษ์ กัยวรรณ. 2543. **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รวิวรรณ ชินะตระกูล. 2542. **การทำกรวิจัยทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ที.พี.พี.ร้นท์.

- ศราวุช เหล่าอนุสรณ์. 2548. “ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตผักตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสมของ เกษตรกร ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์บริการทางวิชาการแบบเบ็ดเสร็จ. 2550ก. รายชื่อ GAP ที่ได้รับการรับรองเครื่องหมาย Q. [Online]. Available : <http://www.doa.go.th/onestop/Gap.html> [7/12/2550].
- _____. 2550ข. รายชื่อ GAP ที่ได้รับการรับรองเครื่องหมาย Q. [Online]. Available : <http://www.doa.go.th/onestop/search/Connections/searchForm.html> [7/12/2550].
- สมหวัง.คอม. 2552. รู้เรื่องอำเภอเกาะสมุย. [Online]. Available : <http://www.somwung.com/showans.php?idquest=194&idmainquest=2&idsubquest=1> [3/05/2552].
- สุมาลี จันทร์ชลอ. 2542. การวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมคุณภาพมหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สุวนิตย์ ชีระพันธ์. 2548. “การยอมรับการใช้เกษตรธรรมชาติของเกษตรกร อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- โสภา ชูพิกุลชัย. 2521. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี. 2545. แผนยุทธศาสตร์ทุเรียน. [Online]. Available : <http://chanthaburi.doae.go.th/old%20myweb/My%20Webs/Yutha2.htm> [5/12/2550].
- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี. 2549. บรรยายสรุปอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [Online]. Available : <http://www3.suratthani.go.th/home/document/aumphur/kohsamui.doc> [9/12/2550].
- สำนักงานเกษตรอำเภอเกาะสมุย. 2550. ประวัติอำเภอเกาะสมุย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://suratthani.doae.go.th/koh-samui/prawanamper.htm> [12 /01/2550].
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2550ก. ทุเรียน: เนื้อที่ ผลิต ผลผลิตต่อไร่ ราคาและมูลค่าของผลผลิตตามราคาที่เกษตรกรขายได้ ปี 2540-2549. [Online]. Available : <http://www.oae.go.th/statistic/yearbook49/section5/sec5table71.pdf> [5/12/2550].
- _____. 2550ข. ทุเรียนสด แข็งแข็ง ปริมาณและมูลค่าการส่งออกรายเดือน [Online]. Available : <http://www.oae.go.th/statistic/export/1301DU.xls> [5/12/2550].
- _____. 2550ค. ทุเรียน : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. [Online]. Available : http://www.oae.go.th/zone/zone8/stat/stat_su_durian.htm [9/12/2550].

- สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 7. 2550. **สรุปจำนวนแปลงที่ผ่านการรับรองแหล่งผลิต (Q) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เอกสารอัดสำเนา.**
- สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร. 2550. **สถานการณ์การผลิตทุเรียนของประเทศไทยปี 2550.** [Online]. Available : <http://agriman.doae.go.th/home/croprequirement/situation-durien-11102550.doc> [7/12/2550].
- สัมพันธ์ รอดพึ่งครุฑ. 2530. “การกระจายและลักษณะการทำสวนผลไม้เขตร้อนชื้นในภาคเหนือของประเทศไทย : กรณีศึกษาสวนไม้ผลในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไสว อ่ำทอง. 2546. “ทัศนคติของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อนันต์ ศรีโสภา. 2525. **ทฤษฎีการวัดและการทดสอบ.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อรรธรณ ปิลันธน์โอวาท. 2542. **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์. 2545. “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทุมพร จามรมาน. 2537. **ทฤษฎีการวัดทางจิตวิทยา.** กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์บัณฑิตซึ่ง.
- อุทุมพร ทองไทย, ผู้แปล. 2523. **สารบบจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา : การจัดจำพวกวัตถุประสงค์ทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี กุณพงษ์. 2548. “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับลำไยในจังหวัดลำพูน.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bickhard, M. H. 1980. **Cognition, Convention and Communication.** New York : Praeger.
- Bloom, B.S. Hastings, J.T. and Madaus, G. F. 1971. **Handbook on Formative Summative Evaluation of Student Learning.** New York : McGraw-Hill.
- English, H.B. and English, A.C. 1985. **A Comprehensive Dictionary of Psychological and Phychological Terms.** New York : David Mckay.
- Good, C.V. 1973. **Dictionary of Education.** New York : McGraw-Hill.

- Mosher, A.T. 1978. **An Introduction to Agricultural Extension**. New York: Agricultural Development Council.
- Rogers, E.M. 1983. **Diffusion of Innovations**. 3rd ed. New York : A Division of Macmillan.
- Webster's Online Dictionary. 2009. [Online]. Available : <http://www.websters-online-dictionary.org/> [7/02/2009].
- Wikstrom, S. and Normann, R. 1994. **Knowledge and Value : A New Perspective on Corporate Transformation**. London : Routledge.
- Yamane, T. 1973. **Statistics and Introduction Analysis**. 3rd ed. New York : Harper & Row.
- Zimbardo, P.G. and Ebbesen, E.B. 1969. **Influencing Attitudes and Changing Behavior**. London : Addison Wesley Publishing.
- Zimbardo, P.G. Ebbesen, E.B. and Maslach, C. 1977. **Influencing Attitudes and Changing Behavior**. New York : McGraw-Hill.

ภาคผนวก

คู่มือแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน

1. แหล่งปลูกที่เหมาะสม ทุเรียนสามารถเจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ในพื้นที่ความสูงจากระดับน้ำทะเล 0-650 เมตร น้ำไม่ท่วมขัง ดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์สูง ระบายน้ำดี ระดับน้ำใต้ดินลึกมากกว่า 75 เซนติเมตร ความเป็นกรดต่ำ (pH) ของดิน 5.5-6.5 อุณหภูมิเฉลี่ย 10-46 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี มีช่วงแล้งต่อเนื่องไม่เกิน 3 เดือน ความชื้นสัมพัทธ์มากกว่า 30 เปอร์เซ็นต์

ทุเรียนต้องการน้ำในการเจริญเติบโต 600-800 ลูกบาศก์เมตรต่อทุเรียน 1 ไร่ น้ำต้องเป็นน้ำสะอาดไม่มีสารอินทรีย์ และอนินทรีย์ที่เป็นพิษปนเปื้อน ความเป็นกรดต่ำของน้ำ 6.0-7.5 สารละลายเกลือไม่มากกว่า 1,400 มิลลิเมตร

2. พันธุ์ปลูก พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกเป็นการค้า มี 4 พันธุ์ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง ต้นพันธุ์ที่นำมาปลูก คัดเลือกให้ตรงตามสายพันธุ์ที่ต้องการ ต้นแข็งแรง ต้นต่อเป็นทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองที่ทนทานต่อโรค มีระบบรากดีไม่ขาดหรืองอ มีใบหนาและเขียวเข้ม ก่อนนำไปปลูกต้องปล่อยให้ต้นพันธุ์ทุเรียนผ่านการเจริญเติบโตในที่โล่งแจ้งประมาณ 15-30 วัน

3. การปลูก หากพื้นที่ที่ต้องการปลูกทุเรียนนั้น เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ระบายน้ำได้ดี ก็สามารถวางแผนการปลูกทุเรียนได้เลย แต่ถ้าบริเวณที่ปลูกนั้น โครงสร้างของดินเสีย ระบายน้ำไม่ดี ควรทำการปรับโครงสร้างดินโดยการไถพรวนก่อน และทำร่องระบายน้ำ และบริเวณใดที่มีน้ำท่วมขังมาก ควรปลูกทุเรียนแบบยกร่อง ให้สันร่องกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ร่องน้ำกว้าง 1.5 เมตร ลึก 1 เมตร มีระบบระบายน้ำเข้าออกเป็นอย่างดี

การวางแผนปลูก สามารถวางแผนการปลูกทุเรียนได้หลายแบบ ตามลักษณะพื้นที่ เช่น เป็นที่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า ระบบปลูกเต้าหู้จุด ระบบแถวกว้างต้นชิด และการปลูกเป็นแถวในแนวระดับตามความสูงของพื้นที่

การปลูก สามารถปลูกได้ทั้งแบบเตรียมหลุมปลูก ซึ่งเหมาะกับพื้นที่ที่น้ำชลประทานไม่เพียงพอ และการปลูกแบบนั่งแท่นหรือยกโคก เหมาะสำหรับพื้นที่ฝนตกชุก

การพรางแสง เมื่อปลูกต้นทุเรียนเรียบร้อยแล้ว ควรมีการพรางแสงไม่ให้ต้นทุเรียนเล็กโดนแสงมากเกินไป โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นที่หาได้ เช่น ทางมะพร้าว ทางจาก ปักเป็นกระโจมคร่อมในแนวตะวันออก ตะวันตก

4. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม ควรมีการตัดแต่งกิ่งทุเรียนให้เป็นลักษณะต้นเดี่ยว ใน 1 ต้น ควรเหลือกิ่งประธานไว้ 12-15 กิ่ง และมีกิ่งรอง 3-4 กิ่ง กิ่งรองแต่ละกิ่งมีกิ่งแขนงพอประมาณ และไม่บังแสงซึ่งกันและกัน

5. การให้น้ำ ระบบการให้น้ำที่เหมาะสม คือระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก โดยทุเรียนเล็กมีความต้องการน้ำประมาณ 23-24 ลิตรต่อต้นต่อวัน (พื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร)

6. การให้ปุ๋ย ควรให้ปุ๋ยเคมีและอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก) ผสมกัน โดยใส่ปุ๋ยเคมีเท่ากับเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (กิโลกรัมต่อเมตร) แบ่งใส่ 2-4 ครั้งต่อปี ปุ๋ยคอกใส่ 2 เท่าของเส้นผ่านศูนย์กลางทรงพุ่ม (2 บั้งต่อเมตร) แบ่งใส่ 2 ครั้งต่อปี

7. การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน โรคทุเรียนในขณะเป็นทุเรียนต้นเล็ก เช่น โรครากเน่าโคนเน่า เกิดจากเชื้อรา ฟิโทฟธอรา (*Phytophthora palmivora*) โรคราใบติด เกิดจากเชื้อราไรซอกโทเนีย (*Rhizoctonia sp.*) โรคราสีชมพู เกิดจากเชื้อราคอร์ทีเซียม (*Corticium salmonicolor*) เชื้อราเหล่านี้มักเกิดในฤดูฝน ความชื้นในอากาศค่อนข้างสูง วิธีการป้องกันกำจัดโรคทุเรียนทำได้โดยการหมั่นดูแลรักษาต้นทุเรียนให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ ปรับพื้นที่ปลูกทุเรียนให้ระบายน้ำได้ดี ปรับสภาพดินให้มีค่า pH เป็นกลาง ตกแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง แสงแดดส่องถึง เก็บเผาทำลายส่วนที่เป็นโรค หรือใช้เชื้อราปฏิปักษ์ เช่น เชื้อไตรโคเดอร์มา หากเกิดการระบาดของโรคอย่างรุนแรงจึงใช้สารเคมีป้องกันกำจัด นอกจากนี้ต้นทุเรียนเล็กยังมีแมลงศัตรูที่สำคัญ เช่น เพลี้ยไก่แจ้ จะพบการระบาดมากในช่วงทุเรียนแตกใบอ่อน โดยเพลี้ยไก่แจ้จะเข้าดูดกินน้ำเลี้ยง และไรแดง ระบาดมากในช่วงที่อากาศแห้งแล้ง ไรแดงจะเข้าดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณหน้าใบของทุเรียน วิธีการป้องกันกำจัดสามารถทำได้โดย การอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติไว้ เช่น ค้างคาว แมลงช้าง แมงมุม ต่อชนิดต่าง ๆ ส่วนการใช้สารเคมีนั้นควรใช้เมื่อมีการระบาดของแมลงมาก ๆ เท่านั้น

วัชพืชในสวนทุเรียนปลูกใหม่ เช่น หญ้าคา หญ้าชันกาด หญ้าจรรยา หญ้าลูกเห็บ หญ้าตีนนก และวัชพืชประเภทใบกว้างหลายชนิด รวมทั้งพวกวงศ์กก เช่น เห่าหมู เป็นต้น การป้องกันกำจัดถ้าไม่ต้องการใช้สารกำจัดวัชพืช ควรตัดวัชพืชให้สั้นทุก 1-2 เดือน การกำจัดวัชพืชควรกำจัดก่อนเก็บเกี่ยวทุเรียน เพื่อทำลายแหล่งอาศัยของศัตรูทุเรียน

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและปลอดภัย ก่อนการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ต้องทราบชนิดและรายละเอียดของศัตรูพืชให้แน่ชัดก่อน เพื่อวางแผนการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิธีการใช้ทำได้ดังนี้

- เลือกใช้สารที่มีประสิทธิภาพต่อศัตรูพืชนั้น โดยเฉพาะ
- ใช้สารที่สลายตัวเร็ว

- ใช้สารเฉพาะในกรณีที่ทำเป็นเท่านั้น และไม่ควรเกินอัตราที่กำหนด
- ไม่ควรผสมสารเกินกว่า 1 ชนิดขึ้นไปในการใช้แต่ละครั้ง
- เลือกรูปแบบการใช้สารที่เหมาะสมกับชนิดของสารและศัตรูพืช
- ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนที่สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชจะสลายตัวถึงระดับที่ปลอดภัย

8. การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก

8.1 ต้นที่มีสภาพความสมบูรณ์ค่อนข้างพร้อม คือต้นทุเรียนที่มีโครงสร้างทรงพุ่มเป็นทรงฉัตร มีกิ่งที่ขนาดพอดีเป็นจำนวนมาก โดยกิ่งนั้นไม่ใหญ่หรือไม่เล็กเกินไป มีปริมาณใบมาก และมีใบแก่ที่สมบูรณ์สีเขียวเข้ม เป็นมัน มีวิธีการจัดการดังนี้

การตัดแต่งกิ่ง ริดตัดแต่งกิ่งทันทีหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ตัดแต่งกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนงด้านในทรงพุ่มที่ไม่ได้รับแสงแดด กิ่งขนาดเล็กออก ทำให้ทรงพุ่มโปร่ง ตัดปลายกิ่งที่ชายพุ่มประสานกันกับต้นข้างเคียง ทารอยตัดด้วยปูนแดง หรือสารเคมีคอปเปอร์ออกซิคลอไรด์

การใส่ปุ๋ย ใส่ช่วงเวลาเดียวกับการตัดแต่งกิ่ง หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 อัตรา 1-3 กิโลกรัมต่อต้น สำหรับดินร่วนหรือร่วนปนทราย ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 หรือ 20-20-0 อัตรา 1-3 กิโลกรัมต่อต้น สำหรับดินร่วนเหนียวหรือร่วนปนทราย ปุ๋ยคอก 20-50 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี ใส่ในช่วงต้นฤดูฝน

การให้น้ำ ถ้ามีฝนทิ้งช่วงเกิน 7 วัน ให้น้ำ 18-30 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อต้นทุเรียนมีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร ถ้าฝนตกชุก ขุดร่องระบายออกจากสวน

การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนปฏิบัติเช่นเดียวกับการปฏิบัติและการจัดการในช่วงการเจริญเติบโตของทุเรียน

8.2 ต้นที่สภาพค่อนข้างโทรม คือต้นที่มีโครงสร้างทรงพุ่มไม่ค่อยดี มีปริมาณใบน้อย ใบค่อนข้างแห้ง สีใบไม่เขียวเข้ม แนะนำให้จัดการเป็นพิเศษ โดยเร่งให้รากเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว โดยใช้ปุ๋ยเกล็ดสูตร 15-30-15 หรือ 10-20-30 หรือ 20-20-20 ที่มีธาตุอาหารรองและ อัตรา 60 กรัม ผสมกรดฮิวมิก 100-200 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ราดบริเวณใต้ทรงพุ่มให้ทั่วทุก 7 วัน ติดต่อกัน 2-3 สัปดาห์ แล้วใช้เศษพืชหรือหญ้าแห้งคลุมโคน หมั่นรดน้ำให้ชื้นตลอดเวลาการให้น้ำ การให้ปุ๋ยและป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ปฏิบัติเช่นเดียวกับต้นที่มีความสมบูรณ์ค่อนข้างพร้อม

8.3 ต้นที่มีใบเหลือง ต้นที่มีใบเหลืองเฉพาะบางกิ่ง และกิ่งส่วนที่เหลือมีใบค่อนข้างสมบูรณ์ เนื่องจากมีเชื้อราสาเหตุโรครากเน่าโคนเน่าเข้าทำลาย ให้เร่งรักษาอาการของโรค หากพบอาการของโรคที่ลำต้น ให้ขุดเปลือกบริเวณที่เป็นโรคออกให้หมด และใช้สารเมตาแลกซิล 25% WP อัตรา 50-60 กรัมต่อน้ำ 1 ลิตร ทาบริเวณแผล 1-2 ครั้ง จนกว่าแผลจะแห้งและฉีดพ่นสารแมนโค

เซบ หรือสารอีพอไซค์อลูมิเนียม อัตรา 30-50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือกรดฟอสฟอรัส อัตรา 50 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วทรงพุ่มทั้งภายในและภายนอก เพื่อลดปริมาณเชื้อที่อยู่บนต้นกิ่ง และใบ หากเกิดโรคที่ราก ใช้สารเมทาแลกซิล 25% WP อัตรา 200 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ราดให้ทั่วใต้ทรงพุ่มและ ใช้น้ำปุ๋ยเกล็ดทางใบผสมกับกรดฮิวมิก ราดใต้ทรงพุ่มด้วย เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโต และการ พัฒนาการของราก

การเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของต้น เพื่อให้สามารถทนต่อการเข้าทำลายของ เชื้อโรค โดยฉีดพ่นอาหารเสริมทางใบสูตร“ทางด่วน” ซึ่งประกอบด้วย สารอาหารที่มี คาร์โบไฮเดรตเป็นองค์ประกอบหลัก เช่น คอโรปไจแอน โพลีแซค มอลตานิก และฟลอริเจน เป็นต้น อัตรา 20-30 ซีซี (อาจใช้น้ำตาลกลูโคส หรือเด็คซ์โตรส 600 กรัม) กรดฮิวมิก อัตรา 20 ซีซี ปุ๋ยเกล็ด สูตร 15-30-15, 20-20-20 หรือ 10-20-30 ที่มีธาตุอาหารรอง และธาตุปริมาณน้อย อัตรา 40-60 กรัม และสารจับใบ (ในกรณีฉีดพ่นในฤดูฝน) ส่วนผสมทั้งหมดรวมกันในน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วต้น ทุก ๆ 7 วันติดต่อกันนาน 3-4 สัปดาห์ การให้น้ำ ใส่ปุ๋ย และป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน ปฏิบัติ เช่นเดียวกับต้นที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างพร้อม

8.4 ต้นที่มีใบเหลืองเฉพาะใบอ่อน หรือใบเพสลาด แต่ใบแก่มีสีเขียว และอาการปกติ แสดงว่าต้นทุเรียนขาดธาตุรอง และธาตุปริมาณน้อยบางชนิด ควรฉีดพ่นปุ๋ยทางใบธาตุหลักและ แมกนีเซียมทุก 7 วัน ติดต่อกัน 3 สัปดาห์

8.5 ต้นที่มีใบเหลืองทั่วต้น ใบไม่ค่อยสมบูรณ์ ไม่สดใส แผ่นใบและเส้นกลางใบมีสี เหลือง และอาจมีอาการขาดน้ำร่วมด้วย เนื่องจากโรครากเน่า โคนเน่าเข้าทำลายระบบราก อาจพบ อาการใบเหลืองรุนแรงมากถ้าไว้ผลบนต้นมากเกินไป เร่งรักษาอาการของโรคโดยเสริมสร้างความ อุดมสมบูรณ์ของต้น ให้น้ำ ปุ๋ย และป้องกันกำจัดศัตรูพืช เช่นเดียวกับต้นที่มีใบเหลือง ลักษณะที่ 1 คือใบเหลืองเฉพาะบางกิ่ง และกิ่งส่วนที่เหลืองมีใบค่อนข้างสมบูรณ์

9. การชักนำการออกดอก ทำได้โดยการให้ปุ๋ย ประมาณ 30-45 วันก่อนออกดอก ปุ๋ยสูตร 8-24-24 หรือ 9-24-24 อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้น คลุกกับกรดฮิวมิก อัตรา 30 ซีซีต่อปุ๋ย 1 กิโลกรัม หลังจากนั้นหยุดให้น้ำต้นทุเรียนเพื่อให้มีช่วงแล้งต่อเนื่องนาน 7-10 วันเมื่อต้นทุเรียนมีใบแก่ แข็งแรงและสมบูรณ์ทั้งต้น ปลายยอดทุเรียนตั้งชันขึ้น ส่วนการเพิ่มปริมาณดอกทำได้โดย ฉีดพ่น ปุ๋ยโปแตสเซียมไนเตรท อัตรา 150-200 กรัม รวมกับสารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา 40 ซีซี ในน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เมื่อเริ่มเห็นตาดอกระยะไข่ปลา

10. การกระตุ้นการพัฒนาการของตาดอก ทำได้โดย การให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ปริมาณ 0.75 เท่าของค่าอัตราการระเหยน้ำ เป็นปริมาณน้ำ 30-43 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อต้นทุเรียน มีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร โรคที่มักพบในช่วงการพัฒนาการของดอก ได้แก่โรคแอนแทรก

โนส เกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum spp.* สามารถเข้าทำลายทั้งใบและดอก ทำให้ดอกเน่าดำแห้ง และร่วงหล่น เมื่อเข้าทำลายใบทำให้ใบไหม้บริเวณขอบใบหรือกลางใบ ต่อมาใบจะแห้งและร่วงหล่น สามารถป้องกันกำจัดโดยหมั่นสำรวจตรวจดูสวนทุเรียนเป็นประจำ เมื่อพบอาการโรคให้ตัดส่วนที่เป็นโรคทิ้งและเผาทำลาย หากอาการรุนแรงมาก ฉีดพ่นด้วยสารเคมีคาร์เบนดาซิม 60% WP อัตรา 12 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสารเคมีเบนโนมิล 50% WP อัตรา 12 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ส่วนแมลงศัตรู ที่เข้าทำลายขณะที่ต้นทุเรียนกำลังมีการพัฒนาการของดอก ได้แก่ เพลี้ยไฟจะใช้ปากเจาะและดูดน้ำเลี้ยงจากดอก เกิดเป็นแผลสีเทาเงินเกือบดำบนดอกทุเรียน หากกระบาดรุนแรงทำให้ดอกแห้งและร่วงได้ การป้องกันกำจัดทำได้โดย อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติไว้ควบคุมปริมาณเพลี้ยไฟตามธรรมชาติ ได้แก่ ไรตัวห้ำ และด้วงเต่า ถ้าพบไม่มากให้ตัดส่วนที่เพลี้ยไฟทำลายทิ้งไป

11. การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล โดยการตัดแต่งดอกให้เป็นดอกรุ่นเดียวกันมากที่สุด กระจายอยู่ทั่วต้นในตำแหน่งที่เหมาะสม ตัดดอกที่อยู่ปลายกิ่ง บนกิ่งขนาดเล็กออก ถ้าดอกปริมาณมาก ตัดแต่งไว้เป็นกลุ่มๆ ละ ไม่เกิน 20 ดอก ถ้าดอกหลายรุ่น ตัดแต่งเหลือเฉพาะดอกรุ่นเดียวกันในแต่ละกิ่ง และเริ่มตัดแต่งเมื่อดอกมีอายุ 30 วันหลังออกดอก การให้ปุ๋ย ฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ แคลเซียม-โบรอน เมื่อดอกมีอายุ 40-45 วัน การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ปฏิบัติเช่นเดียวกับช่วงการพัฒนาการของดอกระยะแรก ส่วนการให้น้ำ ค่อยๆ ลดการให้น้ำเหลือเป็นปริมาณ 0.25-0.30 เท่าของค่าอัตราการระเหยน้ำ เป็นปริมาตรน้ำ 11-16 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อดันทุเรียนมีพื้นที่ได้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตรและประมาณ 7 วันก่อนดอกบาน หลังจากนั้นค่อยๆ เพิ่มการให้น้ำเป็นปริมาตรน้ำ 30-43 ลิตรต่อต้นต่อวันเมื่อดันทุเรียนมีพื้นที่ได้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร และเมื่อผลอ่อนมีอายุ 3 สัปดาห์หลังดอกบาน

การช่วยผสมเกสร ให้ปฏิบัติงานในเวลากลางวัน โดยใช้แปรงขนอ่อนผูกติดกับปลายไม้ แต่ละองเกอร์ของทุเรียนต่างพันธุ์หรือพันธุ์เดียวกันแต่ต่างต้น ไปด้วยที่ยอดเกสรตัวเมียที่มีลักษณะกลม สีเหลือง ของอีกพันธุ์ หรืออีกต้นหนึ่ง

12. การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต

การตัดแต่งผล ตัดแต่งผลที่มีรูปทรงบิดเบี้ยว ผลขนาดเล็ก และผลต่างรุ่นออก ให้เสร็จภายในสัปดาห์ที่ 4 หลังดอกบาน ตัดแต่งผลที่โตช้า ผลขนาดเล็ก ผลที่มีหนามแดงออก เมื่อผลอายุ 5-8 สัปดาห์หลังดอกบาน หลังจากนั้น ประมาณ 1-2 สัปดาห์ตัดแต่งเฉพาะผลขนาดเล็ก และผลที่มีอาการก้นจีบออก

การให้ปุ๋ย ในช่วงนี้ให้ปุ๋ยสูตร 12-12-17-2 (2=Mg แมกนีเซียม) อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้น ผสมกับกรดฮิวมิก อัตรา 30 ซีซี ต่อปุ๋ย 1 กิโลกรัม เมื่อผลมีอายุ 4-5 สัปดาห์หลังดอกบาน ให้ปุ๋ย

สูตร 0-0-50 อัตรา 2-3 กิโลกรัมต่อต้น ผสมกับกรดฮิวมิก อัตรา 30 ซีซี ต่อปุ๋ย 1 กิโลกรัม เมื่อผลมีอายุ 7-9 สัปดาห์หลังดอกบาน

การให้น้ำ เมื่อผลมีอายุมากกว่า 5 สัปดาห์หลังดอกบาน ให้น้ำปริมาณ 0.85 เท่าของค่าอัตราการระเหยน้ำ หรือเป็นปริมาตรน้ำ 30-48 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อต้นทุเรียนมีพื้นที่ใต้ทรงพุ่มเป็น 10 ตารางเมตร

การควบคุมมิให้ทุเรียนแตกใบอ่อน ใบอ่อนระยะหางปลา (ตาใบเริ่มพัฒนา) ฉีดพ่นด้วยปุ๋ยโปแตสเซียมไนเตรทอัตรา 150-300 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เน้นให้ถูกบริเวณตายอด จำนวน 1-2 ครั้ง จะสามารถหยุดการเจริญเติบโตของใบอ่อนได้ประมาณ 3 สัปดาห์ ส่วนใบอ่อนระยะหางปลา ฉีดพ่นด้วยสารชะลอการเจริญเติบโตพืช ชนิด มีพิควอทกลอไรด์ 1.5% สารออกฤทธิ์ อัตรา 50 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ร่วมกับอาหารเสริมทางใบ ที่มีส่วนผสมของสารอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตเป็นองค์ประกอบหลักอัตรา 20-30 ซีซี ร่วมกับกรดฮิวมิกอัตรา 20 ซีซี และปุ๋ยเกล็ดสูตร 10-20-30 หรือ 20-20-20 ที่มีธาตุรองและธาตุปริมาณน้อย อัตรา 40-60 กรัม ผสมในน้ำ 20 ลิตร ฉีดพ่นให้ทั่วทั้งต้นเพื่อชะลอการเจริญเติบโตและพัฒนาการของใบอ่อน

การโยงผลทุเรียน เริ่มโยงผลทุเรียนเมื่อตัดแต่งผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว การโยงผลทุเรียนต้องผูกเชือกโยงกับกิ่งทุเรียนให้เลยตำแหน่งเชื่อมต่อระหว่างขั้วผลกับกิ่ง ไปทางด้านปลายยอดของกิ่ง พยายามสอดและดึงเชือกโยงทำมุมกว้างกับกิ่งแล้วดึงปลายเชือกผูกครั้งกับต้น ให้ตั้งพอประมาณเพื่อให้กิ่งสามารถเคลื่อนไหวได้บ้าง และกิ่งยกระดับสูงขึ้นเล็กน้อย

การป้องกันกำจัดศัตรูพืช แมลงศัตรูที่ทำลายทุเรียนในช่วงการพัฒนาการของผลได้แก่ หนอนเจาะผล ทำลายผลทุเรียน ตั้งแต่ผลอายุ 8 สัปดาห์หลังดอกบานจนถึงเก็บเกี่ยว ทำให้ผลเน่าและร่วงเนื่องจากเชื้อราเข้าทำลายซ้ำ วิธีการป้องกันกำจัด สามารถทำได้โดยอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติของหนอนเจาะผล เช่น มวนต่างๆ แตนเบียนไข่ มดแดงและแมงมุม เป็นต้น หมั่นตรวจดูผลทุเรียนเมื่อพบรอยทำลายของหนอน ใช้ไม้หรือสวดแข็งเขี่ยตัวหนอนมาทำลาย ตัดแต่งผลทุเรียนให้เป็นผลเดี่ยว หรือใช้กิ่งไม้ขึ้นระหว่างผลที่ติดกัน ผลทุเรียนเน่าและร่วงเนื่องจากหนอนทำลายนำไปเผาทำลาย หรือฝังดิน ใช้กับดักแสงไฟล่อตัวเต็มวัยมาทำลาย พ่นด้วยสารสกัดสะเดาเมื่อพบตัวเต็มวัยในกับดักแสงไฟ 1 ตัว และหยุดพ่นก่อนเก็บเกี่ยวผลประมาณ 15 วัน

หนอนเจาะเมล็ด จะเจาะไซเข้าไปกัดกินเมล็ด และถ่ายมูลออกมาทำให้เนื้อเปราะเป็อนและเสียหาย หนอนจะอาศัยในผลทุเรียนจนกระทั่งผลแก่ เมื่อหนอนโตเต็มที่หรือถ้าผลร่วงก่อน หนอนจะเจาะรูกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5-8 มิลลิเมตร ออกมาและเข้าดักแด้ในดิน ผลทุเรียนที่ถูกทำลายส่วนใหญ่จะอยู่ในระยะที่เมล็ดแข็งแล้ว คือ อายุประมาณ 10 สัปดาห์ หลังดอกบาน การป้องกันกำจัด ทำได้โดยแช่เมล็ดด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงนาน 10 นาที ก่อนนำไปเพาะ ตัดผลที่มีรอยเจาะและเก็บตัวหนอนไปทำลาย ใช้กับดักแสงไฟล่อน้ำเงิน-ดำ ล่อตัวเต็มวัยมา

ทำลาย ในพื้นที่ ๆ มีการระบาดของหนอนเจาะเมล็ดรุนแรงให้ห่อด้วยถุงพลาสติกโดยเจาะช่องที่ก้นถุงเพื่อระบายน้ำ ใช้สารสกัดสะเคาฉีดพ่นที่ผล เมื่อพบตัวเต็มวัยในกับดักแสงไฟ 1 ตัว

เพ็ลี่ยแป้ง คูดกินน้ำเลี้ยงจากผลตั้งแต่ติดผลจนถึงผลโตเต็มที่พร้อมที่จะเก็บเกี่ยว โดยมีมดแดงและมดดำช่วยคาบพาไปยังส่วนต่าง ๆ ของผลทุเรียน ถ้าเข้าทำลายทุเรียนผลเล็กจะทำให้ผลแคะแกระไม่เจริญเติบโต แต่ถ้าทำลายทุเรียนผลใหญ่จะทำให้ผิวของผลทุเรียนเสียหายเนื่องจากเพ็ลี่ยแป้งจะขับน้ำหวานออกมาทำให้ราดำเข้าทำลายซ้ำจึงเห็นร่องรอยของราดำบนผลทั่วไป การป้องกันกำจัด โดยอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติไว้ควบคุมเพ็ลี่ยแป้งตามธรรมชาติ เช่น แตนเบียน ค้างคาว แมลงช้างและต่อหลวง เป็นต้น ตัดผลที่ถูกเพ็ลี่ยแป้งทำลายทิ้งไป ฉีดพ่นน้ำ หรือน้ำผสมไวท์ออยล์ บนผลทุเรียนทำให้เพ็ลี่ยแป้งหลุดร่วงจากผล ป้องกันกำจัดมด โดยใช้ผ้าชุบสารเคมีป้องกันกำจัดแมลงพันไว้ที่กิ่ง หรือโคนต้น หรือโรยสารเคมีคาร์บาริล 85% WP รอบโคนต้น

โรคที่ทำลายผลทุเรียน ได้แก่โรคผลเน่า เกิดจากเชื้อราไฟทอปธอรา (*Phytophthora palmivora*) สามารถเข้าทำลายตั้งแต่ผลอ่อนจนถึงผลแก่ เชื้อมักเข้าทำลายบริเวณก้นผลทำให้ผลเน่าและร่วงหล่น การป้องกันกำจัด ใช้เชื้อราปฏิปักษ์ไตรโคเดอร์มา ควบคุมเชื้อราไฟทอปธอราในดิน ตัดผลเน่า และเก็บรวบรวมไปเผาทำลาย เมื่อพบผลเน่า 1 ผลต่อต้น หรือในสวนที่เป็นโรครากเน่าโคนเน่ารุนแรง ฉีดพ่นสารเคมีอีพอไซท์ อะลูมิเนียม 80% WP อัตรา 50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร ที่ผล และหยุดฉีดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว 30 วัน

13. การเก็บเกี่ยว ผลทุเรียนที่สามารถเก็บเกี่ยวได้ พิจารณาได้ดังนี้

- 1) นับอายุผล ตั้งแต่วันดอกบานจนถึงวันเก็บเกี่ยว ซึ่งเป็นประมาณ 90-100 วัน สำหรับพันธุ์กระดุมทอง 105-110 วัน สำหรับพันธุ์ชะนี และ 120-135 วัน สำหรับพันธุ์หมอนทอง
- 2) สังเกตก้านผล เมื่อผลทุเรียนเริ่มแก่ก้านผลจะแข็งและมีสีเข้มขึ้น เมื่อสัมผัสจะรู้สึกสากมือบริเวณปากปลิงจะบวมโต เห็นรอยต่อชัดเจน เมื่อจับก้านผลแล้วแกว่งผลทุเรียน จะรู้สึกว่ ก้านผลมีสปริงมากขึ้น
- 3) สังเกตหนาม ปลายหนามจะแห้ง สีน้ำตาลเข้ม เปราะและหักง่าย หนามกางออก ร่องหนามห่าง เมื่อบีบหนามเข้าหากัน จะรู้สึกว่ามีสปริง
- 4) สังเกตรอยแยกระหว่างพู ผลทุเรียนที่แก่จัด จะสังเกตเห็นรอยแยกบนพูได้อย่างชัดเจน ยกเว้นบางพันธุ์ที่ลักษณะดังกล่าวไม่ปรากฏชัดเจน เช่น ก้านยาว
- 5) การเคาะเปลือก เมื่อเคาะผลทุเรียนที่แก่จัดจะมีเสียงดังโป่งๆ เสียงหนักหรือเบาแตกต่างกันไปขึ้นกับพันธุ์ทุเรียน
- 6) สังเกตสีเนื้อ สีเนื้อทุเรียนจะเปลี่ยนจากสีขาวเป็นสีเหลืองอ่อน หรือเหลืองเข้มตามลักษณะประจำของแต่ละพันธุ์ และความแก่ที่ต่างกัน

7) การปล่อยให้ผลทุเรียนร่วง ปกติดอกทุเรียนแต่ละรุ่นในต้นเดียวกัน จะบานไม่พร้อมกัน (แตกต่างกันไม่เกิน 10 วัน) ดังนั้นเมื่อมีผลทุเรียนบนต้นเริ่มแก่ สุก และร่วง ก็เป็นสัญญาณเตือนว่า ทุเรียนที่เหลือบนต้นเริ่มแก่ สามารถเก็บเกี่ยวได้แล้ว

8) การชิมปลิง เมื่อตัดขั้วผลหรือปลิงของผลทุเรียนแก่จัด จะพบว่ามีน้ำใส ไม่ข้นเหนียวเหมือนในทุเรียนอ่อน และเมื่อชิมดูจะมีรสหวาน

วิธีการเก็บเกี่ยว ใช้มีดคม ๆ ตัดก้านผลส่วนที่อยู่เหนือปากปลิง เพื่อให้ผลหลุดจากต้น และส่งลงมาให้คนที่รออยู่ใต้ต้น ใช้กระสอบป่านตัวรับผลหรือใช้วิธีโรยเชือกลงมา วางผลลงในเข่งไม้ไผ่ หรือในพื้นที่ที่เตรียมไว้ พยายามหลีกเลี่ยงการวางผลทุเรียนบนพื้นดินในสวนโดยตรง เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อราที่อยู่ในดิน

14. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนจากต้นแล้ว แยกเป็น 2 ส่วน คือ

1) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน เมื่อเก็บเกี่ยวผลทุเรียนจากต้นแล้ว ควรปฏิบัติดังนี้ คัดแยกผลที่ตกกระแทกพื้น ขั้วหัก หรือมีตำหนิจากโรคและแมลง แยกไว้ต่างหากขนย้ายผลทุเรียนไปยังโรงคัดแยกของสวน ด้วยความระมัดระวัง และวางเรียงให้เป็นระเบียบบนแท่นรองรับสินค้า (Pallet) หรือเรียงบนพื้นที่สะอาด เพื่อรอการขนส่งไปยังโรงคัดบรรจุ

2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวที่โรงคัดบรรจุ คัดเลือกผลผลิตที่ค้ำยคุณภาพด้วยสายตา เช่น ทุเรียนอ่อน มีตำหนิ โรคและแมลงเป็นต้น แยกไว้ต่างหาก คัดขนาดและคัดคุณภาพตามมาตรฐานคุณภาพของทุเรียน ทำความสะอาดผลทุเรียนที่คัดคุณภาพแล้วโดยใช้แรงลมเป่าเพื่อกำจัดเศษวัสดุและแมลงบางชนิดออกจากผิวผล จากนั้นจุ่มผลทุเรียนในสารละลายของสารเคมีเบนโนมิล ร่วมกับกรดฟอสฟอรัสเพื่อป้องกันโรคผลเน่า จุ่มผลทุเรียนในสารละลาย เอทธิพอน 1,000-2,000 พีพีเอ็ม หรือจุ่มเฉพาะส่วนก้านผลในสารละลายเอทธิพอน 10,000 พีพีเอ็ม ในกรณีที่ต้องขนส่งทุเรียนทางอากาศ ซึ่งใช้เวลาประมาณ 2-3 วัน ก่อนถึงผู้บริโภค เพื่อให้ผลทุเรียนสุกเสมอกัน ผึ่งผลให้แห้งบนแท่นรองรับสินค้า เมื่อผลทุเรียนแห้งแล้วจึงติดป้ายชื่อสินค้าที่ขั้วผลทุเรียนแล้วจึงบรรจุลงกล่องกระดาษลูกฟูก ขนาดบรรจุ 10 กิโลกรัมต่อกล่อง แล้วขนย้ายด้วยรถพ่วงสินค้าห้องเย็น ไปยังท่าเรือ หรือท่าอากาศยาน เพื่อจำหน่ายในตลาดต่างประเทศ หรือเก็บรักษาที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 85-90% เพื่อรอการขนส่งไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศต่อไป

การเก็บรักษา ผลทุเรียนที่เก็บเกี่ยวมาแล้ว สามารถเก็บรักษาไว้ที่อุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ได้นาน 2-9 วันและที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส ได้นาน 5-12 วัน และที่อุณหภูมิ 15 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 85-90% จะเก็บรักษาผลทุเรียนได้นานประมาณ 2 สัปดาห์ ทั้งนี้แล้วแต่ความแก่

15 การขนส่ง

1) การขนส่งทุเรียนไปขายยังตลาดต่างประเทศ ขนส่งทางเรือ หรือทางเครื่องบิน ภายใต้อนุภูมิ 15 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 85-90% เป็นทุเรียนผลสดแช่เย็น ขนส่งทางเครื่องบิน ภายใต้อนุภูมิ ลบ 20 องศาเซลเซียส เป็นทุเรียนแช่เยือกแข็งทั้งผล

2) การขนส่งทุเรียนจำหน่ายในตลาดภายในประเทศ ขนส่งด้วยรถกระบะสี่ล้อ น้ำหนักบรรทุก 1.2 ตัน และรถบรรทุกหกล้อ น้ำหนักบรรทุก 2.8-6.0 ตัน ไปยังตลาดขายส่งในกรุงเทพมหานคร ผู้ค้าปลีกขนส่งด้วยรถกระบะสี่ล้อ น้ำหนักบรรทุก 1.2 ตัน ไปยังแหล่งจำหน่ายทั่วประเทศ

16. สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน กิ่ง และใบทุเรียน ที่รวบรวมได้หลังการตัดแต่งกิ่ง อาจนำมาย่อยให้เป็นชิ้นเล็กๆ โดยใช้เครื่องหั่นย่อยเศษซากพืช แล้วนำกลับมาเป็นปุ๋ยทุเรียนได้อีก แต่สำหรับกิ่งและใบทุเรียนที่เป็นโรค ควรนำไปทิ้ง หรือ เผาทำลาย เครื่องมือ/อุปกรณ์ และเครื่องทุ่นแรงประเภทต่าง ๆ เมื่อใช้ เรียบร้อยแล้ว ควรทำความสะอาด ดูแล และซ่อมบำรุง ให้เรียบร้อย หากพบว่าชำรุดหรือเสียหาย จากนั้นจึงนำไปเก็บให้เป็นที่ไม่ทิ้งไว้เกะกะในสวน ภาชนะบรรจุสารเคมี และวัสดุการเกษตรต่างๆ ที่ใช้ในสวน ต่างเก็บรวบรวมและนำไปทิ้งในสถานที่ที่จัดไว้สำหรับทิ้งภาชนะเหล่านี้ ภายในหรือภายนอกสวน

17. การบันทึกข้อมูล ควรทำการบันทึกข้อมูลการปฏิบัติงานของขั้นตอนการผลิต ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบวิธีการผลิต และติดตามประวัติของผลิตผลที่นำออกจำหน่ายได้ เช่น วันเดือนปีของการใส่ปุ๋ย การใช้สารเคมี ชนิดและอัตราที่ใช้ การเก็บเกี่ยว การบรรจุ การขนส่ง และชื่อผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น ตลอดจนข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต (กรมวิชาการเกษตร. 2551ข)

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

หมายเลขแบบสอบถาม.....

แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

การยอมรับแนวทางปฏิบัติเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ของเกษตรกรทำสวนทุเรียน

อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วันที่สัมภาษณ์..... เวลาสัมภาษณ์..... ถึง.....

ชื่อ-นามสกุลผู้ตอบ.....

บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม และสภาพทางภูมิศาสตร์

1. เพศ ชาย หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี

3. ท่านจบการศึกษาชั้นสูงสุด

 ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4 ประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาต้น มัธยมศึกษาปลาย อนุปริญญาหรือเทียบเท่า ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....

4. ท่านทำสวนทุเรียนมาแล้ว.....ปี

5. ท่านมีจำนวนแรงงานที่ใช้ในการทำสวนทุเรียนในรอบปี 2550 จำนวนคน (ทั้งแรงงานในครอบครัว และแรงงานจ้าง)

6. ท่านมีพื้นที่สวนทุเรียนที่ผ่านการรับรองตามแนวทาง GAP จำนวน.....ไร่

7. ท่านมีค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการลงทุนทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ในรอบปี 2550 จำนวนบาท/ไร่

8. แหล่งเงินทุนของท่านมาจากแหล่งใด

 เงินออม ยืมเพื่อนบ้าน/ญาติ ธนาคาร (ระบุ)..... อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ท่านมีรายได้จากการขายผลผลิตทุเรียนที่ผลิตตามแนวทาง GAP ในรอบปี 2550.....บาท/ไร่

10. ท่านได้ติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และขอคำแนะนำเกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP จำนวน.....ครั้ง/ปี พ.ศ. 2550 โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่อง.....

11. ท่านเคยได้เข้ารับการฝึกอบรมการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP จำนวน.....ครั้ง/ปี พ.ศ. 2550

12. ท่านได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP กับเกษตรกรรายอื่น จำนวน.....ครั้ง/ปี พ.ศ. 2550 โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่อง.....

13. ท่านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP จากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

<u>ประเภทสื่อ</u>	<u>จำนวนครั้ง/เดือน</u>
☐ โทรทัศน์
☐ วิทยุ
☐ หนังสือพิมพ์
☐ หนังสือ วารสาร
☐ เอกสาร ใบปลิว
☐ อินเทอร์เน็ต
☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

14. ท่านได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเกษตรกลุ่มใดบ้าง ที่เกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ไม่เป็น เป็น (ระบุชื่อกลุ่ม).....

15. ท่านได้มีบทบาท หรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ไม่มี มี ด้าน.....

16. ท่านเป็นผู้นำ หรือเคยเป็นผู้นำทางสังคมใดบ้าง

ไม่เป็น
 ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล
 อื่น ๆ (ระบุ).....

17. สภาพพื้นที่สวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ของท่าน เป็นลักษณะใด

ที่ราบสูง ที่ลาดเชิงเขา ที่ราบ ที่ลุ่ม อื่น ๆ (ระบุ).....

18. ลักษณะดินของสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ของท่าน เป็นชนิดดิน.....

19. ยานพาหนะขนส่งผลผลิตทุเรียนเข้าถึงสวนทุเรียนที่ผลิตตามแนวทาง GAP ของท่านหรือไม่

เข้าไม่ถึง
 เข้าถึง โดย รถจักรยานยนต์ รถยนต์ อื่น ๆ (ระบุ).....

20. แหล่งน้ำสำหรับการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ของท่านมาจากแหล่งใด

ลำธาร ประปา บ่อน้ำผิวดิน บ่อน้ำบาดาล
 อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องถูกเมื่อท่านคิดว่าถูก และลงในช่องผิดเมื่อท่านคิดว่าผิด

2.1 ความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการขอรับรองสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
1.	เกษตรกรทำสวนทุเรียนที่สามารถขอใบรับรองฟาร์มตามแนวทาง GAP ได้ ต้องเป็นเจ้าของที่ดิน หรือผู้ถือสิทธิในการดำเนินการผลิต หรือผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิในการดำเนินการผลิต	/	
2.	เกษตรกรไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยทั้งหมดกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ที่ระบุในเอกสารแนวทาง GAP สำหรับทุเรียน		/
3.	เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรแนวทางปฏิบัติเกษตรกรที่ดีที่เหมาะสม ที่กรมวิชาการกำหนด	/	
4.	พื้นที่และน้ำที่ใช้ในการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนวัตถุอันตรายและจุลินทรีย์ และหากอยู่ในสภาพเสี่ยง ต้องมีการตรวจสอบและวิเคราะห์คุณภาพ	/	
5.	สวนทุเรียนที่ขอรับรองตามแนวทาง GAP ต้องมีลักษณะเป็นสวนหรือฟาร์มที่มีการปลูกพืชชนิดเดียวเท่านั้น		/
6.	สวนทุเรียนที่ขอรับรองตามแนวทาง GAP ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่	/	

2.2 ความรู้เกี่ยวกับแหล่งปลูก

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
7.	ทุเรียนสามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลเกิน 650 เมตร		/
8.	ทุเรียนสามารถเจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนปนทราย ระบายน้ำได้ดี	/	
9.	อุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของทุเรียน คือ 10-46 องศาเซลเซียส และปริมาณน้ำฝนไม่น้อยกว่า 2,000 มิลลิเมตรต่อปี	/	
10.	ความต้องการน้ำในการเจริญเติบโต ประมาณ 1,000-2,000 ลูกบาศก์เมตรต่อทุเรียน 1 ไร่		/

2.3 ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ปลูก

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
11.	พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกเป็นการค้าตามแนวทาง GAP มี 4 พันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง	/	
12.	ต้นพันธุ์ดี คือต้นพันธุ์ที่ตรงตามพันธุ์ที่ต้องการปลูก ต้นแข็งแรง ต้นต่อเป็นทุเรียนพันธุ์พื้นเมืองที่ทนทาน	/	

2.4 ความรู้เกี่ยวกับการปลูก

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
13.	พื้นที่ที่มีน้ำท่วมขังมาก ต้องปลูกทุเรียนแบบยกร่องสวนให้มีขนาดสันร่องกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ร่องน้ำกว้าง 1.5 เมตร ลึก 1 เมตร มีระบบระบายน้ำเข้า ออก เป็นอย่างดี	/	
14.	การวางผังปลูกทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องปลูกในระบบลูกเต้า 5 จุดเท่านั้น		/
15.	การปลูกทุเรียนแบบนั่งแท่นหรือยกโคก เหมาะสำหรับพื้นที่ที่ไม่มีการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน		/

2.5 ความรู้เกี่ยวกับการตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
16.	ต้นทุเรียนที่สมบูรณ์ ควรมีการตัดแต่งทรงต้นให้เป็นลำต้นเดี่ยว มีกิ่งประธานเวียนรอบต้น มีกิ่งรอง กิ่งแขนงพอประมาณ และไม่บังแสงซึ่งกันและกัน	/	

2.6 ความรู้เกี่ยวกับการให้น้ำ

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
17.	ระบบการให้น้ำที่เหมาะสมสำหรับทุเรียน คือระบบการให้น้ำแบบหัวเหวี่ยงเล็ก	/	
18.	ความต้องการน้ำของต้นทุเรียนประมาณ 100 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อต้นทุเรียนมีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร		/

2.7 ความรู้เกี่ยวกับการให้ปุ๋ย

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
19.	ควรให้ปุ๋ยคอกแก่ต้นทุเรียนประมาณ 20 บุงก์ (1 บุงก์ = 2.25 กิโลกรัม) ต่อต้นต่อปี เมื่อต้นทุเรียนมีทรงพุ่มกว้าง 10 เมตร โดยแบ่งใส่ 2 ครั้งต่อปี	/	
20.	ควรให้ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 หรือ 16-16-16 10 กิโลกรัมต่อต้นต่อปี เมื่อต้นทุเรียนมีทรงพุ่มกว้าง 10 เมตร โดยแบ่งใส่ 2-4 ครั้งต่อปี	/	
21.	การให้ปุ๋ยทุเรียนไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยอินทรีย์ (ปุ๋ยคอก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก ฯลฯ) หากมีปุ๋ยเคมีเพียงพอ		/

2.8 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
22.	เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลง ศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกสัปดาห์	/	
23.	ก่อนใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนจะต้องทราบชนิดและรายละเอียดของศัตรูพืชที่ต้องการป้องกันกำจัด	/	

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
24.	เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ต้องใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนตามชนิดที่ทางราชการอนุญาตให้ใช้เท่านั้น	/	
25.	หากพบศัตรูทุเรียนเข้าทำลาย สามารถใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนได้ทันที และหากพบศัตรูทุเรียนเข้าทำลายมาก สามารถใช้เกินอัตราที่กำหนดไว้ในฉลากหรือตามคำแนะนำของราชการ		/
26.	เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP สามารถผสมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนเกินกว่า 1 ชนิดขึ้นไปในการพ่นแต่ละครั้ง โดยไม่ต้องขอคำแนะนำจากทางราชการ		/

2.9 ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
27.	ต้นทุเรียนที่มีความสมบูรณ์พร้อมสำหรับการออกดอก ต้องมีทรงพุ่มเป็นทรงฉัตร มีกิ่งขนาดพอดี มีปริมาณใบมากและมีใบแก่ที่สมบูรณ์สีเขียวเข้ม เป็นมัน	/	
28.	การตัดแต่งกิ่งที่ถูกต้องวิธี เพื่อเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก ต้องตัดกิ่งแห้ง กิ่งเป็นโรค กิ่งแขนงที่ไม่ได้รับแสงแดด และกิ่งที่มีขนาดเล็กออก รวมถึงตัดปลายกิ่งที่ชายพุ่มประสานกับต้นข้างเคียง เพื่อให้ทรงพุ่มโปร่ง และทารอยตัดด้วยปูนแดง หรือสารเคมีคอปเปอร์ออกซีคลอไรด์	/	

2.10 ความรู้เกี่ยวกับการชักนำการออกดอก

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
29.	การให้ปุ๋ยสูตร 46-0-0 อัตรา ช่วยชักนำการออกดอกทุเรียน		/
30.	การชักนำให้ออกดอกสามารถทำได้โดยหยุดให้น้ำต้นทุเรียนเพื่อให้มีช่วงแล้งต่อเนื่องนาน 7-10 วัน เมื่อต้นทุเรียนมีใบแก่แข็งแรง สมบูรณ์ทั้งต้น	/	
31.	การเพิ่มปริมาณดอกทำได้โดยฉีดพ่นปุ๋ยโปแตสเซียมไนเตรท อัตรา 150-200 กรัม + สารสกัดจากสาหร่ายทะเล อัตรา 40 ซีซีต่อน้ำ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เมื่อเริ่มเห็นตาดอกระยะไข่ปลา	/	

2.11 ความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นการพัฒนารของตาดอก

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
32.	การกระตุ้นการพัฒนารของตาดอกทำได้โดยให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเป็นปริมาณ 30-43 ลิตรต่อต้นต่อวัน เมื่อทุเรียนมีพื้นที่ได้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร	/	
33.	โรคที่พบบ่อยในช่วงการพัฒนารของตาดอก คือโรคราใบติด ทำให้ดอกเน่าดำแห้ง และร่วงหล่น		/

2.12 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเพื่อเพิ่มการผลิต

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
34.	เกษตรกรทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP สามารถตัดแต่งดอกทุเรียนโดยการเว้นดอกทุเรียนไว้ให้มากที่สุดต่อต้นได้ เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตผลทุเรียน		/

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
35.	การฉีดพ่นปุ๋ยทางใบ แคลเซียม-โบรอน เมื่อดอกมีอายุ 40-45 วัน ช่วยเพิ่มการผลิตผลทุเรียน	/	
36.	ควรลดการให้น้ำลงเหลือ 11-16 ลิตรต่อต้นต่อวันเมื่อทุเรียนมีพื้นที่ใต้ทรงพุ่ม 10 ตารางเมตร เพื่อเพิ่มการผลิต หลังจากนั้นค่อยๆ เพิ่มการให้น้ำเป็น 30-43 ลิตร ต่อต้นต่อวัน เมื่อผลอ่อนมีอายุ 3 สัปดาห์ หลังดอกบาน	/	
37.	การช่วยผสมเกสรโดยใช้แมลงและละอองเกสรตัวผู้จากต้นหนึ่งไปป้ายบนเกสรตัวเมียอีกต้นหนึ่ง โดยต้องช่วยผสมมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ของปริมาณดอกทั้งต้น ช่วยเพิ่มการผลิตผลทุเรียน	/	

2.13 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
38.	การตัดแต่งผลทุเรียนที่ดีตามแนวทาง GAP ควรตัดแต่งผลครั้งเดียว เมื่อทุเรียนอายุ 5-8 สัปดาห์ หลังดอกบาน โดยตัดแต่งผลที่โตช้า ผลขนาดเล็ก ผลที่มีหนามแดงออก		/
39.	การให้ปุ๋ยสูตร 12-12-17-2 และ 0-0-50 ผสมกับกรดฮิวมิก ช่วยเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียน	/	
40.	การควบคุมใบอ่อนเลขระยะห่างปลาทำได้โดยฉีดพ่นปุ๋ยโปแตสเซียมไนเตรท อัตรา 150-300 กรัม ต่อไร่ 20 ลิตร ให้ทั่วต้นพอเปียก เน้นให้ถูกบริเวณตายอด โดยฉีดพ่นจำนวน 1-2 ครั้ง จะสามารถหยุดการเจริญเติบโตใบอ่อนได้ ประมาณ 3 สัปดาห์		/
41.	การโยงผลทุเรียน ควรโยงเมื่อตัดแต่งผลทุเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยการโยงผลทุเรียนต้องผูกเชือกโยงกับกิ่งทุเรียน ให้เลยตำแหน่งเชื่อมต่อระหว่างข้อผลกับกิ่ง ไปทางด้านปลายยอดของกิ่ง	/	
42.	ในช่วงที่ต้นทุเรียนกำลังออกผลจะพบศัตรูทุเรียนเข้าทำลายมาก วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนตามธรรมชาติที่ดีและช่วยลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน คือการอนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติไว้เพื่อควบคุม	/	

2.14 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยว

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
43.	การเก็บเกี่ยวทุเรียนที่ดี ต้องพยายามหลีกเลี่ยงการวางผลทุเรียนบนพื้นดินโดยตรง เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อราที่อยู่ในดิน	/	

2.15 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
44.	ต้องคัดแยกผลทุเรียนที่ตกกระแทกพื้น ช้ำหัก หรือมีตำหนิจากโรค แมลง และการเก็บเกี่ยวแยกไว้ต่างหาก	/	
45.	การทำความสะอาดผลทุเรียนที่คัดคุณภาพแล้วให้ใช้ลมเป่า เพื่อกำจัดเศษวัสดุและแมลงบางชนิดออกจากผิวผล	/	
46.	สารละลายของสารเคมีเบน โนอิล และกรดฟอสฟอรัสช่วยทำให้ทุเรียนสุกเสมอกัน		/
ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
47.	การเก็บรักษาผลทุเรียน ไร่ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียส เก็บรักษาทุเรียนได้นานประมาณ 2 สัปดาห์		/

2.16 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
48.	กิ่งและใบทุเรียนทั้งกิ่งที่ไม่เป็นโรคและเป็น โรคที่รวบรวมได้หลังจากตัดแต่งกิ่ง สามารถนำมาย่อยให้เป็นชิ้นเล็กๆ เพื่อนำกลับมาเป็นปุ๋ยทุเรียนได้อีก		/
49.	เครื่องมือ อุปกรณ์ และเครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ ที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน เมื่อใช้เสร็จแล้วควรทำความสะอาด ดูแล และซ่อมบำรุงให้เรียบร้อย และต้องเก็บในสถานที่เก็บ ไม่ทิ้งเกะกะในสวน	/	
50.	ภาชนะบรรจุสารเคมีและวัสดุการเกษตรต่างๆ ที่ใช้ในการทำสวนทุเรียน ให้เก็บรวบรวมไปเผาทิ้งได้ หากไม่มีสถานที่ฝังดินที่คิดพอ		/
51.	ในการฟันสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนไม่จำเป็นต้องสวมชุดป้องกันอันตรายจากสารพิษทุกครั้ง หากคิดว่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนนั้นมีความปลอดภัยมากพอ		/
52.	หลังจากฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดทุเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้วต้องอาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกายทันที	/	

2.17 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูล

ข้อ	คำถาม	ถูก	ผิด
53.	การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติ ควรบันทึกข้อมูลการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบวิธีการผลิต และติดตามประวัติของผลิตผลที่นำออกจำหน่ายได้ เช่น วันเดือนปีของการใส่ปุ๋ย การใช้สารเคมี ชนิดและอัตราที่ใช้ การเก็บเกี่ยว การบรรจุ การขนส่ง และชื่อผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต	/	
54.	การบันทึกข้อมูลการปฏิบัติต้องทำอย่างสม่ำเสมอตามแบบบันทึก	/	

ตอนที่ 3 ทักษะการทำการสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องด้านขวา โดยให้ระดับคะแนนการตัดสินดังนี้

- 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 2 ไม่เห็นด้วย
- 3 เฉย ๆ
- 4 เห็นด้วย
- 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ข้อ	คำถาม	ระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
1. +	เกษตรกรต้องเห็นด้วยทั้งหมดกับนโยบาย และวัตถุประสงค์ที่ระบุในเอกสารแนวทาง GAP ทุเรียน					
2. -	เกษตรกรทำการสวนทุเรียนไม่จำเป็นต้องผ่านการอบรมหลักสูตรแนวทาง GAP ที่กรมวิชาการกำหนด					
3. +	สวนทุเรียนที่ขอรับรองตามแนวทาง GAP ต้องมีพื้นที่ปลูกไม่น้อยกว่า 3 ไร่					
4. +	พันธุ์ทุเรียนที่ปลูกเป็นการค้าตามแนวทาง GAP มี 4 พันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว และกระดุมทอง					
5. +	เทคนิคการตัดแต่ง ควบคุมทรงพุ่ม การจัดการการออกดอก การเพิ่มปริมาณ และปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียน ตามแนวทาง GAP เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ					
6. -	เกษตรกรไม่จำเป็นต้องหมั่นตรวจดูความสมบูรณ์ของต้นทุเรียน ตลอดจนการเข้าทำลายของโรค และแมลง ศัตรูทุเรียนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกสัปดาห์					
7. -	การให้ปุ๋ยทุเรียนตามแนวทาง GAP ไม่ได้ช่วยให้ผลผลิตทุเรียนมีคุณภาพมากที่สุด					
8. +	การใช้สารเคมีตามรายละเอียดในคู่มือ GAP ทุเรียนเป็นสิ่งที่เพียงพอแล้วต่อการป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน					
9. +	การทำการสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ช่วยลดการตกค้างของสารเคมีอันตรายในสิ่งแวดล้อม ในผลผลิต และให้ความปลอดภัยต่อผู้ผลิต และผู้บริโภค					
10. +	ภาชนะบรรจุสารเคมี และวัสดุการเกษตรต่าง ๆ เมื่อใช้หมดเรียบร้อยแล้วต้องนำไปทิ้งในสถานที่จัดเก็บที่เหมาะสม และไม่เผาทำลาย					

ข้อ	คำถาม	ระดับคะแนน				
		1	2	3	4	5
11. +	การบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนทุก ครั้งเป็นสิ่งที่ควรทำ					
12. -	การบันทึกข้อมูลการสำรวจศัตรูพืช รวมถึงการปฏิบัติและการจัดการเพื่อให้ ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ไม่จำเป็นต้องทำก็ได้					
13. -	การทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ไม่ได้ช่วยลดต้นทุนการผลิต					
14. +	ผลผลิตทุเรียนจากการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP เป็นที่ต้องการของ ตลาด					
15. +	การทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP ไม่ยุ่งยากจนเกินไป					
16. +	คู่มือ GAP ทุเรียน อ่านแล้วเข้าใจง่าย					
17. +	โดยภาพรวมเกษตรกรพอใจการทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP					

ตอนที่ 4 การปฏิบัติตามแนวทาง GAP สำหรับทุเรียน

1. แหล่งปลูก

แหล่งปลูกทุเรียนของท่าน มีสภาพพื้นที่ ลักษณะดิน สภาพภูมิอากาศ และแหล่งน้ำเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

2. พันธุ์ปลูก

พันธุ์ทุเรียนปลูกของท่านเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว กระจุกทอง
 ไม่ใช่ ได้แก่.....

3. การปลูก

3.1 การเตรียมพื้นที่

ท่านมีการเตรียมพื้นที่การปลูกทุเรียนเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่

3.2 การวางผังปลูก

ท่านมีการวางผังปลูกทุเรียนเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ เป็น ลูกเต๋าห้าจุด แถวกว้างต้นชิด เป็นแถวในแนวระดับของพื้นที่
 ไม่ใช่ เป็น.....

3.3 ลักษณะการปลูก

ท่านปลูกทุเรียนตามลักษณะการปลูก ตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

3.4 การพรางแสง

ท่านมีการพรางแสงให้กับต้นทุเรียนเล็กหรือไม่

ใช่ ไม่ใช่

4. การตัดแต่งและควบคุมทรงพุ่ม

ท่านได้ตัดแต่งทรงพุ่มต้นทุเรียนให้มีลำต้นเดี่ยว เว้นกิ่งประธานไว้ 12-15 กิ่ง เวียนรอบต้น กิ่งรอง 3-4 กิ่งต่อ 1 กิ่งประธาน และกิ่งแขนงพอประมาณ ไม่บังแสงซึ่งกันและกัน

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

5. การให้น้ำ

5.1 ระบบการให้น้ำในสวนทุเรียนของท่านเป็นไปตามแนวทาง GAP ของท่านหรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

5.2 ท่านให้น้ำแก่ต้นทุเรียนเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

6. การให้ปุ๋ย

ท่านให้ปุ๋ยแก่ทุเรียน โดยใส่ปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี ตามสัดส่วนที่กำหนดในแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

7. การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน

7.1 โรคทุเรียน

ท่านมีการป้องกันกำจัดโรคทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

.....

.....

.....

7.2 แมลงศัตรูทุเรียน

ท่านมีการป้องกันกำจัดแมลงศัตรูทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

.....

.....

.....

7.3 วัชพืชในสวนทุเรียน

ท่านมีการป้องกันกำจัดวัชพืชในสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

.....

.....

.....

8. การเตรียมความพร้อมต้นทุเรียนสำหรับการออกดอก

ต้นที่มีสภาพสมบูรณ์

8.1 ท่านมีการตัดแต่งกิ่งตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

8.2 ท่านมีการให้ปุ๋ยทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

8.3 ต้นที่ไม่สมบูรณ์

ท่านมีการปฏิบัติเพื่อรักษาต้นทุเรียนที่ไม่สมบูรณ์ตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

.....

.....

9. การชักนำการออกดอก

9.1 การให้ปุ๋ย

ท่านมีการให้ปุ๋ยทุเรียนเพื่อชักนำการออกดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น

.....

.....

9.2 การให้น้ำ

ท่านมีการให้น้ำเพื่อชักนำให้ทุเรียนออกดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

9.3 การเพิ่มปริมาณดอก

ท่านมีการเพิ่มปริมาณดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

10. การกระตุ้นการพัฒนาการของตาดอก

10.1 การให้น้ำ

ท่านมีการให้น้ำต้นทุเรียนเพื่อกระตุ้นการพัฒนาของตาดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

10.2 การป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียน

ท่านป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนในช่วงของการออกดอกตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

11. การจัดการเพื่อเพิ่มการติดผล

11.1 การตัดแต่งดอก

ท่านมีการตัดแต่งดอกทุเรียนเพื่อเพิ่มการติดผลตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

11.2 การให้ปุ๋ย

ท่านมีการให้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มการติดผลตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

11.3 การให้น้ำ

ท่านมีการให้น้ำเพื่อเพิ่มการติดผลตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

11.4 การช่วยผสมเกสร

ท่านมีการช่วยผสมเกสรเพื่อเพิ่มการติดผลตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

12. การเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิต

12.1 การตัดแต่งผล

ท่านมีขั้นตอนการตัดแต่งผลทุเรียนเพื่อเพิ่มคุณภาพผลผลิตตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

12.2 การให้ปุ๋ย

ท่านมีการให้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

12.3 การให้น้ำ

ท่านมีการให้น้ำเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

12.4 การควบคุมมิให้ทุเรียนแตกใบอ่อน

ท่านมีการควบคุมมิให้ทุเรียนแตกใบอ่อนเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

12.5 การโยงผลทุเรียน

ท่านมีการโยงผลทุเรียนเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

12.6 การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

ท่านมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อเพิ่มปริมาณและปรับปรุงคุณภาพผลผลิตทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

13. การเก็บเกี่ยว

13.1 ดัชนีการเก็บเกี่ยว

ท่านมีการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนตามดัชนีการเก็บเกี่ยว ตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ โดย นับอายุผล สังเกตก้านผล สังเกตหนาม
 สังเกตรอยแยกระหว่างพู เคาะเปลือก
 สังเกตสีเนื้อ ปลดปล่อยให้ผลทุเรียนร่วง ชิมปลิง

ไม่ใช่ โดย.....

13.2 วิธีการเก็บเกี่ยว

ท่านใช้วิธีการเก็บเกี่ยวผลทุเรียนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

14. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

14.1 การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวน

ท่านมีการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในสวนตามแนวทาง GAP หรือไม่

ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

15. การขนส่ง

ทุเรียนจากสวนของท่านขนส่งไปขายยัง ตลาดภายในประเทศ ตลาดต่างประเทศ

วิธีการขนส่งเป็นไปตามแนวทาง GAP หรือไม่ ใช่ ไม่ใช่ เป็น.....

.....

16. สุขลักษณะและความสะอาดในการปฏิบัติงาน

- 16.1 สวนทุเรียนของท่านเคยเป็นหรืออยู่ใกล้สถานที่ทิ้งขยะ โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่เลี้ยงสัตว์ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารพิษ หรือจุลินทรีย์อันตรายหรือไม่
- ใช่ ไม่ใช่
- 16.2 ท่านได้นำตัวอย่างดินส่งไปวิเคราะห์เพื่อตรวจคุณภาพของดินยังห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้หรือไม่
- วิเคราะห์ ไม่วิเคราะห์ เพราะ.....
- 16.3 ท่านได้เก็บตัวอย่างน้ำในระยะเริ่มทำสวนทุเรียนตามแนวทาง GAP เพื่อส่งวิเคราะห์คุณภาพน้ำยังห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้หรือไม่
- วิเคราะห์ ไม่วิเคราะห์ เพราะ.....
- 16.4 ท่านได้จัดเก็บสารเคมีทางการเกษตรไว้ในสถานที่มิดชิด ปลอดภัย ป้องกันแดดและฝนได้ และมีอากาศถ่ายเทสะดวก
- จัดเก็บทุกครั้ง
- จัดเก็บเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่จัดเก็บ เพราะ.....
- 16.5 ท่านได้แยกสถานที่เก็บสารเคมีทางการเกษตรไว้ห่างจากที่พักอาศัย สถานที่ประกอบอาหาร และแหล่งต้นน้ำ หรือบริเวณน้ำไหลผ่าน
- แยกสถานที่เก็บ
- ไม่แยกสถานที่เก็บ เพราะ.....
- 16.6 สถานที่เก็บสารเคมีทางการเกษตรของท่าน มีวัสดุป้องกันอุบัติเหตุอะไรบ้าง
- มี น้ำสะอาด น้ำยาล้างตา ทราย ถังดับเพลิง
อื่น ๆ (ระบุ).....
- ไม่มีเลย เพราะ.....
- 16.6 ท่านได้อ่านฉลากคำแนะนำและวิธีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูทุเรียนให้ละเอียดก่อนใช้งานทุกครั้ง
- ทุกครั้ง
- บางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.7 ในการพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ท่านได้สวมใส่ชุดป้องกันอันตรายจากสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และรองเท้าหรือไม่
- ใช่
- ใช่เป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ใช่ เพราะ.....
- 16.9 ท่านได้เตรียมสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อใช้หมดในคราวเดียว ไม่เหลือค้างในถัง
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

- 16.10 ท่านได้พ้นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเฉพาะในช่วงเช้าหรือเย็น ขณะลมสงบเท่านั้น
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.11 หลังจากพ้นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ท่านได้ทำความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือพ้นสารเคมีให้เรียบร้อยและจัดเก็บในสถานที่ปลอดภัย
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.12 หลังจากพ้นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ท่านได้อาบน้ำ สระผม ทำความสะอาดร่างกายทันที
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.13 ท่านหยุดใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุไว้ในฉลากกำกับของสารเคมีแต่ละชนิด
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.14 ท่านได้ทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วโดยฝังดินที่มีความลึกมากพอและไม่เผาทำลาย
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.15 กิ่งและส่วนของทุเรียนที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายทิ้ง
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.16 หลังการใช้งานท่านเก็บรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือทางการเกษตรในสถานที่ที่เป็นสัดส่วน ปลอดภัย ง่ายต่อการนำไปใช้งาน และมีป้ายแสดงไว้ชัดเจน
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....
- 16.17 ท่านได้ตรวจสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องพ้นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช อุปกรณ์การเก็บเกี่ยวก่อนนำไปใช้งาน
- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

16.18 ท่านได้ตรวจซ่อมบำรุงเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตรตามแผนการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้

- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

17. การบันทึกข้อมูล

17.1 ท่านได้บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐานหรือไม่

- บันทึก ไม่บันทึก เพราะ.....

17.2 ท่านได้จัดทำรายการปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชลงในแบบบันทึก

- ปฏิบัติทุกครั้ง
- ปฏิบัติเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่ปฏิบัติ เพราะ.....

17.3 ท่านได้บันทึกการปฏิบัติงานสวนตามแบบบันทึกอย่างสม่ำเสมอ

- บันทึกทุกครั้ง
- บันทึกเป็นบางครั้ง เพราะ.....
- ไม่บันทึก เพราะ.....

17.4 ท่านได้เก็บรักษาแบบบันทึกการปฏิบัติงานสวนไว้หรือไม่

- เก็บ
- ไม่เก็บไว้ เพราะ.....

ตอนที่ 5 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ท่านมีปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง GAP ทุเรียน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

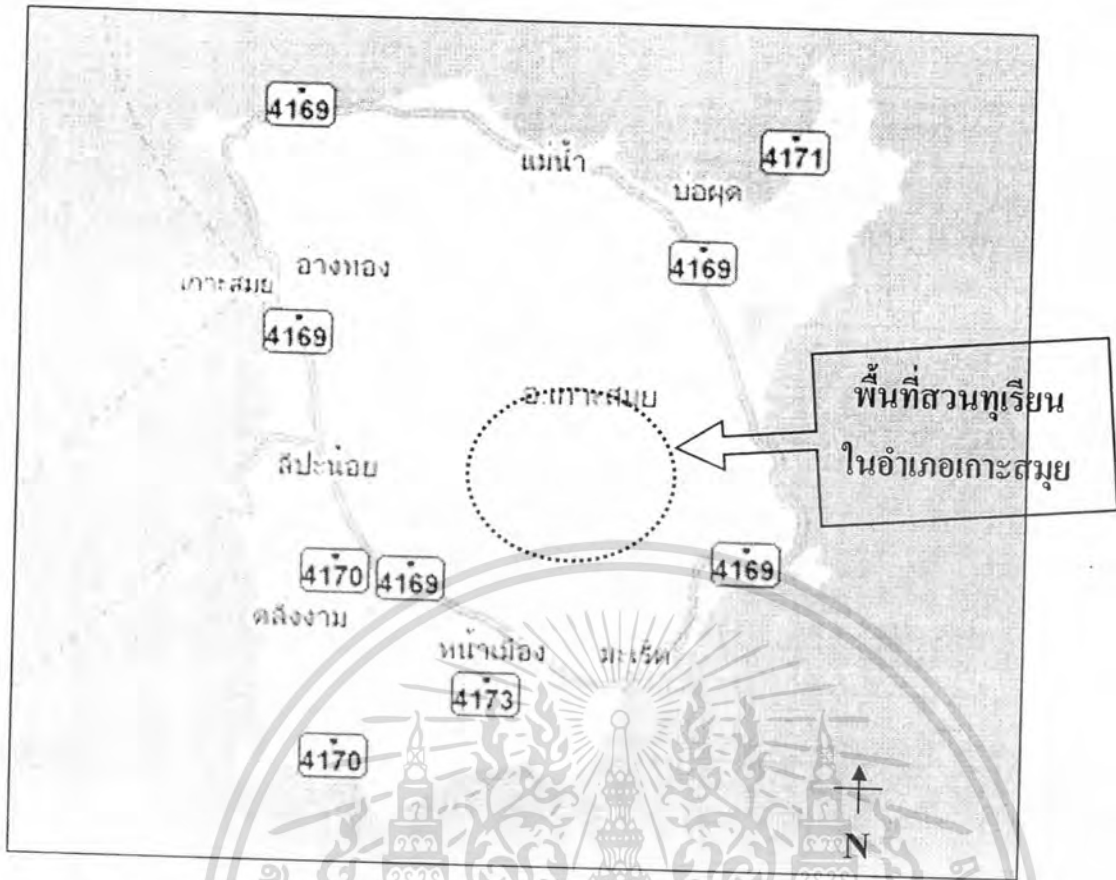
.....

ภาคผนวก ค

ภาพสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

ในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

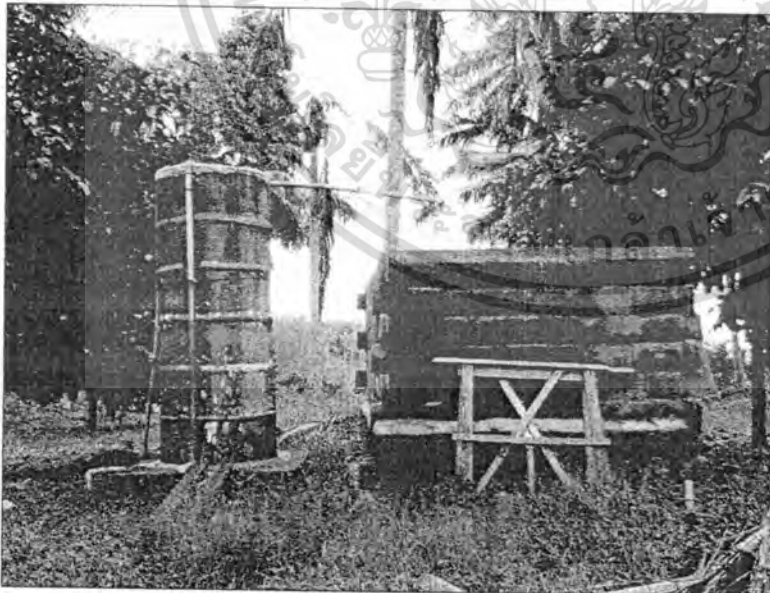
ภาพที่ 1 บริเวณพื้นที่สวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ที่มา : คัดแปลงจาก สมหวิจ.คอม (2552)

ภาพที่ 2 ป้ายรับรองสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสม

ภาพที่ 3 สภาพสวนทุเรียนตามแนวทางปฏิบัติเกษตรดีที่เหมาะสมในอำเภอเกาะสมุย

ภาพที่ 4 สภาพแหล่งน้ำและแท่งกักเก็บน้ำสำหรับใช้ในสวนทุเรียน

ภาพที่ 5 สถานที่เก็บสารเคมี และเครื่องมือทางการเกษตร

ภาพที่ 6 ยานพาหนะขนส่งทุเรียน